tevhid

Zilhicce 1444

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP, ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!" (39/ZUMER, 17)

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ | TEMMUZ '23 | YIL: 12 | SAYI: 126 | FİYATI: 35₺ | ISSN: 2148-4635

İNSAN ACELEDEN YARATILMIŞTIR

(21/Enbiyâ, 37)

HALİS BAYANCUK HOCA | HASBİHÂL' 04

Tevhidî Uyanış ekibimizden
meselenin künhüne vurgu yapan mânidar bir eser:

DÖNMEYECEĞİZ

İlgili içeriğe erişebilmek için aşağıdaki QR kodu okutunuz.

TEVHİD DERSLERİ
142B abone

ABONE OL

بسم الله الرحمن الرحيم

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Rabbimizin kulları için seçip razı olduğu kurban ibadetini ihya ettiğimiz şu günlerde tüm Müslimlerin Kurban Bayramı'nı tebrik ediyor, 126. sayımızı istifadenize sunuyoruz.

Halis Bayancuk Hoca'mız, bu sayımızda âdemoğlunun belki de en çok zorlandığı, ayağına dolanan, potansiyeline ulaşmaktaki en büyük engellerinden biri diyebileceğimiz acelecilik fıtratını anlatıyor. Meseleyi tüm yönleriyle ele aldığı yazısında aklımıza gelebilecek neden ve nasıl sorularını cevaplıyor.

Enes Yelgün, Ben-i Mustalik Gazvesi'nde yaşananlarla ilgili çıkarımlarını aktarmaya devam ederken Zeyd ibni Erkam (ra) özelinde hayatımıza serlevha edinmemiz gereken anlayışı vurguluyor.

Talha Akman, Müslim toplumun inşası üzerine kaleme aldığı yazılarında ve delil aldığı ayetlerde ortak vurgu olarak Müslimlerin söylemlerine dikkat etmeleri ilkesini konu ediniyor ve bilhassa söz bozma hususunu işliyor.

Enes Doğan, Sünnet baresindeki yazı dizisinde vahyin yeryüzündeki koruyucuları olan sahabenin adalet vasfını Sünnetten aktardığı nakillerle ispatlamaya devam ediyor.

Emre Acar, Allah Resûlü'nün (sav) Müslimleri hurma ağacına benzetmesinden yola çıkarak bireysel farklılık ve vasıflarımızın çok değerli olmakla birlikte ancak cemaat olmakla fayda sağlayabileceği hakkında mülahazalarda bulunuyor.

Ömer Akduman, Allah Resûlü'nün (sav) tebliğ ve tebyin vazifesiyle hayata geçirdiği İlahi nizam ve bu nizamın üstün hukuku olan İslam şeriatının mükemmelliği ve beşer üstü oluşunun kıymeti üzerinde durarak, şerh edeceği hadise girizgâh yapıyor.

Salim Kandemir, seçkin sahabilerimizin hayatlarını perde perde sunduğu yazı silsilesinde bu ay, Yemen'in Kâbe'si diye adlandırılan Zu'l Halasa'yı elleriyle parçalayan ve davet çalışmalarıyla âdeta Allah Resûlü'nün (sav) hidayet elçisi olan Cerîr ibni Abdullah'ı (ra) konuk ediyor.

Kerem Çağlar, yakın tarihimizin kuşaklarını vahyin penceresinden farklı bir bakış açısı ve ilgi çekici başlıklarıyla değerlendiriyor.

Zeynep Bayancuk, herkesin yüzünde bir tebessümle okuyacağı, içtenlikle edilen duayı hissederek hemen akabindeki müjdeyle sevineceği ve hamdedeceği bu yazısında hepimize sesleniyor; ama en çok paraşütünü titizlikle katlayanlarımıza.

Dr. Gözde Tercuman, dünya hayatındaki son durağımız olan yaşlılık dönemi ve bu dönemde insan yaradılışında görülen değişim ve dönüşümlere ilişkin bilgi verirken aynı zamanda yaşlı bir bedenin gençliğine nidalarını paylaşıyor.

Psk. Elif Duruk, uzun zamandır herkesin dilinde olan öz güven kavramının ne olduğu ve kendisine neden ihtiyaç duyduğumuz gibi sorulara cevap ararken öz güveni elde etmenin yollarına dair maddeler hâlinde sıraladığı önerilerini de sunmayı ihmal etmiyor.

Bahri Tunçbilek, gelişen bilim ve teknolojiye rağmen Zühre gezegeninin henüz keşfedilmemiş gizemlerinden bahsederken bildiğimiz kadarıyla sadece kendisine has olan birkaç özelliğine de dikkat çekiyor.

Osman Sadıkoğlu, şahitliğimizin ikinci yarısı olan "Muhammed (sav), Allah'ın resûlüdür" şiarının gereklerini anlattığı yazılarında bu ay, İhtilaf, Tefrika, Taifetu'l Mansura ve Allah Resûlü'nün (sav) müminler için en güzel örnek olması başlıklarını öne çıkarıyor.

Bu sayımızda sizlere Prof. Dr. Fadl İlâhî'nin Rasûlullah Sevgisi ve Alametleri isimli eserini tanıtıyor, sevgi iddiamızın hayatımızda vücut bulması gerektiğini örneklerle işleyen kitabımızın faydalı olmasını diliyoruz.

El-Vehhâb, El-Kadîr ve El-Cebbâr olan Rabbimizden (cc) kurban amellerimizi atamız İbrâhîm ve İsmâîl'den (as) kabul ettiği gibi bizlerden de salih amel olarak kabul etmesini, Zilhicce'nin mübarek günlerinde bizlere iki sevinç yaşatarak uzun zamandır yolunu gözlediğimiz, hasretle beklediğimiz müjdeye kavuşturmasını niyaz ediyoruz.

Editör

tevhid

İmtiyaz Sahibi
Hamza ÖZTÜRK

Yazı İşleri Müdürü
Abdullah DEMİR

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik
www.tevhiddergisi.org
tevhiddergisi@gmail.com
0 (545) 762 15 15

Adres
Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Yazışma Adresi
Hamza ÖZTÜRK
Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Basım
İmak Ofset, 45523
Akçaburgaz Mah. 137. Sok. No. 12
Esenyurt/İSTANBUL 0 212 656 49 97

Satış Noktaları: Tevhid Kitabevi

- **İstanbul** : Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120/A 34212 Bağcılar/İSTANBUL 0 545 762 15 15
- **Ankara** : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 Etimesgut/ANKARA 0 543 225 50 48
- **Diyarbakır** : Fırat Mah. 500. Sok. Taşkıran 2 Sitesi D Blok Altı 21070 Kayapınar/DİYARBAKIR 0 543 225 50 43
- **Konya** : Mengene Mah. Büyük Kumköprü Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA 0 543 225 50 49
- **Van** : Vali Mithatbey Mah. Gündüz 2. Sok. No. 2 A İpekyolu/VAN 0 543 225 50 45
- **Bursa** : Bağlarbaşı Mah. 1. Hürriyet Cad. 1. Sedir Sok. No. 1 16160 Osmangazi/BURSA 0 543 225 50 46

İrtibat Büroları

- **Merkez** : Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120 34212 Bağcılar/İSTANBUL
- **Avcılar** : Firuzköy Mah. Kazım Karabekir Cad. Tütün Sok. No. 2 34325 Avcılar/İSTANBUL
- **Sultangazi** : İsmetpaşa Mah. 95. Sok. No. 41/A 34270 Sultangazi/İSTANBUL
- **Diyarbakır** : Fırat Mah. 500. Sok. Taşkıran 2 Sitesi D Blok Altı 21070 Kayapınar/DİYARBAKIR
- **Konya** : Mengene Mah. Büyük Kumköprü Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA
- **Van** : Bahçıvan Mah. Sıhke Cad. Karatekin Sok. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 65040 İpekyolu/VAN
- **Erciş** : Kışla Mah. Şehitler Cad. No. 10 65400 Erciş/VAN
- **Bursa** : Bağlarbaşı Mah. 1. Hürriyet Cad. 1. Sedir Sok. No. 1 16160 Osmangazi/BURSA
- **Ankara** : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 06794 Etimesgut/ANKARA

Temmuz 2023 | Zilhicce 1444
Yıl: 12 | Sayı: 126 | Fiyat: 35₺
ISSN: 2148-4635

teuhid

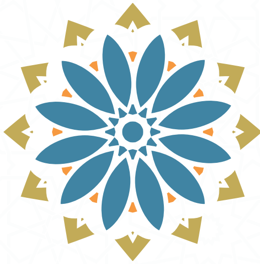
İÇİNDEKİLER

HASBİHÂL

Halis BAYANCUK HOCA

İNSAN ACELEDEN YARATILMIŞTIR

Yaşadığımız çağ bir enformasyon çağı, biz de ağ toplumuyuz. Dünyanın herhangi bir yerinde üretilen bir haber, bağlı olduğumuz ağlar aracılığıyla ânında önümüze düşüyor. Bu haberlerle birilerini seviyor, birilerine buğzediyor, bazı olaylar karşısında tutum belirliyor; tüm bunlardan önemlisi de kendimiz için gündem belirliyoruz.

Allah'ın adıyla,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Allah (cc) her birinize af ve afiyet ihsan eylesin, bayramınız mübarek olsun. Allah (cc) Kurban Bayramı'nı idrak ettiğimiz gibi kurban ibadetinin hikmetini anlamayı ve yaşamayı kolaylaştırsın.

İnsanoğlunu iman ve ahlakta kemale ulaştırmayı vadeden vahiy[1] bir yönüyle insana kemal ahlakını, diğer yönüyle kemale engel ahlaki hasletleri tanıtır. Böylece insanın arınma ve olgunlaşma mücadelesinde ona yol gösterir, rehberlik eder. Kur'ân'ı ve onun beyanı olan sünneti okuyan insan, âdeta ruhuna ayna tutulmuş da kendi öz benliğini izliyor gibi hisseder:

"Andolsun ki size, içinde sizi anlatan/sizi şerefe ulaştıracak (öğütler barındıran) bir Kitap indirdik. Akletmez misiniz?"[2]

Ruhumuzu vahiy aynasına tuttuğumuzda gördüğümüz yansımalardan biri, insanın aceleci oluşudur:

"İnsan çok acelecidir."[3]

"İnsan, aceleden yaratılmıştır."[4]

Acelecilik insanın zaaflarındandır ve sabır, sekinet, hilm, vakar gibi Rabbani ilaçlarla tedavi edilmelidir. İnsanın olduğu her yerde bir acelecilik sorunu olsa da acelecilik en fazla modern insanın problemidir. İnsanlık tarihine baktığımızda şunu görürüz: Eski çağlarda günlük yaşam yavaş, insan hızlıydı. İnsanın tüm çabası hayatı biraz daha hızlandırmak; doğanın, toplumun ve tarihin ağır akışını insanın ritmine/hızına uydurmaktı. İnsanın ısrarlı çabası dua niyetine geçti ve yaşam olabildiğince hızlandı. Tekerleğin icadıyla başlayan hızlanma öyle boyutlara ulaştı ki Suleymân (as) kıssasında şahit olduğumuz zaman ve mekân sınırlarını zorlamaya başladı. Bugün insan yaşamın ritmine ayak uydurmakta zorlanıyor, bedenin ritmi ruh bariyerine çarpıyor ve bunalıma giriyor. Zira insan yaşamıyor, sadece bir şeylere

1. "Şüphesiz ki bu Kur'ân, en doğru olana iletir ve salih amel işleyen müminleri, onlara büyük bir ecir olduğu (gerçeğiyle) müjdeler." (17/İsrâ, 9)
2. 21/Enbiyâ, 10
3. bk. 17/İsrâ, 11
4. bk. 21/Enbiyâ, 37

yetişmeye çalışıyor. O kadar yoruluyor ki bu hızdan, nefesinin düzene girmesi için sakinleştiricilere ihtiyaç duyuyor. Hızın insan ruhu üzerindeki etkisini gören duyarlı toplumlar; hıza karşı örgütleniyor, daha yavaş bir yaşam için çabalıyorlar.[5] Ancak bu çaba, tespitlerini ve çözüm önerilerini vahiyden bağımsız üreten her çaba gibi akim kalıyor, çoğu zaman kaş yapayım derken göz çıkarıyor. Öyleyse insanın, hususen de modern insanın problemi olan "Acelecilik nedir, insana verdiği zararlar nelerdir ve insan bu zararlardan nasıl korunmalıdır?" sorularını Kur'ân ve Sünnete soracak, gözlem ve tecrübenin de yardımına başvurarak sorularımızı cevaplandıracağız. Çaba bizden, başarı Allah'tandır (cc).

Acelecilik nedir?

"A-c-l" kökünden türeyen kelimenin iki kök anlamı vardır. İlki sürat/hız, ikincisi bazı hayvanlara -buzağıya icl denmesi gibi- verilen isimdir.[6] Kur'ân ıstılahında "zamanından önce bir şeyi elde etmek" anlamında kullanılır. (Acelecilik) şehvetin (insan güdü ve dürtülerinin) gereğidir.[7] İnsanı üç katmanda ele alabiliriz. Birinci katmanda insanın dürtüleri/arzuları, yani insanın ilkel ve hayvani yönü; ikinci katmanda insanın bilinci ve temyiz gücü, yani akli yönü; üçüncü katmanda ise iman, yani İlahi rehberlik vardır. Acelecilik insanın en alt düzeyinin, ilkel benliğinin yansımasıdır. Genel anlamda aceleciliğin kınanması da bundandır. Zira insan, aceleciliği oranında aklın ve İlahi rehberliğin yönlendirmesinden mahrum kalır.

Aceleciliğin Zararları

Kur'ân ve Sünnete göre aceleciliğin insana birçok zararı vardır. Bunları dört başlık altında zikredeceğiz.

1. Allah'ın Haklarında Acelecilik

Acelecilik bir kulluk afetidir. Kur'ân ve Sünnetin tezkiye metodu gözetilerek terbiye edilmezse kulluğa zarar verir.

– "İnsan, aceleden yaratılmıştır. Ayetlerimi size göstereceğim, acele etmeyin! Derler ki: 'Şayet doğru söylüyorsanız (bize) vadettiğiniz (azap) ne zaman? (Gelsin de görelim!)' "[8]

İnsan acelecidir; vadedilen şeyin bir ân önce olup bitmesini ister. Bu özelliği nedeniyledir ki ahireti inkâr eder. Zira ahirete iman, uzak vadede gerçekleşecek hazlar için şu ânın -meşru olmayan- hazlarından vazgeçmeyi gerektirir. Şayet insan aklı ve duyguları sabır, Allah'tan ummak ve O'na (cc) güvenmek gibi ahlaklarla donanmamışsa vadedilen gelecek için bugünün hazlarından feragat etmesi imkânsızdır. Vahiyden uzak aceleci insanlar ahireti inkâr ederken vahiy kültürüne sahip aceleci insanlar ise ahirete imanın gereklerini yerine getiremezler. Acelecilikleri ahirete imanın etkisini azaltır; meşru olmayan gündelik hazlar ahireti, hesabı ve mükâfatı unutturur.

– "İnsan hayra dua ettiği gibi, (öfkelenip sıkıldığında beddua ederek) şerre de dua eder. İnsan çok acelecidir."[9]

İnsan acelecidir; hoşlanmadığı bir şeyle karşılaştığında kendine, yakınlarına ve sahip olduklarına beddua eder, lanet okur. Oysa hayır da şer de Allah'tandır ve hayrın tüm anahtarları O'nun (cc) katındadır. Ancak acelecilik insanın gözüne ve kalbine perde indirir, yaşadığı şeyin bir imtihan olduğunu unutturur. Basit bir ailevi sorunda dahi, "Allah canımı alsa da kurtulsam!" dedirtiverir. Oysa o sıkıntı Yüce Allah'ın insana yolladığı bir mesaj, ona gösterdiği bir ayettir. O (cc), indirdiği ayetlerle insana rehberlik ettiği gibi yarattığı kaderle de insana rehberlik eder ve öğüt verir. Çoğu zaman sıkıntılar insanı arındırmak, olgunlaştırmak ve büyük işlere hazırlamak için gelir; insanın kapasitesini arttırır. İmtihanın getirdiği mesajı anlamayan insan, Yüce Allah'ın sınırlarını çiğner, şeriatın yasakladığı işler yapar.[10]

Câbir'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) ile Batnu Bevât Gazvesi'nde beraberdik. O sıra kendisi, Mecdiyye ibni Amr El-Cuhenî'yi takip ediyordu. Su taşıyan deveye bizden beş, altı veya yedi kişi nöbetleşe biniyordu. Derken Ensâr'dan bir adamın sırası kendisinin su taşıyan devesine döndü. Onu çöktürüp ona bindi. Sonra onu çöktüğü yerden kaldırınca bir süre durakladı, gitmek istemedi. Bunun üzerine deveye, 'Deh, Allah'ın laneti üzerine olsun!' dedi.

Bunun üzerine Allah Resûlü (sav), 'Devesine lanet okuyan bu kişi kim?' buyurdu. Adam, 'Benim, ey Allah'ın Resûlü!' deyince Allah Resûlü (sav) şöyle buyurdu: 'Ondan in! Lanetlenmiş birisiyle birlikteyken bizimle arkadaşlık etme. Kendinize beddua etmeyin, çocuky larınıza beddua etmeyin, mallarınıza beddua etmeyin. Böylelikle Allah'ın bir şeyin verilmesini istediği bir âna denk gelirsiniz de sizin duanız kabul olunmuş olur.' "[11]

Sehl ibni Sa'd'dan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Nebi (sav) ile katıldığı gazvelerden birinde diğer Müslimlerden çok daha fazla azimle savaşan bir adam için Nebi (sav), 'Cehennemlik bir adam görmek isteyen, bu adama baksın.' buyurmuştu. Bunun üzerine Müslimlerden biri bu adamı izlemeye başladı. Adam müşriklere karşı büyük bir cesaretle savaşıyordu. Sonunda yaralandı ve hemen ölmek istedi. Kılıcının ucunu göğsüne batırdı, kılıç kürek kemiklerinin arasından çıktı. Onu izleyen kişi koşa koşa Nebi'nin (sav) yanına geldi ve 'Şahitlik ederim ki sen, Allah'ın resûlüsün!' dedi. Nebi (sav), 'Bu ne demek?'

5. bk. Küreselleşme Karşıtı Bir Hareket: Yavaş Hareketi, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi, C 5, s. 4; Yavaş Hareketi: Çevreden Kültüre Hayatın Her Alanında Küreselleşmeye Başkaldırı, İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi), C 1, S 2, s. 38-49
6. bk. Mu'cemu Mekâyîsi'l Luğa, 4/237-239, a-c-l maddesi
7. bk. El-Mufredât, s. 548, a-c-l maddesi
8. 21/Enbiyâ, 37-38
9. 17/İsrâ, 11
10. bk. Mevsûatu Nadreti'n Neîm, 10/4949-4952
11. Müslim, 3009

Bilgiyi üretenlerin ve onu paylaşan ağların tebeyyün gibi bir sorumluluğu yoksa -ki yoktur- her birimiz dikkatli olmak ve vahyin emri olan tebeyyün ahlakını kimlik edinmek zorundayız. Aksi hâlde ânbeân kul hakkına girmek, kalbimizi hatalı sevgi ve buğzlarla kirletmek ve faydasız gündemlerle meşgul olmak gibi, her biri bir diğerinden tehlikeli kulluk afetlerinden kurtulamayız.

diye sordu. Adam şöyle dedi: 'Sen falanca hakkında, 'Cehennemlik bir adam görmek isteyen bu adama baksın.' buyurmuştun. Oysa o kimse hepimizden çok daha azimliydi. Ben onun bu hâliyle ölmeyeceğini anlamıştım. Yaralanınca **ölmek için acele etti** ve kendisini öldürdü.' Bunun üzerine Nebi (sav) şöyle buyurdu: 'Kul, cehennem ehlinin amelini işler, ancak cennet ehlinden olur. Cennet ehlinin amelini işler, cehennemlik olur. Ameller son nefese göre değerlendirilir.' "[12]

Okuduğumuz hadislerde lanet/beddua ve intihar, birer acelecilik hasletidir. Birinci örnekte acelecilik, Nebi'nin (sav) yol arkadaşlığına; ikinci örnekte acelecilik, bir ömür yapılan iyiliğin mükâfatını almaya engel olmuştur. Acelecilik birinci örnekte yolun başında, ikinci örnekte yolun sonunda insanın ayağına dolanmıştır. Acelecilik kulluk yürüyüşünün afeti, yolun tuzağıdır. Ne zaman insanın başına iş açacağı meçhuldür.[13]

– Fedâle ibni Ubeyd (ra) anlatıyor:

"Allah Resûlü (sav), kendisine salât ve selam getirmeden dua eden bir adamın duasını duydu ve **'Bu adam acele etti.'** buyurdu. Sonra onu çağırıp şöyle buyurdu: 'Sizden biri dua ettiğinde (duasına) Azîz ve Celîl olan Allah'a hamd ve övgüyle başlasın, sonra Nebi'sine salât getirsin, ondan sonra istediği duayı yapsın.' "[14]

Okuduğumuz Nebevi öğüt, dua edebine riayet ile insanın aceleciliği arasındaki olumsuz etkileşime ışık tutar. İnsan o kadar acelecidir ki Yüce Allah'ı hakkıyla övmeyi, Nebi'sine salât ve selam getirmeyi atlayıp bir ân önce talebini sıralamak ister. Duadan daha önemli bir şey varsa o da Allah'ı (cc) övmek, O'nu (cc) tazim etmek ve O'nu eksikliklerden tenzih etmektir. Zira bu hem dua hem Allah'a (cc) yakınlaştırıcı bir vesile hem de nefsi hastalıklarından arındıran bir ilaçtır.

Acelecilik genel anlamda bir kulluk afetidir. Kulun duasına zarar verdiği gibi Rabbine sunduğu ibadetlerin de çoğuna zarar verir. Cemaatle namaza yetişmek için dahi olsa acele eden insana zarar verdiği gibi.

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Namaz için kamet getirildiğinde namaza **aceleyle koşarak gelmeyin.** Tam bir vakar ve sükûnet içinde yürüyerek gelin; yetişebildiğiniz kadarını kılın, yetişemediğiniz kısmı ise daha sonra tamamlayın.' "[15]

Namaza yetişeyim diye acele eden insan, namazın ruhu olan huşu ve sükûnetini zayi eder; hem kendinin hem de cemaatin dikkatini dağıtır. Bazen tabi olduğu imamı beklemeye sabredemez, aceleciliğiyle imamın önüne geçer. Arınmak ve yücelmek için girdiği namazdan kınanmış ve kirlenmiş olarak çıkar.

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Sizden biriniz başını imamdan önce kaldırdığı takdirde başının Allah tarafından eşek başına döndürülmesinden veya şeklinin Allah tarafından eşek şekline sokulmasından korkmaz mı?"[16] [17]

12. Buhari, 6607; Müslim, 112
13. Yukarıda okuduğumuz maddenin iki istisnası vardır: İlki, insanın dininden ötürü fitneye düşmesi ve bu sebeple Yüce Allah'tan ölüm istemesidir. Meryem Annemizin evlilik dışı gebe kalması ve üzüntüsünden dolayı şöyle demesi gibi:

   "Doğum sancıları onu bir hurma ağacına yaslanmaya zorlamış ve 'Keşke!' demişti, 'Bundan önce ölseydim de tamamen unutulup gitseydim.' " (19/Meryem, 23) (Geniş bilgi için bk. Vahyin Rehberliğinde Yûsuf Suresi Tefsiri, s. 411)

   İkincisi, zulme uğrayanın zalimine beddua etmesi, lanet okuması ve kötü söz söylemesidir:

   "Allah, kötü sözün açıktan söylenmesinden hoşlanmaz. Zulme uğrayan müstesna. Allah (işiten ve dualara icabet eden) Semi', (her şeyi bilen) Alîm'dir." (4/Nisâ, 148)

   Hufâf ibni Îmâ'dan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

   "Allah Resûlü (sav) rükûya gitti, arkasından başını kaldırdı ve 'Ğıfâr Kabilesi'ni Allah bağışlasın, Eslem Kabilesi'ne de selamet versin, Usayy Kabilesi Allah ve Resûl'üne karşı geldi. Allah'ım, Lihyânoğullarına lanet et, Rı'l ve Zekvân Kabilelerine de lanet et.' diye dua etti. Bunun arkasından secdeye gitti. Kâfirlere lanet etmek, işte bu uygulamadan alınmıştır." (Müslim, 679)
14. Ebu Davud, 1481; Tirmizi, 3476
15. Buhari, 908; Müslim, 602
16. Buhari, 691; Müslim, 427
17. Başın eşek başına çevrilmesi hakkında âlimlerimiz iki farklı yorum yapmışlardır:

   Bazı âlimler hadisi zahiri üzere almış ve imamın önüne geçmenin cezası mesh, yani suretin değiştirilmesidir, demişlerdir. (bk. Fethu'l Bârî, 691 No.lu hadis şerhi)

   Şu âna kadar bunun gerçekleşmemiş olmasını şöyle açıklamışlardır: "Hadis cezayı zikretmiş, bu cezanın ne zaman vuku bulacağını zikretmemiştir. Birçok hadiste kıyamet öncesinde bazı insanların domuz ve maymunlara çevrileceği haber verilmiştir."

   Âişe Annemizden (r.anha) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

   " 'Bu ümmetin kıyamete yakın zamanlarında topluca yere batma, kılık değiştirilme ve patlamalar meydana gelecektir.'

   Ben 'Ey Allah'ın Resûlü! Aramızda salih insanlar olduğu hâlde yine helak olur gider miyiz?' dedim.

   Resûlullah (sav), 'Evet, çirkin durumlar ortaya çıktığı vakit.' buyurdu." (Tirmizi, 2185)

   Yine derler ki: "Nadiren de olsa bazı insanların başının eşek başına dönüştüğü nakledilmiştir." (Tuhfetu'l Ehvezî, 582 No.lu hadis şerhi)

   Bir grup âlim ise hadisteki tehdidi mecazi olarak kabul etmiş, eşeğin ap-

2. Kul Hakkında Acelecilik

Acelecilik, insan ilişkilerine zarar verir. Bazen kul hakkına girmemize bazen de aceleci yargılarla bir ömür pişmanlık duyacağımız kararlar almamıza neden olur. Örneğin;

– "Musa kavmine öfkeli ve üzgün bir hâlde döndüğü zaman: 'Arkamdan ne kötü işler ettiniz. Rabbinizin emrinin bir an önce olmasını istediniz (öyle mi)?' demişti. Levhaları fırlatmış ve kardeşinin başını (saçından) tutup kendisine çekmişti. (Harun:) 'Ey anamın oğlu! (Sandığın gibi değil!) Bu topluluk beni zayıf buldular ve neredeyse beni öldüreceklerdi. Bana, düşmanları sevindirecek bir şey yapma ve beni zalimler topluluğuyla bir tutma.' demişti. (Bunun üzerine) Musa demişti ki: 'Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla ve bizi rahmetine dâhil et. Sen merhamet edenlerin en merhametlisisin.' "[18]

Mûsâ (as) Rabbiyle buluşmasından dönünce İsrailoğullarının putperestleştiğini gördü. Haklı olarak öfkelendi, onların sapkınlığına tepki gösterdi. Ancak İsrailoğullarını suçlamakla yetinmedi, Hârûn'u da (as) suçladı. Öfkeyle onun (as) saçını sakalını çekiştirdi, İsrailoğullarına engel olmamakla suçladı. Mûsâ (as) sabır ve teenniyle hareket etse Hârûn'un (as) onlara engel olmaya çalıştığını, ne ki İsrailoğullarının onu dinlemediğini ve dahası onu (as) katletmeye yeltendiğini görecekti. Gerçek anlaşılınca tevbeyle Rabbine yöneldi, O'ndan (cc) kendisini ve Hârûn'u (as) bağışlamasını istedi.

İnsan ilişkilerinde acelecilik, her zaman pişmanlığa neden olur. Aceleci insan sürekli başkalarından özür dilemek, helallik istemek mecburiyetinde kalır.

– "Ey iman edenler! Fasık biri size bir haber getirdiğinde, onu (iyice araştırıp doğru olup olmadığını) açıklığa kavuşturun. Ta ki bilmeden bir topluluğa zarar verip yaptığınıza pişman olmayasınız."[19]

Okuduğumuz ayet şu olay üzerine inmiştir:

Hâris ibni Dırâr El-Huzâî'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü'ne (sav) geldim. Beni İslam'a davet etti. İslam'a girdim ve onu ikrar ettim. Beni zekât vermeye de davet etti. Onu da ikrar ettim. Dedim ki: 'Ey Allah'ın Resûlü! Ben kavmime dönüyorum, onları İslam'a ve zekâtı vermeye davet edeceğim. Bana icabet edenlerin zekâtını toplayacağım. Siz de topladığım zekâtları getirsin diye şu şu vakitte bana bir elçi gönderirsiniz.'

Ne zaman ki Hâris kendisine icabet edenlerin zekâtını topladı ve Allah Resûlü'nün gönderilmesini istediği zamana erişti; elçi (sanki) ona gelmekten engellendi ve kendisine gelmedi. Hâris, Allah ve Resûl'ünün kendisine karşı öfkelenmiş olabileceklerini düşündü. Bunun üzerine kavminin önde gelenlerini çağırıp onlara şöyle dedi: 'Allah Resûlü (sav) bana bir vakit tayin etmişti. Elçisini, yanımda bulunan zekât mallarını alması için gönderecekti. Allah Resûlü (sav) sözünden geri dönmez. Elçisinin gelmeme nedeninin ancak meydana gelen bir öfkeden ötürü olduğunu düşünüyorum. Kalkın, Allah Resûlü'ne (sav) gidelim!'

Allah Resûlü (sav), Velîd ibni Ukbe'yi Hâris'in topladığı zekât mallarını alsın diye göndermişti. Velîd yolun bir bölümüne gelinceye kadar yürümüş, (sonra) korkmuş ve geri dönmüştü. Daha sonra Allah Resûlü'ne gelip dedi ki: 'Ey Allah'ın Resûlü! Hâris zekâtı almamı engelledi ve beni öldürmek istedi.'

Bunun üzerine Allah Resûlü (sav) Hâris'e bir elçi heyeti gönderdi. Hâris ve arkadaşları da (Allah Resûlü'ne gelmek için) yola çıkmışlardı. Elçi heyeti yola koyulup Medine'den ayrılacağı vakit Hâris onlarla karşılaştı.

Dediler ki: 'Bu Hâris'tir.'

Hâris (yanlarına) gelince onlara, 'Nereye gönderildiniz?' dedi.

Heyet, 'Sana gönderildik.' dedi.

Hâris, 'Niçin?' deyince onlar, 'Allah Resûlü (sav) Velîd ibni Ukbe'yi sana göndermişti. Zekât mallarını almasını engellediğini ve kendisini öldürmek istediğini söyledi.' dediler.

Hâris, 'Hayır, Muhammed'i (sav) hak ile gönderene yemin ederim ki kesinlikle onu ne gördüm ne de bana geldi.' dedi.

Hâris, Allah Resûlü'nün yanına gelince Allah Resûlü (sav) ona, 'Zekâttan (alınmasını) engelledin ve elçimi öldürmek istedin.' dedi.

Hâris, 'Seni hak ile gönderene yemin ederim ki onu ne gördüm ne de bana geldi. Ben sadece Allah Resûlü'nün elçisi bana gelmediği zaman yola çıktım. Allah ve Resûl'ünün (bana karşı) öfkelenmiş olabileceğinden korktum.' dedi.

Bunun üzerine Hucurât Suresin'den, 'Ey iman edenler! Fasık biri size bir haber getirdiğinde, onu (iyice araştırıp doğru olup olmadığını) açıklığa kavuşturun. Ta ki bilmeden bir topluluğa zarar verip yaptığınıza pişman olmayasınız.'[20] ayetinden 8. ayetin sonuna kadar indirildi."[21]

tallıktan kinaye olduğunu söylemişlerdir. Namazda imamın önüne geçen, aptallara özgü bir davranışta bulunmuştur. Zira imam kendine uyulsun diye imam kılınmıştır. Bu davranışa mukabil, amelinin cinsinden ceza verilerek aptallığı arttırılmıştır.

Ebû Hureyre'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Namazda imamın önüne geçenin perçemi/kontrolü şeytanın elindedir." (Muvatta, 245)

Eşeğin aklı yoktur ve kontrolü sahibinin elindedir. Namazda imamın önüne geçen, kontrolünü şeytanın eline vermiştir. Bu yönüyle de eşeğe benzemektedir. Allah (cc) en doğrusunu bilir.

Namazda acele eden ve acelesi sebebiyle namazın önüne geçen, ne yaparsa yapsın imamdan önce namazdan çıkamayacaktır. Bu yönüyle de aceleci, aptal durumuna düşmektedir. Allah (cc) en doğrusunu bilir. (bk. Fıkhu'l Hadis – Sünnet İlmihâli, 2/382, 171 No.lu dipnot)

18. 7/A'râf, 150-151
19. 49/Hucurât, 6
20. 49/Hucurât, 6
21. Ahmed, 18459

Bu da Allah Resûlü'nün (sav) hayatından bir örnek. Bir haber iyice araştırılıp açıklığa kavuşturulmadığı için neredeyse felaket yaşanacak, Allah'a ve Resûl'üne iman eden samimi bir topluluğa savaş açılacaktı. Yüce Allah bu olayı Kur'ân ayeti kılarak biz müminlere yol gösterdi: (Velid ibni Ukbe gibi) bizden biri dahi olsa getirdiği haber, bir başkasının veya toplumun hakkına girmeyi iktiza ediyorsa mutlaka araştırılmalı (tebeyyün), emin olduktan sonra hareket edilmelidir. Aksi hâlde insanların (Velid ibni Ukbe gibi) korkaklık, gevşeklik, hased veya kin sebebiyle yaydığı haberler, bizi kul hakkına sokacak ve amel defterimizi kirletecektir.

Yaşadığımız çağ bir enformasyon çağı, biz de ağ toplumuyuz. Dünyanın herhangi bir yerinde üretilen bir haber, bağlı olduğumuz ağlar aracılığıyla ânında önümüze düşüyor. Bu haberlerle birilerini seviyor, birilerine buğzediyor, bazı olaylar karşısında tutum belirliyor; tüm bunlardan önemlisi de kendimiz için gündem belirliyoruz. Bilgiyi üretenlerin ve onu paylaşan ağların tebeyyün gibi bir sorumluluğu yoksa -ki yoktur- her birimiz dikkatli olmak ve vahyin emri olan tebeyyün ahlakını kimlik edinmek zorundayız. Aksi hâlde ânbeân kul hakkına girmek, kalbimizi hatalı sevgi ve buğzlarla kirletmek ve faydasız gündemlerle meşgul olmak gibi, her biri bir diğerinden tehlikeli kulluk afetlerinden kurtulamayız.

– Acelecilik Toplumunda Çocuklar ve Yaşlılar[22]

Aceleci toplumlar yaşlıların ve çocukların hakkına giren toplumlardır. Şöyle ki; aceleci toplumlarda yaşlılar toplumu ağırlaştıran birer yük olarak görülür. Aceleci toplumlar için olgunluk, tecrübe ve hikmet anlamsız kavramlardır. Hâliyle aceleci toplum için yaşlılar anlamsız, üretmedikleri hâlde yer kaplayan birer gövdeden ibarettir. Onlar için yaşlılar, çözüm bulunması gereken sorundur. İslam toplumunda ise yaşlılar ak saçlı, bilge insanlardır. Onlara saygı ve merhamet, Yüce Allah'a yakınlaştırıcı vesilelerdendir.[23]

Aceleci toplumlarda çocuklar birer yarış atıdır. Dersler, kurslar, eğitimler... arasında çocuklar zayi olmaktadır. Çocukların tüm hayatı sınav maratonuna ayarlıdır. Ola ki bir çocuk fıtrî ritmine uyarak sisteme direndi, hemen pedagoglar devreye girmektedir. "Sorun" itinayla tespit edilmekte, derslerin yoğunluğu yetmezmiş gibi çocuk bir de pedogojik arınma seanslarına maruz bırakılmaktadır. Oysa her çocuk, doğal ritmiyle dünyaya gelmekte; Yüce Allah'ın bahşettiği "şakile"[24] ile kimisi içe kimisi dışa dönük, kimisi hareketli kimisi de sakin olmaktadır. Sakin çocuğu hareketlendirmek veya hareketli çocuğu sakinleştirmek, Yüce Allah'ın bahşettiği "şakile"ye müdahale etmenin yanında çocuğun haklarını da ihlal etmektir. Ki, aceleci toplumlar birer ihlal toplumudur.

3. Aceleciliğin İnsan Şahsiyeti Üzerindeki Etkisi

Her birimize bahşedilen nefsin hem ten/beden hem de tin/ruh olarak üzerimizde hakkı vardır:

"Şüphesiz ki senin nefsinin senin üzerinde hakkı vardır."[25]

Bu haklardan biri de nefsin cehaletini ilimle, bencilliğini infakla/isarla/diğerkâmlıkla, nankörlüğünü şükürle, aceleciliğini sabırla arındırmak; nefsi, Allah (cc) ve insanlar nezdinde değerli kılacak hasletlerle süslemektir. Arınma ve olgunlaşma çabası, insana İslami şahsiyet kazandıracaktır. Acelecilik, insanın İslami bir şahsiyet kazanmasının, dolayısıyla hakkıyla arınıp olgunlaşmasının önünde engeldir. Örneğin;

– Acelecilik insanın dinini öğrenmesine ve olgunlaşmasına, yani ilim ve hikmete engel olan bir kulluk afetidir. Bu nedenle Allah (cc), başta resûlleri olmak üzere insanların eğitim esnasında aceleci olmasını yasaklamıştır:

"Kur'ân'ın sana vahyedilişi bitmeden (onu ezberlemek için) acele etme! De ki: 'Rabbim, benim ilmimi arttır.'"[26]

"Onu (anlama ve ezberlemeyi) çabuklaştırmak için, dilini onunla hareket ettirme. Şüphesiz ki onu (kalbinde) toplamak ve okutmak bizim işimizdir. Onu okuduğumuzda sen okunmasını takip et. Sonra kuşkusuz, onu açıklamak da bizim işimizdir."[27]

Acele eden, öğrenemez. Öğrense bile özümseyemez. Özümsenmeyen bilgi, bir binaya rastgele atılmış harç ve tuğla gibidir. Harç ve tuğla binanın yapı malzemesidir. Bir düzen içinde yerleştirilmezlerse ortaya çıkan ürün bir ucube olur. Kulluk binasının yapı malzemesi de şer'i ilim ve vahyin öğretileridir. Bir düzen içinde alınan eğitim, insanı inşa eder. Acele edilmiş, her bilginin yerli yerine yerleşmediği eğitim ise tuğla ve harcın rastgele yığıldığı binaya benzer. Yani hiçbir şeye... Acelenin yasaklanmasının bir diğer nedeni de insanı hikmetten alıkoyması, olgunluğa engel olmasıdır.

Bunun delili her birimizin bildiği Mûsâ (as) ile Hızır'ın (as) yol arkadaşlığıdır.[28] Mûsâ (as) sabredemediği için yolculuk erken sonlanmış, Yüce Allah'ın takdirindeki birçok hikmeti öğrenmemize engel olmuştur. Allah Resûlü (sav) bu kıssayı anlatırken biraz da Mûsâ'ya (as) sitem ederek şöyle söylemiştir: "Allah, Mûsâ'ya rahmet etsin; isterdim ki (Hızır'ın yaptıklarına) sabretsin, o ikisinin (yolculuğundan) daha çok şey aktarsın bize."[29]

22. bk. Yavaşla, Kemal Sayar, s. 25, 40
23. Abdullah ibni Amr'dan (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Küçüklerimize merhamet etmeyen, büyüklerimizin hak ettikleri kıymetini bilmeyenler bizden değillerdir." (Ebu Davud, 4943; Tirmizi, 1920)

24. "De ki: 'Herkes tıynetine/mizacına/meşrebine uygun hareket eder. Rabbiniz kimin daha doğru yolda olduğunu en iyi bilendir.' " (17/İsrâ, 84)
25. Buhari, 1968
26. bk. 20/Tâhâ, 114
27. 75/Kıyâmet, 16-19
28. bk. 18/Kehf, 66-82
29. Buhari, 122; Müslim, 2380

Mûsâ'nın (as) sabredemeyişi, bizi birçok hikmetten mahrum bırakmıştır.

– "Ey Nebi! Kadınlarına de ki: 'Şayet dünya hayatını ve süsünü istiyorsanız gelin, (size bir miktar dünyalık verip) sizleri faydalandırayım, (sonra da) güzellikle sizi serbest bırakayım/boşayayım.' Yok eğer Allah'ı, Resûl'ünü ve ahiret yurdunu istiyorsanız hiç şüphesiz Allah, sizlerden muhsinlere/kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışanlara büyük bir mükâfat hazırlamıştır." [30]

Âişe Annemiz (r.anha) bu ayetler hakkında Nebi'nin (sav) tavrını şöyle anlatır:

"Yüce Allah Nebi'ye (sav), 'eşlerine dünya ve ahiret arasında seçimde bulunmalarını teklif etmeyi' emrettiği sırada Nebi (sav) ilk olarak benim yanıma geldi ve bana, **'Sana bir şey söyleyeceğim, ama acele etmene gerek yok.** Hatta anne babanın görüşüne müracaat edebilirsin.' dedi. Hâlbuki anne babamın ondan ayrılmama razı olmayacağını çok iyi biliyordu. Sonra, 'Yüce Allah şöyle buyurdu:' diyerek şu iki ayeti okudu: 'Ey Nebi! Kadınlarına de ki: 'Şayet dünya hayatını ve süsünü istiyorsanız gelin, (size bir miktar dünyalık verip) sizleri faydalandırayım, (sonra da) güzellikle sizi serbest bırakayım/boşayayım. Yok eğer Allah'ı, Resûl'ünü ve ahiret yurdunu istiyorsanız hiç şüphesiz Allah, sizlerden muhsinlere/kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışanlara büyük bir mükâfat hazırlamıştır.' ' [31]

Ben de ona, 'Bunun neyini anne babama danışacağım ki! Elbette Allah'ı, Nebi'sini ve ahiret yurdunu istiyorum.' dedim." [32]

Allah Resûlü (sav) eşleriyle bir sorun yaşamış, onları iki seçenek arasında muhayyer bırakmıştır. Âişe Annemize (r.anha) "Ebeveyninle istişare edene kadar aceleyle karar verme." tavsiyesinde bulunmuştur. Çünkü aceleyle alınan ânlık kararlar, çoğu zaman kişinin bütün hayatını olumsuz etkilemektedir. Okuduğumuz örnekten yola çıkarak söyleyecek olursak aceleyle alınan ânlık kararlar aile hayatını olumsuz etkilemektedir. Aile insanın kendisiyle sükûnete erdiği sığınak [33] ve dış dünyanın zararlarından korunduğu örtüdür. [34] İster yeni bir aile kurmak, ister var olan bir aileyi yıkmak olsun; aileye dair verilen her acele karar, insanın tüm yaşamını ve şahsiyetini olumsuz etkilemekte, ilaveten o ailede dünyaya gelen çocuklara da zarar vermektedir.

Hiç şüphesiz aile her zaman önemliydi. Nasıl olmasın ki? Yüce Allah ilk insanı aile olarak yaratmış, insanın yeryüzü hikâyesini/imtihanını aile olarak başlatmıştır.

30. 33/Ahzâb, 28-29
31. 33/Ahzâb, 28-29
32. Buhari, 4785; Müslim, 1475
33. "Kendilerinde sükûnet bulup (huzura kavuşasınız diye) sizin için nefislerinizden eşler yaratması, aranızda sevgi ve merhamet kılması da O'nun ayetlerindendir. Şüphesiz ki bunda, düşünen bir topluluk için ayetler vardır." (30/Rûm, 21)
34. "Onlar sizin için bir örtü, siz de onlar için bir örtüsünüz." (bk. 2/Bakara, 187)

Sükûnet ve teenniyle hareket etme çabası, insanın öz benliğine karşı direnmesidir. Karşılaştığı olaylar karşısında nefsine nasihat edebilmesi; sükûnetin Allah'tan, aceleciliğin şeytan ve nefisten olduğunu hatırlatabilmesidir. Elbette bu direnç ve hatırlatma benim yazdığım sizin de okuduğunuz kadar kolay değildir. Zaten güzel ahlak için harcanan çabanın bu denli değerli olması, zorluğundandır.

Günümüzde aile, bugüne kadar yapılan tanımlardan çok daha fazlasını ifade etmektedir. Zira aile, küresel tuğyanın hedefindedir. LGBTI'cileriyle, tüketim kültürüyle, medyasıyla, sözde bilimsel tespitleriyle... bir bütün olarak aileyi hedef almakta, bireyi aileden soyutlamaya çalışmaktadır. Aile kurumunu müdafaa etmek toplumsal bir mesele olmaktan çıkmış, itikadi bir zorunluluk hâlini almıştır. Böyle bir vasatta aile kurarken de bir aile kurumunu yıkarken de iyi düşünmek, teenniyle karar vermek gerekmektedir.

4. Aceleciliğin İslami Hareket Üzerindeki Etkisi

Yüce Allah'a hamdolsun, bizleri İslam'la şereflendirdiği gibi İslam dinine hizmet etmekle de şereflendirdi. İslam davasının bizim üstümüzdeki haklarından biri de sabırla hareket etmek, aceleden uzak durmaktır. Aceleyle hareket etmek, canımızdan aziz bildiğimiz bu davaya zarar verecektir. Örneğin;

– Habbâb ibni Eret'ten (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü'ne, Kâbe'nin gölgesinde elbisesini yastık gibi yapmış dayanırken şikâyette bulunduk ve ona, 'Bizim için yardım istemeyecek misin? Bizim için Allah'a dua etmeyecek misin?' dedik.

O (sav) şöyle buyurdu: 'Sizden öncekilerden bir adam getirilir, yerde onun için bir çukur kazılır, o çukura konulurdu. Daha sonra testere getirilerek başının üzerine konulur, iki parçaya ayrılırdı. Bu dahi onu dininden çevirmezdi. Eti kemiğinden veya damarlarından demir taraklarla taranarak ayrılırdı. Bu dahi onu dininden geri çevirmezdi. Allah'a yemin ederim ki Allah bu işi tamamlayacaktır. Hatta atlı biri San'â'dan Hadramevt'e kadar yol alacak, Allah'tan başkasından ya da kurdun koyunlarına saldırmasından başka hiçbir şeyden korkmayacaktır. **Fakat siz acele ediyorsunuz.**' " [35]

35. Buhari, 3612

İnsanın kendi nefsinin dürtü ve arzularına karşı direnmesi, akıntıya karşı yüzmek gibidir. Zordur, evet, ancak kesin olan bir şey varsa o da akıbetinin esenlik olmasıdır. Çünkü insan meleke kazanabilen bir varlıktır. Bir şeyi sıkça tekrarladığında o şey onda meleke hâlini alır. Bir meseleyle karşılatığında zorlanmadan, tabii olarak o ahlakın gereğiyle amel eder. Bu da kulun güzel ahlak sahibi olma çabasına verilen dünyevi mükâfattır.

Sahabe Mekke'de sözlü ve fiilî ezaya maruz kalmış, baskılar nedeniyle bunalmıştır. Allah Resûlü'nün (sav) kendileri için dua etmesini, baskıları bitirecek zafer talebinde bulunmasını istemişlerdir. Nebi'nin (sav) cevabı gayet açıktır: "Fakat siz acele etmektesiniz!" Zira o (sav), Allah'ın elçisidir ve O'nu (cc) en iyi tanıyandır (sav). İstese Allah'a (cc) dua edebilir, O'ndan yardım isteyebilirdi; ancak o (sav) biliyordu ki bu yol, tabiatı gereği zordur. Yolun zorlukları müminleri arındırmak ve olgunlaştırmak içindir. Her şeyin bir zamanı olduğu gibi zafer ve yardımın da bir zamanı vardır. Nefisler zaferi taşıyacak olgunluğa ulaşmadan gelecek zafer bir nimet değil, musibet olacaktır. Tarih şahittir ki zafer birçok toplum için yıkıma dönüşmüştür.

Mümini acelecilikten koruyacak olan; sorumluluklara odaklanıp sonuçlardan, sefere odaklanıp zaferden sarf-ı nazar etmektir. İnsan bir defa gözünü sonuçlara dikti mi o sonuca ulaşmak için her yolu mübah görür. Bir zaman sonra kulluk sorumluluğunu unutur, tek sorumluluğunun sonuca ulaşmak olduğunu düşünür. Oysa insan sorumluluklarını bihakkın yerine getirdiğinde Yüce Allah onun çabasını zayi etmeyecek, hikmetiyle her şeyi yerli yerine koyacaktır. Sonuca odaklanmak ise yalnızca insanı sorumlulüluğundan mahrum edecek, sonuca da hiçbir etkisi olmayacaktır.

– Âişe Annemiz (r.anha) şu tavsiyede bulunur:

"(Osmân meselesinde) unutulup giden biri olmak isterdim. Osmân'ın başına gelmesini istediğim ne varsa benim de başıma geldi. Öyle ki onun ölümünü isteseydim (zannımca) ben de ölürdüm/öldürülürdüm. Ey Ubeydullah ibni Adiyy! Bildiğinden (kesin emin olduğundan) sonrası seni aldatmasın. Osmân'ı eleştiren grup çıkana kadar ben, Allah Resûlü'nün (sav) ashabının amelini küçümsememiştim. Bu grup öyle sözler etti ki bir söz ancak o kadar güzel söylenir. Öyle güzel (Kur'ân) okudu ki ancak o kadar güzel okunur. Öyle güzel namaz kıldılar ki ancak o kadar güzel namaz kılınır... Sonra yapılanı (fitneyi) görünce onların, Nebi'nin (sav) ashabına yaklaşamayacağını anladım. Birinin sözü hoşuna giderse Tevbe Suresi'nin 105. ayetinin ilk cümlesini oku: 'De ki: 'Amel yapın! Allah, Resûl'ü ve müminler yaptıklarınızı görecektir...' ' Kimsenin (ameli/sözü) seni gevşekliğe sevk etmesin."[36]

Âişe Annemiz (r.anha) Haricilerin ilk nüvesi olan "kurra" takımını görünce onların ameline aldanmıştır. Onların "çok" amellerini sözlerinin/eleştirilerinin de haklı olduğuna delil saymış, onlardan övgüyle söz etmiştir. Zamanla bu insanlar önce Osmân'ı (ra) şehit etmiş, sonra Alî'ye (ra) karşı ayaklanmış, ardından İslam toplumuna topyekûn savaş ilan etmişlerdir. Âişe Annemiz sonuçları görünce yanıldığını anlamış ve hatasını itiraf etmiştir. Âişe Annemizi yanıltan topluluğun ameli çoktur, ancak sürekli değildir. Çoktur, ancak arındırıcı değildir. Çoktur, evet, ancak sahibine olgunluk/hikmet katmamaktadır. Hatta o amelin sahipleri amellerinin çokluğuyla aldanmış, kendileri dışında herkesi -buna sahabe de dâhildir- küçük görmüşlerdir. İşte bu kibirle bütün toplumu karşılarına almış, müminlerin kanını dökmeyi helal görmüşlerdir.

Bir topluluğu değerlendirirken başlangıçlara aldanmamak gerekir. Her yeni başlangıcın kendine özgü bir heyecanı vardır ve bu heyecan o topluluk için itici güç görevi görmektedir. Ne ki bu doğal heyecanın uzun soluklu olup olmayacağı, yapıcı mı yoksa yıkıcı mı bir güce dönüşeceği zamanla anlaşılacaktır. Kaldı ki sahabe, Yüce Allah'ın seçip razı olduğu ve sonradan gelenlere örnek gösterdiği bir toplumdur. Herhangi bir topluluğun ameli onlarınkinden farklıysa -bu farklılığın kemiyet ve keyfiyetine bakmaksızın- o amelin sorunlu olduğuna hükmetmek gerekir. İhtiyacımız olan, saman alevi gibi parlayan ânlık çıkışlar değildir. İhtiyacımız olan; vakur, istikrarlı ve yapıcı amellerdir. Amellere yönelik aceleci değerlendirmeler, Sahabe Dönemi'nde olduğu gibi toplumsal felaketle sonuçlanabilir.

– Bedir Günü'nde esirler arasında Suheyl ibni Amr vardır. Suheyl, Mekke'nin hatiplerindendir ve insanları Allah Resûlü'ne (sav) karşı kışkırtmaktadır. Ömer (ra), Allah Resûlü'ne (sav), "Bırak, şunun dişlerini sökeyim, sökeyim ki bir daha senin aleyhine konuşmasın!"[37] demiştir. Allah Resûlü (sav), Ömer'in (ra) bu talebini iki gerekçeyle reddetmiştir:

• Bu, musledir/işkencedir. Korkarım ki (insanlara işkence yaptığım için) Allah da bana işkence yapar.[38]

• Bir gün Suheyl herkesin razı olduğu bir konumda (Müslimlerin lehine) konuşmalar yapabilir.[39]

36. Fethu'l Bârî, Kitâbu't Tevhîd, 13/505, 46. Bab başlığı şerhi
37. El-Mustedrek, 5228
38. bk. Târîhu't Taberî, 2/465; El-Bidâye ve'n Nihâye, 5/202
39. bk. age.

Gerçekten de Suheyl Mekke'nin Fethi'nde iman edecek ve İslam'ın hatiplerinden birine dönüşecektir. İrtidat hadiseleri baş gösterdiğinde Suheyl ibni Amr (ra) o meşhur hutbesini irad etmiş, Mekke halkının İslam üzere sebat etmesine vesile olmuştur:

"Ey Mekke ehli! Müslimlerin sonuncusu ve mürtedlerin ilki olmayın. Allah (cc) bu işi tıpkı Allah Resûlü'nün (sav) haber verdiği gibi tamamlayacaktır. Yemin olsun ki ben Nebi'yi şu ân bulunduğum bu yerde, ayakta ve tek başınayken gördüm ve o şöyle diyordu: 'Benimle birlikte 'Lailaheillallah' deyin ki Araplar sizin dininize girsin, Acemler size cizye versin. Siz elbette Allah yolunda Kisrâ ve Acemlerin hazinelerini harcayacaksınız.' Sizlerden bazıları o gün doğruluyor, bazıları ise alaya alıyordu. Fakat iş gördüğünüz gibi (onun dediği gibi) oldu. Geri kalan vaadleri de gerçekleşecektir." [40]

Ömer (ra) öfkeyle hareket edip Suheyl'i cezalandırmak istedi. Allah Resûlü (sav) ise acele etmedi, onu kazanmayı ve hatipliğini İslam için kullanmayı umdu. Onun (sav) ifadesiyle "Mekke'nin ciğerparelerini" öyle bir kazandı ki her birinin İslam aleyhine kullandığı yeteneğini İslam için seferber etti.

Acelecilikten Korunmanın Yolları

Yazı içinde aceleciliğin zararlarına dair örnekler verdik. Yine yer yer acelecilikten nasıl korunacağımıza temas ettik. Bunları derleyecek olursak maddeleri şöyle sıralayabiliriz:

a. Aklı Yetkinleştirmek, Bilinçli Davranmak

Râğıp El-İsfahânî'nin belirttiği gibi acelecilik insan şehvetinin/dürtülerinin gereğidir. Acelecilik insan nefsine ilham edilmiş fücurun, insanın ilkel yönünün yansımasıdır. İnsan dürtülerini kontrol etmenin iki yolu vardır. İlki aklı yetkinleştirmek, şeylere karşı bilinçli olmaktır. İkincisi ise -bu maddeden sonra anlatacağımız üzere- şeriata tabi olmak, bilinç/farkındalık sahibi aklı şeriatla aydınlatmaktır. Aklı yetkinleştirmek; akışın dışına çıkabilmek, şeyleri sorgulamak, süreçlerin bizi sürüklemesine müsaade etmemektir. Karşılaştığımız şeylerin faydasını zararından ayırt etmek, yaşamdan veya kitaplardan edindiğimiz tecrübelere arz etmek, belli bi süre düşündükten sonra bir karara varmaktır. Aklın yetkinleşmediği yerde duygular ve dürtüler aktiftir. Yani insanın fücur yönü, hamurundaki çamur aktiftir. Duygular ve dürtüler manipüle edilmeye, aldatılmaya açıktır.

b. Sükûnet ve Teenni Sahibi Olmaya Çalışmak

"Ey insanlar öğrenin! Çünkü ilim, ilim sahibi olmaya çabalamakla, fıkıh da fıkıh sahibi olmaya çabalamakla mümkündür." [41]

Okuduğumuz Nebevi öğüt, İslam eğitim metodunun önemli ilkelerinden birini ihtiva eder. Buna göre bir şeyi elde etmenin yolu, onun için çabalamak ve emek harcamaktan geçer. Zira her çaba bir niyazdır ve kul, çabasıyla şunu demiş olmaktadır: "Rabbim! Senin razı olduğun şu hasleti elde etmek, seni razı etmek istiyorum." Yüce Allah'ın biz kullarına en büyük merhameti; bizlere amellerimizdeki kusur ve eksiklerle değil, O'nu (cc) razı etme niyet ve çabamızla muamele etmesidir. Yoksa, hangi amel/çaba O'nun şanına layık olabilir ki?

Sükûnet ve teenniyle hareket etme çabası, insanın öz benliğine karşı direnmesidir. Karşılaştığı olaylar karşısında nefsine nasihat edebilmesi; sükûnetin Allah'tan, aceleciliğin ise şeytan ve nefisten olduğunu hatırlatabilmesidir. Elbette bu direnç ve hatırlatma benim yazdığım sizin de okuduğunuz kadar kolay değildir. Zaten güzel ahlak için harcanan çabanın bu denli değerli olması, [42] zorluğundandır. İnsanın kendi nefsinin dürtü ve arzularına karşı direnmesi, akıntıya karşı yüzmek gibidir. Zordur, evet, ancak kesin olan bir şey varsa o da akıbetinin esenlik olmasıdır. Çünkü insan meleke kazanabilen bir varlıktır. Bir şeyi sıkça tekrarladığında o şey onda meleke hâlini alır. Bir meseleyle karşılaştığında zorlanmadan, tabii olarak o ahlakın gereğiyle amel eder. Bu da kulun güzel ahlak sahibi olma çabasına verilen dünyevi mükâfattır.

Bugün insî ve cinnî şeytanlar **bilinçli olarak** hayatı hızlandırıyorlar. Zira hızlanan insanın aklını kullanamadığını ve hazlarının esiri olduğunu biliyorlar. İnsanın Yüce Allah'ın varlığına ve birliğine işaret eden ayetlerini görmesini, görse bile anlamasını istemiyor; fıtratın çığlığı olan "Niçin yaratıldık?" ve "Evet, sen bizim Rabbimizsin!" [43] sadasını boğmaya çalışıyorlar. Tüm bu sayılanların anlaşılması için durmaya, düşünmeye, gidişatın muhasebesini yapmaya ihtiyaç var. İşte tam da bunun için, o muhasebe olmasın diye hayat hızlandıkça hızlanıyor. Peki, bu muhasebenin olmasını neden istemiyorlar? Çünkü insan fıtri olarak kuldur, onu Allah'a kulluk etmekten engellerseniz var olan en güçlü şahsa/sisteme kulluk edecektir. Bir diğer neden, yaşadığımız

40. El-Kâmilu fi't Târîh, İbnu'l Esîr, 2/324-325
41. Fethu'l Bârî, 1/161, Kitâbu'l İlm, 10. Bab

42. Ebu'd Derdâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet Günü'nde terazide güzel ahlaktan daha ağır basacak bir şey yoktur." (Ebu Davud, 4799)

Âişe Annemizden (r.anha) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Mümin kimse güzel ahlakı sebebiyle gündüzleri oruçla, geceleri namazla geçiren kimselerin derecesine ulaşır." (Ebu Davud, 4798)

Ebû Hureyre'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü'ne (sav), insanların cennete girmesine en çok vesile olan amelin hangisi olduğu soruldu. Allah Resûlü (sav), 'Allah'a karşı takvalı olmak ve güzel ahlaktır.' buyurdu.

İnsanların cehenneme girmesine en çok vesile olan amelin hangisi olduğu soruldu. Allah Resûlü (sav), 'Dil ve ferc/şehvet.' buyurdu." (Tirmizi, 2004; İbni Mace, 4246)

Câbir'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet Günü'nde bana en sevimliniz ve meclis olarak en yakın olanınız ahlakı en güzel olanınızdır. Bana en sevimsiz ve meclis olarak en uzak olanınız ise geveze, ağzı bozuk ve kibirli olanlarınızdır." (Tirmizi, 2018)

43. bk. 7/A'râf, 172-173

Kapitalist cahiliyenin tabiatıdır. Kapitalizm demek tüketim demektir. Tüketim için düşünmeyen, hazlarının peşinden sürüklenen, her albenili ürüne alıcı olan insan lazımdır. Sözün özü dürtüleriyle hareket eden aceleci insan…

Madem modern cahilî düzen hayatı bilinçli olarak hızlandırıyor, öyleyse bizler de bilinçli olarak yavaşlayacağız. Hem İslam bizden bu ahlakı istediği için hem de cahiliyeye karşı direnmek için… Unutmayacağız: Her şeyin bir doğası, Yüce Allah'ın ona vahyettiği bir tabiatı vardır.[44] Ancak o tabiata uygun davranırsak o şeyi elde edebiliriz. Örneğin, ilim talep etmek vaciptir. Bize ilim aktaran kitapları hızlı hızlı okuyarak birçok meseleden haberdar olabiliriz; ancak, asla o meseleleri öğrenmiş olmayız. Yine ilim aktaran video kayıtları hızlandırarak bir gün içinde yüzlerce konuya vâkıf olabiliriz; ancak, asla o meselelerin derinliğine nüfuz edemeyiz. İslam bizden malumatfuruş, çok bilmiş, lafazan olmamızı istemez. Bizden dinde tefakkuh etmemizi, derin derin düşünmemizi, hikmet ve basiret sahibi olmamızı ister. Her meseleden biraz bilmek yerine bir meselede derin bilgiye sahip olmamızı talep eder. Bu da ancak yavaşlamak, dış sesleri kısmak, yoğunlaşmakla mümkündür.

Sekinete Dair Hatırlatma

Kur'ân'dan öğrendiğimiz kadarıyla sekinet, Yüce Allah'ın ordularından bir ordudur. Müminlerin zor zamanında göklerden iner; onların kalbini yatıştırır, ayaklarını sabit kılar. Böylece müminler dürtülerle, duygusallıkla ve cahiliye fanatikliğiyle hareket etmezler. En zorlu imtihanlar karşısında dahi asalet, vakar ve ağırbaşlılıklarını korurlar:

"Siz ona (Resûl'e) yardım etmezseniz, muhakkak Allah ona yardım etmiştir. Hani kâfirler iki kişiden biri olarak onu (Mekke'den) çıkarmışlardı ve ikisi mağaradayken arkadaşına (Ebu Bekir'e): 'Üzülme! Allah bizimle beraberdir.' demişti. **Allah onun üzerine (güven veren ve kalbini yatıştıran) sekinetini indirmiş,** görmediğiniz ordularla onu desteklemiş ve kâfirlerin sözünü (şirke davetlerini) en alçak kılmıştı. Allah'ın sözü (tevhid daveti) ise en yüce olandır. **Allah (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) Hakîm'dir.**"[45]

"İmanlarına iman katsınlar diye, **müminlerin kalbine sekineti indiren O'dur.** Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır. **Allah, (her şeyi bilen) Alîm, (hüküm ve hikmet sahibi olan) Hakîm'dir.**"[46]

"Andolsun ki o ağacın altında sana biat ettikleri zaman, Allah müminlerden razı olmuştur. Onların kalplerinde olan (samimiyeti) bilmiş, **üzerlerine sekinet indirmiş** ve onları yakın bir fetihle mükâfatlandırmıştır. Ve alacakları birçok ganimeti de (mükâfat olarak vermiştir). **Allah (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) Hakîm'dir.**"[47]

"Hani o kâfirler, kalplerine asabiyeti, cahiliye asabiyetini koymuştu. Allah da, Resûl'ünün ve müminlerin **üzerine sekinetini indirmiş** ve onları takva kelimesi (olan Lailaheillallah'a) bağlı kılmıştı. (İşin aslı) onlar da buna layık ve ehil kimselerdi. **Allah, her şeyi bilendir.**"[48]

Ayetler dikkatle okunduğunda sekinetin geçtiği yerlerde Yüce Allah'ın üç ismine, bir de sıfatına vurgu yapılır: El-Azîz, El-Hakîm, El-Alîm ve O'nun yardım etme sıfatı. Acelecilikten muzdarip olanlarımız Allah'ın (cc) bu isimlerini ve yardım etme sıfatını vesile edinerek O'ndan (cc) sekinet istemelidir.

c. Namazda Devamlılık

"Şüphesiz ki insan, helu' (sabırsız/aceleci, bencil) olarak yaratılmıştır. Ona bir şer dokundu mu (sabredip ecrini Allah'tan beklemez), vaveylayı koparır. Ona bir hayır dokundu mu cimrilik edip (başkalarıyla paylaşmaz). Ancak namaz kılanlar hariç. Onlar ki; namazlarında süreklilerdir."[49]

İnsanın helu' bir yapısı vardır. Helu' olması hasebiyle sabırsız, aceleci ve bencildir. İnsanın bu yönünü tedavi edecek arındırıcılarından biri de namazda süreklilik ve namazları aksatmadan ifa etmektir. Burada hatırlamamız gereken şudur: Kur'ân ve Sünnet ıstılahında iki ayrı namaz vardır. İlki; ikame edilen,[50] huşu içinde kılınan,[51] korunan ve hakkı verilen namazdır.[52] İkincisi ise aceleyle, huşudan uzak, zihin ve kalbin başka şeylerle meşgul olduğu, rükûsundan ve secdesinden çalınan… namazdır.[53] İnsanı tedavi eden namaz birincisidir. Bu namazdır ki insana Allah'ı (cc) hatırlatır, onu fahşa ve münkerden alıkoyar. Namazın bu arındırıcı ve olgunlaştırıcı etkisi nedeniyle şeytan en çok kulun namazıyla uğraşır, onun zihnini ve kalbini meşgul ederek namazını talan eder. Buna mukabil kulun namazını koruma çabası, hakikatte kulluğunu koruma çabasıdır.

d. Tebeyyün Ahlakını Kazanmak

"Ey iman edenler! Allah yolunda sefere çıktığınız zaman (emin olmak için) meseleleri açıklığa kavuşturun. Size selam veren kimseye, dünya hayatının malını isteyerek: 'Sen mümin değilsin.' demeyin. (Oysa) Allah'ın yanında çok fazla ganimet vardır. Siz de bundan önce böyleydiniz. Allah size (hidayet edip küfürden kurtararak) iyilikte bu-

44. " 'Rabbimiz, her şeye hilkatini (cinsine en uygun olanı) veren ve sonra da yol gösterendir.' demişti." (20/Tâhâ, 50)
45. 9/Tevbe, 40
46. 48/Fetih, 4
47. 48/Fetih, 18-19
48. 48/Fetih, 26
49. 70/Meâric, 19-23
50. bk. Fıkhu'l Hadis – Sünnet İlmihâli, 1/418; İçeriğe ulaşmak için sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutabilirsiniz.
51. bk. age, 1/440; İçeriğe ulaşmak için sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutabilirsiniz.
52. bk. age, 1/444; İçeriğe ulaşmak için sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutabilirsiniz.
53. İslamın yasakladığı namaz için bk. age, 1/445; İçeriğe ulaşmak için sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutabilirsiniz.

lundu. (Emin olmak için) meseleleri açıklığa kavuşturun. Şüphesiz ki Allah, yaptıklarınızdan haberdardır."[54]

"Ey iman edenler! Fasık biri size bir haber getirdiğinde, onu (iyice araştırıp doğru olup olmadığını) açıklığa kavuşturun. Ta ki bilmeden bir topluluğa zarar verip yaptığınıza pişman olmayasınız."[55]

Tebeyyün, Kur'ân'ın emrettiği ahlaklardandır. Beyan kökünden türeyen kelime, bir şeyi açıklığa kavuşturmak, onun doğruluğundan emin olmak, bir haberi tahkik etmek ve tüm bunlar için bir çaba içinde olmaktır. Her meselede sekinet ve teenniyi emreden İslam, bir başkasıyla ilgili meselelerde bu öğretinin altını çizer ve bu çabayı tebeyyün kelimesiyle kavramlaştırır. Zira bir başkasını ilgilendiren her haber/olay, bizi bir düşünceye, tutuma veya eyleme sevk eder. Bu da bilinçsizce bir başkasına zarar verme, dolayısıyla kul hakkına girme tehlikesi barındırır. Yazı içinde temas ettiğimiz gibi tebeyyün ahlakı; kişinin değerini, onurunu ve şahsiyetini koruması için de elzemdir. İzahtan varestedir ki her duyduğuyla harekete geçen insan için bir şahsiyetten söz edilemez. Taş yerinde ağırdır, bir şahsiyete ağırlık/değer kazandıran da teennidir/ağırbaşlılıktır.

Tebeyyün ahlakını kazanmanın yolu; kendi hayatımız, çevremiz ve tarihte aceleciliğin sebep olduğu zararları araştırmak, gerekli dersleri çıkarmaktır. Bir hasletin zararları somutlaştıkça insanın onu idrak etmesi kolaylaşır. Ayrıca aceleciliğin zıddı olan unat/teenni ahlakını Allah'ın (cc) sevdiğini ve bu sıfata sahip kullarını Resûl'ünün (sav) diliyle övdüğünü hatırlamak gerekir:

"Ey Eşec! Sende iki haslet vardır ki Allah ve Resûl'ü onları sever: Hilm ve unat (ağırbaşlılık)!"[56]

Abdullah ibni Sercis El-Muzenî'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Davranış güzelliği ve ağırbaşlı/ölçülü olmak, nübüvvetin yirmi dörtte biridir."[57]

e. Allah'ı ve Ahireti Ummak (Ölümle Barışmak)

"De ki: 'O, kendisinden kaçtığınız ölüm, hiç şüphesiz sizi bulacaktır. Sonra, gayb ve şehadet (âleminin) bilgisine sahip olan (Allah'a) döndürüleceksiniz ve yaptıklarınızı size haber verecektir.' "[58]

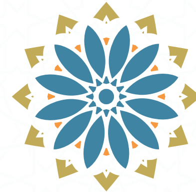
İnsanın aceleci olmasının ardında yatan sebeplerden biri de ölüm korkusudur. Bugün insanı inceleyen tüm disiplinler -inançlı olsun veya olmasın- insanın en köklü güdüsünün yaşamak, en köklü korkusunun da ölmek olduğunu tespit etmiştir. Kur'ân da insanın bu korkusunu "ölümden kaçmak/ölümden firar etmek" olarak isimlendirmiştir. Adını koymamış olsa bile insan, bir şeyden kaçıyormuş veya bir yere yetişmek istiyormuş gibi nefes nefese yaşamaktadır. İslam, insanın bu kaçışına bir isim koymuş ve ona istikamet kazandırmıştır. Ölümden kaçmak yerine Allah'a (cc) kaçış kavramını ikame etmiş; ölümün bir son değil, başlangıç olduğunu insana öğretmiş ve Allah'ı ve ahireti umma şuurunu kazandırmıştır:

"O hâlde (sizi Allah'tan alıkoyan put, dünya sevgisi, aile, toplum baskısı gibi her türlü prangadan kurtulup) Allah'a kaçın. Hiç şüphesiz ki ben, size O'nun tarafından (gönderilmiş) apaçık bir uyarıcıyım."[59]

"Andolsun ki sizin için, Allah'ı ve Ahiret Günü'nü uman ve Allah'ı çokça zikredenler için Allah Resûl'ünde güzel bir örneklik vardır."[60]

İnsan ölümden kaçışı Allah'a (cc) kaçışla, ölüm korkusunu ise Allah'ı ve ahireti ummakla değiştirdiğinde onu hızlandıran endişe, kaygı ve korkularından kurtulur. Sebep ortadan kalkınca sonuç da ortadan kalkar.

Allah (cc) bizleri sekinet nimetiyle ve teenni ahlakıyla süslediği kullarından eylesin. Bizi öz nefsimizin şerrinden, acelecilikten korusun. Bayramınız mübarek olsun.

54. 4/Nisâ, 94
55. 49/Hucurât, 6
56. Müslim, 18
57. Tirmizi, 2010
58. 62/Cuma, 8
59. 51/Zâriyât, 50
60. 33/Ahzâb, 21

SİYER NOTLARI

Enes YELGÜN

BEN-İ MUSTALİK GAZVESİ

Allah Resûlü bir peygamber, ama aynı zamanda sonraki nesillere miras bırakacak bir yönetici. Münafıkların liderinin bunları söyleme ihtimalini tabii ki göz ardı etmiyor. Ama o münafıktır diyerek hemen mahkûm da etmiyor; tahkik ediyor, soruyor, başka şahit var mı diye bakıyor. Ve bir süre önce izzetten bahseden bu şahıs, bir çocuğun yaptığı iletiden hesaba çekilmemek için zelil bir şekilde yalanlar atıyor, yeminler ediyor.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a, salât ve selam, O'nun Resûl'üne olsun.

Uhud Savaşı sonrası gerçekleşen ve hemen akabinde yaşanan hadiseler nedeniyle siyer tarihinde çok önemli bir yere sahip olan Ben-i Mustalik Gazvesi bilhassa nifak ehli için mühim dönüm noktalarından biridir.

Medine içinde toplumsal baskıya dayanamayan münafıklar, ganimetlerin kolayca alınabileceğini düşündükleri bu harekâta yoğun bir katılım göstermişlerdi. Bu durum Allah Resûlü (sav) ve ashabını daha dikkatli davranmaya sevk etmişti. Ancak tedbirlere rağmen nifak ehli fırsat buldu ve içlerindeki zehri cihad gibi salih bir amel yapılırken bile kustu. Bu fitneyi genç bir sahabe olan Zeyd ibni Erkam, Allah Resûlü'ne (sav) haber vererek nifak ehlinin gerçek yüzünü bir kez daha İslam toplumuna göstermiş oldu.

"Zeyd ibni Erkam'ın, işittiklerini Resûlullah'a (sav) söylediği haberini alan Abdullah ibni Ubeyy ibni Selûl, Resûlullah'a (sav) gitti ve Allah'a ant içerek böyle bir şey söylemediğini ifade etti.

Resûlullah'ın (sav) yanında bulunan Ensâr'dan biri de 'Ey Allah'ın Resûlü, belki de çocuk yanlış anlamıştır.' dedi.

Resûlullah (sav) yola çıktığında Useyd ibni Hudayr onun yanına gitti ve nübüvvet selamıyla selamladıktan sonra, 'Ey Allah'ın Resûlü, hiç yolculuk yapmadığın bir saatte yola çıktın?' dedi.

Resûlullah (sav) ona, 'Adamınızın söylediği şey sana haber verilmedi mi?' diye sordu.

Useyd ibni Hudayr, 'Hangi adam, ey Allah'ın Resûlü?' diye sordu.

Resûlullah (sav), 'Abdullah ibni Ubeyy!' buyurdu.

Useyd ibni Hudayr, 'Ne söylemiş o?' diye sordu.

Resûlullah (sav), 'Medine'ye döndüğümüzde aziz olanlar zelil olanı oradan çıkaracak, demiş.' buyurdu.

Useyd ibni Hudayr, 'Ey Allah'ın Resûlü, vallahi istersen sen onu Medine'den sürer çıkarırsın. Vallahi, zelil olan odur. Aziz olan ise sensin. Ey Allah'ın Resûlü, sen yine de şefkatle muamele buyur. Vallahi, Allah seni bize getirdiği sırada,

kavmi olan Hazrecliler onun başına giydirecekleri krallık tacı için cevherler diziyorlardı. O, saltanatını elinden senin çekip aldığını sanıyor.' dedi.

Resûlullah (sav) o gün, Müslimlerle birlikte akşama kadar ve bütün gece yola devam etti. Sabah olup güneşin harareti bunaltmaya başlayınca orada konakladılar. Müslimler, yorgunluk ve uykusuzluktan kendilerini yere atıp hemen uykuya daldılar.

Resûlullah'ın (sav) böyle yapması, Müslimleri Abdullah ibni Ubeyy tarafından söylenmiş sözlerle uğraşmaktan alıkoymak içindi. Daha sonra içinde münafıkların zikredildiği sure indi. Sure inince Resûlullah (sav) Zeyd ibni Erkam'ın kulağını tutup, 'İşte bu, Allah yolunda kulağıyla vazifesini yerine getirmiş olan gençtir. Ey Zeyd! Yüce Allah seni doğruladı.' buyurdu."[1]

Zeyd ibni Erkam genç sahabilerden; Allah Resûlü'ne (sav) ve İslam davasına gönül vermiş, cihad ameli için Resûl'e tabi olmuş bir mücahid.

Münafıkların kendi aralarında yaptıkları bu konuşmayı duyduğu gibi, başka hiç kimseyle konuşmadan, hemen ilgili yere aktarıyor.

Bunlar münafıktır, zaten sürekli konuşuyorlardır demiyor.

Beni ne ilgilendirir, başkaları iletsin demiyor.

Başıma bela alırım, yalanlanırım demiyor.

İletiyor; çünkü ayetleri sadece dinlememiş, aynı zamanda onlarla amel de ediyor:

"Onlara emniyete ya da korkuya dair bir haber geldiğinde (haberin olumlu olumsuz etkisini hesaba katmadan) onu yayarlar. Şayet onu (kimseye anlatmadan önce) Resûl'e ya da yöneticilerine götürselerdi, olaylardan sonuç çıkarma kabiliyeti olanlar, o haberin (doğru mu, yanlış mı, bırakacağı etki faydalı mı, zararlı mı) hakikatini bilirlerdi. Allah'ın sizin üzerinizde lütfu ve rahmeti olmasaydı azınız müstesna, şeytana uymuştunuz."[2]

Çünkü kendisini İslam davasının bir ferdi, İslam toplumunun bir neferi, bu ailenin bir bireyi olarak görüyor. Aidiyet duyuyor. İslam cemaatine yapılan hakareti, olası bir entrikayı kendisine yapılmış kabul ediyor.

İşte Medine İslam toplumunun yetiştirdiği bir nefer, ulaşmamız gereken bir seviye.

Allah Resûlü (sav) bir peygamber, ama aynı zamanda sonraki nesillere miras bırakacak bir yönetici. Münafıkların liderinin bunları söyleme ihtimalini tabii ki göz ardı etmiyor. Ama o münafıktır diyerek hemen mahkûm da etmiyor; tahkik ediyor, soruyor, başka şahit var mı diye bakıyor.

Allah Resûlü'nün ashabı münafıkların liderinin mazur görülmesini isterken nifak ehlinin asıl gayesini de açığa çıkarmış oluyorlar: Makam ve mevki talebi. Şayet İslam toplumu bu dünyalıkları onlara verse hemen razı olurlar ve seslerini asla çıkarmazlar. En ateşli İslam savunucuları hâline gelirler. Ancak makam sahibi olduklarında ekini ve nesli ifsad etmekten başka bir şey yapmayacakları için böyle bir mevkiye erişmelerine izin verilmez.

Ve bir süre önce izzetten bahseden bu şahıs, bir çocuğun yaptığı iletiden hesaba çekilmemek için zelil bir şekilde yalanlar atıyor, yeminler ediyor.

"Onları gördüğünde cüsseleri/kalıpları hoşuna gider. Konuşacak olsalar sözlerini dinlersin. Onlar, (kendi başına ayakta duramayan, meyve vermeyen,) duvara yaslanmış kütük gibilerdir. Her çığlığı kendi aleyhlerine sanırlar. (Dış görünüşleriyle cesur, özü sözü bir görünseler de iç dünyalarında korkak ve her şeyden ürken bir yapıları vardır.) Asıl düşman onlardır, onlardan sakın. Allah, onları kahretsin, nasıl da çevriliyorlar?"[3]

"İnsanlardan öylesi vardır ki; dünya hayatına dair söyledikleri senin hoşuna gider/sözleriyle seni etkiler. O, kalbinde olanın (iyilik, güzellik, ıslah) olduğuna dair Allah'ı şahit tutar. Oysa o, düşmanın en beter olanıdır. (Bir işin başına yönetici olduğunda ya da) yanınızdan ayrıldığında yeryüzünde bozgunculuk yapmak, ekini ve nesli yok etmek için çalışır. (Oysa) Allah, bozgunculuğu sevmez. Ona: 'Allah'tan kork!' denildiği zaman, gururu/kibri onu günaha sürükler. Böylesine cehennem yeter. O, ne kötü bir yataktır."[4]

İşte nifak ehli budur. Kendi meclislerinde aslan kesilir, ama meseleler tahkik edilmeye gelince sözlerini tevil etmek için bin dereden su getiren bir portre çizerler.

Bunun karşısında ise böyle insanlara bile adaletsizlik yapmamak için kılı kırk yaran Nebi (sav).

Allah Resûlü'nün ashabı münafıkların liderinin mazur görülmesini isterken nifak ehlinin asıl gayesini de açığa çıkarmış oluyorlar: Makam ve mevki talebi.

Şayet İslam toplumu bu dünyalıkları onlara verse hemen razı olurlar ve seslerini asla çıkarmazlar. En ateşli

1. Târihu't Taberî, 2/206-208
2. 4/Nisâ, 83
3. 63/Munâfikûn, 4
4. 2/Bakara, 204-206

İslam savunucuları hâline gelirler. Ancak makam sahibi olduklarında ekini ve nesli ifsad etmekten başka bir şey yapmayacakları için böyle bir mevkiye erişmelerine izin verilmez.

"Münafıkların liderinin sözleri İslam ordusunun bir neferi olan Abdullah'ın da kulağına gitmişti. Bunun üzerine Allah Resûlü'nün huzuruna çıktı.

'Ey Allah'ın Resûlü! Babamla aranızda geçen hadiseyi işittim. Onu öldürmek istediğinizi haber aldım. Eğer bu işi muhakkak yapacaksanız, bana emir buyurunuz, şu ânda gidip başını huzurunuza getireyim. Bütün Hazrecliler bilirler ki babama sevgim vardır. Onun öldürülmesini başkasına havale ederseniz, ihtimal ki, o adama karşı nefsimde bir düşmanlık meydana gelir ve bir kâfire karşı bir mümini öldürerek cehenneme müstahak olurum!'

'Ey Abdullah! Babanı öldürmeyi istemedim. Hiç kimseyi de onu öldürmekle vazifelendirmedim. Aramızda yaşadıkça ona iyi davranınız!' "[5]

"İslâm ordusu Medine'ye yaklaşmıştı. Akik denilen vadide Abdullah atından indi. Babası Abdullah ibni Ubeyy'in önünü kesti. Devesini çöktürdü ve 'İzzet ve kuvvetin, Allah ve Resûl'üne ait olduğunu söylemedikçe seni asla bırakmayacağım.' dedi.

Münafıkların lideri birden şaşkına döndü. Bu sözleri söyleyen, oğlu Abdullah idi.

Oğluna, 'Demek sen, bu kadar insan arasında beni Medine'ye sokmayacaksın, öyle mi?' dedi.

Abdullah, 'Evet, bugün insanlar arasında, en aziz kimdir, en zelil kimdir, sana öğretmeden seni asla bırakmayacağım. Hattâ izzet ve şerefin Allah ve Resûl'üne ait olduğunu burada itiraf ve ikrar etmezsen, boynunu vururum.'

Babası, Abdullah'ın sözlerinde kararlı olduğunu anlayınca mecburen, 'Ben, şehadet ederim ki izzet ve kuvvet, Allah'a, Resûl'üne ve müminlere âittir.' dedi.

Hadiseyi duyan Allah Resûlü (sav) Abdullah'a, 'Allah, seni, Resûl'ünden ve müminlerden dolayı hayırla mükâfatlandırsın.' diyerek dua etti ve babasını serbest bırakmasını da kendisine emretti."[6]

Duamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

5. Siretu İbni Hişâm, 2/292-293
6. bk. Şerhu'ş Şifa, 2/411

NEDEN YAPAMAYACAĞINIZ ŞEYLERİ SÖYLÜYORSUNUZ?

Talha AKMAN

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ * كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ اَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ

"Ey iman edenler! Niçin yapmayacağınız/yapamayacağınız şeyleri (yapacakmış gibi) söylersiniz? Yapmayacağınız/Yapamayacağınız şeyleri (yapacakmış gibi) konuşmanız, Allah katında büyük bir öfke nedenidir."[1]

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın (cc) adıyla,

Allah'a (cc) hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

İslam, selamet dinidir. İnsanlara/İnsanlığa huzur ve esenlik getirir. Bu huzur hem kişisel hem de toplumsaldır. Ancak, toplumsal huzurun yerine gelebilmesi için fertlerin İslam ahlakıyla ahlaklanması gerekir. Tefsirini konu edindiğimiz Hucurât Suresi'nin 11 ve 12. ayetlerinde İslam toplumunu oluşturan Müslimlerin hem gıyabında hem de yüz yüze geldiklerinde birbirlerine karşı nasıl bir muamele sergilemeleri gerektiğini izah etmeye çalıştık. Bu iki ayetin hedef aldığı ortak noktanın Müslimlerin konuşmalarını ıslah etmek olduğunu gördük.

Bu konuyla ilgili olarak Rabbimiz, Saff Suresi'nin 2 ve 3. ayetlerinde mümin kullarının hem kendilerine hem birbirlerine ve en önemlisi de Rabblerine karşı verdikleri sözlerini disipline eder, dilin afetlerinden onları sakındırır. Söyledikleri sözlere dikkat etmeleri ve ne dediklerinin farkında olmaları gerektiğini, bunun hem dünyada hem de ahirette bir karşılığının olacağını bildirir. Bu, **bilinçli olma** hâlidir.

İnsanın sözleri ve üslubu çok önemlidir. Zira kişinin dili, kalbinde ne olduğunun ciddi bir yansımasıdır:

"Şayet dilesek elbette onları sana gösterirdik, sen de onları simalarından tanırdın. Muhakkak ki sen, onları konuşma üsluplarından (dil sürçmelerinden) tanırsın. Allah, amellerinizi bilir."[2]

"Ey iman edenler! Niçin yapmayacağınız/yapamayacağınız şeyleri (yapacakmış gibi) söylersiniz?"

Ayetin nüzul sebebi hakkında zahiren farklı gibi görünse de anlam olarak birbiriyle aynı rivayetler aktarılmıştır.

İslam'da söz vermek ve verilmiş sözlere vefa göstermek çok önemlidir. Bundan dolayı söz bozmak nifak alameti olarak addedilmiştir. Bu sözlerin çok büyük "vaadler" olmasına gerek yoktur. Kişinin "Şu saatte şuraya geleceğim." demesi ve söylediği saate riayet etmemesi söz bozma kapsamına girer ve yapmayacağı bir şeyi yapacakmış gibi konuşması kapsamında ele alınır.

1. 61/Saff, 2-3
2. 47/Muhammed, 30

Bir insanın başka bir insana verdiği sözü bozmasının durumu böyleyken ve Allah'a karşı verilen sözlere hepsinden daha fazla vefa gösterilmesi gerektiğinden sözün lüzumunu yerine getirmemenin karşılığı çok büyük bir günahtır ve Allah'ın öfkesine neden olur.

Abdullah ibni Selâm'dan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Biz bir topluluk olarak oturmuş hâlde kendi aramızda konuşuyorduk. Dedik ki: 'Eğer biz Allah'ın (cc) en sevdiği ameli bilseydik onu yapardık.' Bunun üzerine bu ayet-i kerime nazil oldu, Resûlullah (sav) bizi çağırdı ve Saff Suresi'ni okudu." [3]

Muhammed ibni Ka'b'dan (ra) ise şöyle aktarılmıştır:

"Allah (cc), Resûlullah'a (sav) Bedir şehitlerinin ecirlerini aktardığında sahabeden bazıları şöyle dedi: 'Allah'ım, şahit ol! Eğer bir daha savaşla karşılaşırsak bütün çabamızı ortaya koyacağız!' Uhud Savaşı'nda yenilgi esnasında kaçtıkları için Allah (cc) bu ayetle onları ayıpladı." [4]

Ayet-i kerimede kullanılan üslup; ayıplama ve azarlama niteliğinde olan bir soru kalıbıdır. Yani cevabı beklenen bir soru değildir. Cevabını soranın da sorunun muhatabının da çok iyi bildiği ve muhatabın vereceği cevap ile mahcup olduğu bir kullanımdır.

Rabbimiz (cc) kullarından, konuşmalarında ciddi ve ne söylediklerinin farkında olmalarını istiyor. Böyledir. Mümin kulun, yüklendiği bu dava ciddi bir davadır. Laubali ve gereksiz konuşmalara müsait değildir. O kadar ciddi ve sorumluluk gerektiren bir davadır ki Rabbimiz en seçkin kulları olan peygamberlerine dahi bu davanın ağır bir sorumluluk olduğunu bildirmiş ve bunun üzerine onlardan söz almıştır:

"(Hatırlayın!) Hani: 'Size Kitap ve hikmet verdikten sonra, sizin yanınızda olanı doğrulayıcı bir resûl gelirse ona iman edecek ve yardımcı olacaksınız.' diye Allah nebilerden söz almıştı. Demişti ki: 'Bunu ikrar edip bu sözün ağırlığını kabul ettiniz mi?' Dediler ki: 'İkrar ettik.' Dedi ki: 'Şahit olun! Ben de sizinle beraber şahitlik edenlerdenim.' " [5]

3. Tirmizi, 3309
4. El-Lubâb fî Ulûmi'l Kitâb, 19/44
5. 3/Âl-i İmrân, 81

"Yapmayacağınız/Yapamayacağınız şeyleri (yapacakmış gibi) konuşmanız, Allah katında büyük bir öfke nedenidir."

Rabbimiz (cc); kullarının konuştuklarına, temennilerine ve vaadlerine dikkat etmelerini, küçük büyük ne olursa olsun konuştuklarının karşılığını ve gerektirdiğini yerine getirmelerini; aksi takdirde insan için önemsiz bir konu bile olsa ahirette karşılığının büyük bir öfke olduğunu bildiriyor.

Ayetin Arapça lafzında geçen "مقت" kelimesi, gördüğü çirkin bir durum karşısında kişinin şiddetli bir şekilde öfkelenmesi manasına gelir. [6]

İslam'da söz vermek ve verilmiş sözlere vefa göstermek çok önemlidir. Bundan dolayı söz bozmak nifak alameti olarak addedilmiştir. Bu sözlerin çok büyük "vaadler" olmasına gerek yoktur. Kişinin "Şu saatte şuraya geleceğim." demesi ve söylediği saate riayet etmemesi söz bozma kapsamına girer ve yapmayacağı bir şeyi yapacakmış gibi konuşması kapsamında ele alınır.

Abdullah ibni Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Dört şey var ki kimde bunların hepsi bulunursa münafığın ta kendisidir, kimde de bunlardan biri varsa bırakıncaya kadar kendisinde nifak alameti vardır: Verilen emanete ihanet etmek, konuştuğunda yalan söylemek, **söz verdiğinde yerine getirmemek** ve düşmanlığında aşırı gitmek." [7]

Bir insanın başka bir insana verdiği sözü bozmasının durumu böyleyken ve Allah'a (cc) karşı verilen sözlere hepsinden daha fazla vefa gösterilmesi gerektiğinden sözün lüzumunu yerine getirmemenin karşılığı çok büyük bir günahtır ve Allah'ın (cc) öfkesine neden olur.

Kul, Rabbine pek çok defa söz vermiş olabilir. Örneğin, Allah'tan (cc) istediği bir nimet karşılığında şükür edeceğine dair söz verir:

"Şayet bize salih (bir evlat) verirsen andolsun ki şükredenlerden olacağız." [8]

Allah'tan (cc) zenginlik isteyip bu zenginlik karşılığında sadaka vereceğine dair söz verir:

"İçlerinden kimi de Allah'a şöyle söz vermişti: 'Andolsun ki Allah bize lütuf ve ihsanından verirse hiç şüphesiz Allah yolunda sadaka verecek ve salihlerden olacağız.' " [9]

Yine bir örnek olarak Enes ibni Nadr (ra), "Allah (cc) beni başka bir savaşa yetiştirirse benim ne yapacağımı herkes görecek!" [10] diyerek Rabbine söz vermiş ve sözünü tutmuştur:

6. bk. Müfredat, Çıra Yayınları, s. 918-919, m-k-t maddesi
7. Buhari, 2459; Müslim, 58
8. bk. 7/A'râf, 189
9. 9/Tevbe, 75
10. bk. Buhari, 2805; Müslim, 1903

"Müminlerden öyle yiğitler vardır ki; Allah'la yaptıkları sözleşmeye sadık kaldılar. Onlardan kimisi adağını yerine getirdi (şehit oldu), kimisi beklemektedir. Kesinlikle (sözlerini) değiştirmemişlerdir."[11]

Tüm bunların yanında kişinin, "Keşke medreseye gidebilsem, orada ne güzel ilim talebesi olurdum. Keşke malım olsa da infak edebilsem. Bir çalışma alanı olsa da İslam için hizmet edebilsem. O imkânlar bende olsaydı çok daha güzelini yapardım." gibi düşünce ve sözlerle niyetini ifade etmesi de Allah'a (cc) verilmiş sözlerdendir ve gereğinin yerine getirilmesi gerekir.

Bu örneklerden sonra Allah'a (cc) söz verip de sözlerini bozanların durumlarını okuyarak meselenin önemini kavramaya çalışalım:

Yahudilerin sözlerini bozmaları

"Sözlerini bozmaları sebebiyle onlara lanet ettik ve kalplerini katı kıldık. Kelimeleri yerinden oynatarak tahrif ediyorlar. (Ayrıca) emrolundukları şeyden paylarına düşen (ameli) terk ettiler. Onların azı hariç sürekli olarak onlardan ihanet görürsün. (Buna rağmen) affet ve hoş gör. (Çünkü) Allah, muhsinleri/kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışanları sever."[12]

Yahudilerin sözlerini bozmalarının karşılığı olarak lanetlendiklerini, yani Allah'ın (cc) rahmetinden uzaklaştırıldıklarını, kalplerinin katılaştığını ve bunların bir sonucu olarak Kitaplarını tahrif ettiklerini, sorumluluklarını yerine getiremediklerini ve hainliğin onlarda bir karakter özelliği olarak vücut bulduğunu görüyoruz. Hem uzak hem yakın Yahudi tarihine kısa bir bakış attığımızda bu hâllerine somut ve canlı bir şekilde fazlasıyla tanıklık edebiliyoruz.

Hristiyanların sözlerini bozmaları

Yukarıda zikrettiğimiz ayetten bir sonraki ayette Rabbimiz (cc), Hristiyanların da verdikleri sözleri bozmaları karşılığında ne ile karşılaştıklarını anlatıyor:

" 'Şüphesiz ki bizler, Hristiyanız.' diyen kimselerden kesin bir söz aldık. Emrolundukları şeyden paylarına düşen (ameli) terk ettiler. (Ceza olarak) kıyamete kadar aralarında sürüp gidecek bir düşmanlık ve kin ile (onları birbirlerine düşürdük). Allah, yaptıklarını onlara haber verecektir."[13]

Hristiyanlar da verdikleri sözleri bozmalarının sonucu kendi aralarında bir kin ve düşmanlığa mahkûm edilmiştir. Elbette ki kendi aralarındaki bu düşmanlık; birbirlerine karşı yeryüzünde üstünlük kurma mücadelesi hâline gelmiş ve bunun sonucunda da yeryüzünü arkası kesilmeyen bir kaosa sürüklemiştir. Onların bu hâllerini de tarih sayfalarında açık seçik bir şekilde okuyabiliriz. Paylaşım savaşları, sömürge yarışları… Bunların hepsi onların kendi aralarındaki kin ve çıkar kavgasının bir sonucudur.

Müslimlerin sözlerini bozmaları

"İçlerinden kimi de Allah'a şöyle söz vermişti: 'Andolsun ki Allah bize lütuf ve ihsanından verirse hiç şüphesiz Allah yolunda sadaka verecek ve salihlerden olacağız.' Onlara lütfundan ve ihsanından verince de cimrilik ettiler ve ilgisiz bir hâlde yüz çevirip gittiler. Allah'a verdikleri sözü bozmaları ve yalan söylemelerine karşılık, onunla karşılaşacakları güne kadar kalplerinde var olacak olan bir nifakla onları cezalandırdı."[14]

Tebuk Gazvesi, zorluk savaşıydı. İnsanların genel olarak seferberliğe çağrıldığı bir savaştı. Zengin olanlar ellerinde ne var ne yok verirken fakir olanlar, "Malımız olsaydı biz de verirdik." dediler. Allah da (cc) onları bu sözleriyle imtihan etti ve onlara infak etme imkânı sunarak zenginlik verdi. Onlar ise bu sözlerini bozdular ve hiç söz vermemiş gibi yollarına devam ettiler. Bunun üzerine Rabbimiz (cc) onların kalplerine kıyamete kadar bir nifak mührü vurdu. Bundan dolayı Rabbimiz, kullarına, verdikleri sözlere dikkat etmelerini ve sözlerini yerine getirmemelerinin hem bu dünyada hem de ahirette bir karşılığı olacağını bildirdi.

Yahudilerin lanetlenmeleri, kalplerinin katılaşması ve kitaplarını tahrif etmeleri; Hristiyanların aralarına giren ebedî kin ve savaş; Müslimlerin kıyamete kadar kalplerine vurulan nifak damgası sözlerini bozmalarından dolayı Allah'ın (cc) onlara öfkelenmesinin bir sonucudur.

11. 33/Ahzâb, 23
12. 5/Mâide, 13
13. 5/Mâide, 14
14. 9/Tevbe, 75-77

SÜNNET ÜZERİNE

Enes DOĞAN

SAHABENİN FAZİLETİ VE ADALETİNE DAİR DELİLLER

Sahabe, dini sonraki nesillere ulaştırma misyonunu üstlenmiş, daha doğrusu bunun için seçilmiş bir nesildir. Bu seçkin neslin adalet sahibi olmaması mümkün olabilir mi?

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Bir önceki sayımızda sahabenin adaletine dair bazı bilgiler vermiştik. Bu ay, Kur'ân ve Sünnetten bazı delillerle sahabenin adaletli oluşunun üzerinde durmaya gayret edeceğiz, inşallah.

Sahabenin Adaleti ve Faziletine Dair Deliller

"Şüphesiz ki zikri/Kur'ân'ı biz indirdik. Onu koruyacak olan da hiç kuşkusuz yine biziz."[1]

Allah (cc) ayette Kur'ân'ı indirdiğini ve koruyacağını bildirmiştir. Kur'ân'ın muhafazası; hatadan, tahriften, değişimden, eksiltmeden, arttırmadan ve unutulmaya yüz tutmasından korunması demektir.

Kur'ân'ın ilk muhatapları ve inananları sahabe neslidir. Onlar Kur'ân'ı dinlediler, ezberlediler, yazdılar, yazdırdılar, okudular, okuttular, bir mushafta topladılar ve sonra çoğalttılar.

Yüce Allah şöyle buyurur:

"Sen, bundan önce kitap okuyor değildin. Hem onu sağ elinle de yazmıyordun. (Öyle olsaydı) işte o zaman batıl ehli şüpheye düşerdi. (Hayır, öyle değil!) Bilakis o (Kur'ân), kendilerine ilim verilenlerin göğsünde apaçık ayetlerdir. Ayetlerimizi zalimlerden başkası inkâr etmez."[2]

İyâd ibni Himâr El-Mucâşiî'nin, Allah Resûlü'nden (sav) rivayet ettiği kudsi hadiste Allah (cc) şöyle buyurmuştur:

"Ben sana suyun, kendisini yıkayıp (kâğıttan silerek yok edemeyeceği) bir kitap indirdim."[3]

Böylece Kur'ân ilk nesilden günümüze korunmuş bir şekilde ulaştı. Allah (cc) sahabeyi Kur'ân'a hizmet etmeye muvaffak kılarak Kitab'ını korudu. Bu işe sahabe neslinin muvaffak kılınması büyük bir fazilettir ve adaletlerinin belgesidir. Kur'ân'a ve onun tahrif olmadığına iman eden herkesin, sahabenin adaletli olduğuna da inanması gerekir. Çünkü Kur'ân'ın tahrif olmadığına inanıp, günümüze bozulmadan ulaşmasına vesile olan sahabenin adaletsiz olduğunu düşünmek büyük bir çelişkidir.

1. 15/Hicr, 9
2. 29/Ankebût, 48-49
3. Müslim, 2865

Yüce Allah, halis dinini tebliğ ve tebyin etmesi için Allah Resûlü'nü (sav) seçtiği gibi onun (sav) destekçisi ve yardımcısı olsunlar diye ashabını da seçmiştir. Resûl'ün (sav) destekçisi ve yardımcısı olmak hem bir fazilet hem de bir tezkiyedir. Bununla ilgili birçok ayet vardır:

"Şayet seni aldatmak isterlerse, hiç şüphesiz Allah sana yeter. Seni, yardımıyla ve müminlerle destekleyen O'dur."[4]

"Muhammed, Allah'ın Resûlü'dür. Onunla beraber olanlar, kâfirlere karşı şiddetli, kendi aralarında merhametlilerdir. Onları; rükû edenler, secde edenler ve Allah'ın lütfunu ve rızasını elde etmek isterken görürsün. Alametleri, yüzlerinde secdeden oluşan izdir. Bu, onların Tevrat'taki sıfatıdır. İncil'deki sıfatlarıysa filizini çıkarmış, onu kuvvetlendirmiş, kalınlaşıp gövdesi üzerine doğrulmuş bir ekin gibidir ki bu, çiftçilerin hoşuna gider. (Onların bir ekin gibi güçlenip çoğalması örneği) kâfirleri öfkelendirmek için verilmiştir. Allah, içlerinden iman edip salih amel işleyenlere, bağışlanma ve büyük bir mükâfat vadetmiştir."[5]

"Hacılara su dağıtmayı ve Mescid-i Haram'ı onarmayı, Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanan ve Allah yolunda (malı ve canıyla) cihad edenlerin (ameliyle) bir mi tuttunuz? Allah katında bir olmazlar. Allah, zalimler topluluğunu hidayet etmez. İman eden, hicret eden, Allah yolunda malları ve canlarıyla savaşan kimseler, Allah katında en büyük dereceye sahiplerdir. İşte bunlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir. Rableri onları kendinden bir rahmet, rıza ve içinde onlar için sürekli nimetlerin olduğu cennetlerle müjdeler."[6]

"Fakat Resûl ve onunla beraber iman edenler, Allah yolunda malları ve canlarıyla savaştılar. İşte bunlara çokça hayırlar vardır. Ve bunlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir. Allah, onlar için altından nehirler akan ve içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır. En büyük kurtuluş budur."[7]

"(Ayrıca fey,) yurtlarından çıkarılan ve malları (ellerinden alınan), Rablerinin lütuf ve rızasını arayan, Allah'a ve Resûl'üne yardım eden fakir muhacirlere aittir. İşte onlar sadık olanların ta kendileridir. Kendilerinden önce (Medine) yurdunu hazırlayan ve iman ehli olan (Ensar), onlara hicret edenleri severler ve (Muhacirlere) verilenlerden dolayı içlerinde bir çekememezlik hissetmezler. Şiddetle ihtiyaç duymalarına rağmen (kardeşlerini) kendilerine tercih ederler. Kim de nefsinin bencilliğinden korunursa işte onlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir. (Muhacir ve Ensar'dan) sonra gelenler derler ki: 'Rabbimiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş kardeşlerimizi bağışla ve kalplerimizde iman edenlere karşı bir kin bırakma. Rabbimiz! Şüphesiz ki sen, (şefkatli olan) Raûf ve (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'sin.' "[8]

4. 8/Enfâl, 62
5. 48/Fetih, 29
6. 9/Tevbe, 19-21
7. 9/Tevbe, 88-89
8. 59/Haşr, 8-10

İhsan üzere tabi olma ve onlar gibi iman etme açısından sonraki nesillere işaret edilen sahabe, en faziletli nesildir ve dini tebliğ konusunda adalet sahibidir.

"İman edenler, hicret edenler, Allah yolunda cihad edenler ve (onları yurtlarında) barındırıp yardım edenler (var ya)! İşte bunlar hakiki müminlerdir. Onlar için bağışlanma ve pek değerli bir rızık vardır."[9]

"Andolsun ki Allah, Peygamber'i ve içlerinde bir grubun kalbi kaymak üzereyken, zorluk saatinde Nebi'ye uyan Ensar ve Muhacir'i tevbeye muvaffak kıldı. Sonra da onların tevbelerini kabul etti. Şüphesiz ki O, onlara karşı (şefkatli olan) Raûf, (merhametli olan) Rahîm'dir."[10]

İbni Mes'ûd (ra) şöyle der:

"Allah (cc) kulların kalplerine baktı ve Muhammed'in (sav) kalbini kulların en iyisi bulunca onu kendisine seçti, risaletiyle peygamber gönderdi. Ardından diğer kulların kalplerine baktı ve sahabilerinin kalplerini kulların kalplerinin en üstünü bulunca onları, dini için savaşan peygamber yardımcıları kıldı. Dolayısıyla Müslimlerin iyi gördükleri Allah katında da iyidir, kötü gördükleri Allah katında da kötüdür."[11]

Allah Resûlü'ne (sav) destekçi olma çeşitlerinden biri, kuşkusuz Kur'ân ve Sünneti güzelce telakki etmek ve başkalarına ulaştırmaktır. Bunu da ancak adalet sahibi kimseler hakkıyla yapabilir. Sahabe, dini sonraki nesillere ulaştırma misyonunu üstlenmiş, daha doğrusu bunun için seçilmiş bir nesildir. Bu seçkin neslin adalet sahibi olmaması mümkün olabilir mi? Tüm eksikliklerden münezzeh olan Allah (cc); Resûl'üne destekçi olsunlar diye bir nesli seçecek, ona sahabe kılacak, sonraki nesiller dinlerini onlardan öğrenecek; ama bu insanlar adalet sıfatına sahip olmayacak, din hususunda insanları aldatan insanlar olacaklar! Böyle bir şey mümkün müdür?

"Bu ilmi, her bir haleften (sonra gelen kuşak arasından) onun adaletli olanları yüklenir. Onlar, bu ilimden aşırıya kaçanların tahriflerini, bâtılcıların intihallerini ve cahillerin tevilini uzaklaştırırlar."[12]

9. 8/Enfâl, 74
10. 9/Tevbe, 117
11. Ahmed, 3600
12. Es-Sunenu'l Kubrâ, Beyhaki, 20911

Bu rivayet, kıyamete kadar sürecek bir hakikatten bahseder. İbni Kayyim (rh) şöyle der:

"Rasûlullah (sav), getirmiş olduğu ilmi sonradan gelen her bir halef (kuşak) arasından ümmetinin adaletli olanlarının taşıyacağını haber vermektedir. Böylelikle bu ilmin kaybolup gitmesi de önlenmiş olacaktır. Bu da Rasûlullah'ın (sav) kendisi ile gönderilen ilmi taşıyanların adaletli olduğunu ifade ettiği manasını da ihtiva etmektedir. Bu da onun 'bu ilmi' ifadesinde işaret edilen bir husustur. İşaret edilen bu ilmi taşıyan herkesin adaletli bir kişi olması da kaçınılmazdır. Bundan dolayı ümmet nezdinde bu ilmi nakledip taşıyanların adaletli olduğu ve herhangi bir şüphe, tartışma ve tereddüdü kabul etmeyecek şekilde Rasûlullah'ın (sav) adaletli olduğunu söylediği kimseler hakkında cerh edici ifadelerin kabul edilmeyeceği büyük bir ün kazanmıştır."[13]

İşte sahabe hadiste bahsedilen kişilerin ilk halkasıdır. Kur'ân ve Sünneti haleflerine/sonraki nesillere ulaştırma konusunda adalet sahibi kimselerdir. Bunda hiçbir kuşku yoktur.

"Muhacir ve Ensar'dan öncüler, ilkler ve onlara ihsan üzere tabi olanlar (var ya)! Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. Allah onlar için altından ırmaklar akan ve içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır. En büyük kurtuluş budur işte."[14]

Allah Resûlü'nün (sav) vefatından sonra meydana gelen fitnelerde bazı kimseler sahabenin adaleti hakkında ileri geri konuşunca İslam âlimleri bu ayeti serlevha edinmiş, faziletleri ve adaletleri hususunda sahabeyi savunmuşlardır.

Humeyd ibni Ziyâd şöyle der:

"Muhammed ibni Ka'b el-Kurazi'ye fitnelerden dolayı, 'Bana Resûlullah'ın (sav) ashabının durumunu anlat' dedim. Muhammed, 'Yüce Allah, Resûlullah'ın (sav) tüm ashabını bağışlamış, kitabında iyisi ve kötüsüyle onlara cenneti vacib kılmıştır.' karşılığını verdi. Ona, 'Yüce Allah, Kitabının neresinde onları cennetlik kılmıştır?' diye sorduğumda da şöyle dedi: 'Sen, 'Muhacir ve Ensar'dan öncüler, ilkler ve onlara ihsan üzere tabi olanlar (var ya)! Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır...' ayetini okumadın mı? Burada Yüce Allah, Peygamber'in (sav) tüm ashabına hem rızasını hem de cennetini vacib kılmıştır. Kendilerine koşmadığı şartı da onlara tabi olanlara koşmuştur.' Ona, 'Onlara tabi olanlara nasıl bir şart koşmuştur?' diye sorduğumda, 'Onlara güzellikle tabi olma şartını koşmuştur. Bu şartla Yüce Allah, onlara iyi amellerinde tabi olmalarını bundan başka amellerde ise onlara tabi olmamalarını söylemiştir' karşılığını verdi. Vallahi sanki bu ayeti daha önce hiç okumamış gibiydim. Muhammed ibni Ka'b da ayeti bu şekilde bana anlatana kadar açıklamasını bilmiyordum."[15]

Bu ayette dikkatimizi çeken en önemli hususlardan biri de Allah'ın rızasına ve cennete talip olan nesillere sahabeye ihsan üzere tabi olmanın bir kayıt olarak zikredilmesidir. Konuyla ilgili başka bir ayette Yüce Allah şöyle buyurur:

"Şayet onlar (misli misline), sizin iman ettiğiniz gibi inanırlarsa, hidayete ererler. Yüz çevirirlerse, onlar ancak bir ayrılık içinde olurlar. Onlara karşı Allah sana yetecektir. O (işiten ve dualara icabet eden) Es-Semi', (her şeyi bilen) El-Alîm'dir."[16]

Ayetlerden şunu anlıyoruz: İhsan üzere tabi olma ve onlar gibi iman etme açısından sonraki nesillere işaret edilen sahabe, en faziletli nesildir ve dini tebliğ konusunda adalet sahibidir.

Aksi hâlde din hususunda kendisine güven duyulmayan kişilere nasıl tabi olunabilir? Tabi olunsa bile bu tabi oluş nasıl ihsana iletebilir? Yine bu kimselere tabi olmak ve onlar gibi iman etmek nasıl olur da Yüce Allah tarafından emredilebilir? Evet, bunlar mümkün olmadığına göre şu ayeti okuyalım:

"Hani o kâfirler, kalplerine asabiyeti, cahiliye asabiyetini koymuştu. Allah da, Resûl'ünün ve müminlerin üzerine sekinetini indirmiş ve onları takva kelimesi (olan Lailaheillallah'a) bağlı kılmıştı. (İşin aslı) onlar da buna layık ve ehil kimselerdi. Allah, her şeyi bilendir."[17]

Bir sonraki sayımızda buluşmak duasıyla,

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.

13. Miftâhu Dâri's Saâde, 1/388
14. 9/Tevbe, 100
15. Ed-Durru'l Mensûr, 7/470
16. 2/Bakara, 137
17. 48/Fetih, 26

FAYDALI BİREYLER OLMAK İSTİYOR MUYUZ?

Emre ACAR

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Müslim kendisine, ailesine, cemaatine, ümmetine ve etrafındaki tüm insanlara faydalı olandır. Darlıkta da genişlikte de hayır üzeredir. Her daim meyve verir. Mutlaka bir işin ucundan tutar. Kenara çekilip beklemekten hoşlanmaz, bunu yapmaktan hayâ eder. Öyle bir hayat ortaya koyar ki yaptıklarıyla, yapacaklarıyla hem Allah'ı (cc) razı eder hem de insanları memnun eder. Allah ve Resûl'ü Müslimleri bu şekilde görmek istiyor. Aslında hepimiz etrafımızda böyle Müslimlerin olmasını istemez miyiz?

İbni Ömer (ra) anlatıyor:

"Bir gün Allah Resûlü (benim de aralarında bulunduğum bir topluluğa), 'Bana bir ağaç söyleyin ki o ağaç Müslim'e benzer, Rabbinin izniyle her zaman meyve verir ve yaprakları da dökülmez.' buyurdu. İçimden, 'Bu, hurma ağacıdır.' demek geldi. Fakat orada Ebû Bekir ve Ömer varken konuşmayı uygun bulmadım. Ancak onlar da konuşmayınca Allah Resûlü, 'Bu, hurma ağacıdır.' buyurdu."[1]

Müslim, hurma ağacına benzetilmiştir. Bununla beraber kendisinden, meyve vermesi ve her daim canlı kalması istenmektedir. O zaman her birimiz hurma ağacı olma çabası içine girmeliyiz. Bunun için gerekli sebeplere tutunmalıyız. Sonuç ise Rabbimizin takdiri üzerinedir. Dilerse bizi faydalı amellere muvaffak kılar, dilerse bundan mahrum eder. Ancak şunu biliyoruz ki Allah (cc) kullarının çabasını boşa çıkarmayandır.

Hurma ağacı misali olmak için şu adımları atabiliriz:

a. Farkındalık

Allah (cc), Âdem (as) başta olmak üzere her birimizi farklı özelliklerle donatmıştır. Anlama anlatma, öğrenme öğretme, ciddi gevşek, aktif pasif, sabırlı aceleci, kararlı kararsız... her birimiz farklı özelliklerle dünyaya gönderilmişizdir.

Rabbimiz (cc), dinine ensar olmamızı istemektedir. Dinimiz için fedakârlık yapmak, yükü omuzlamak hepimizin sorumluluğudur. Ancak şu da bir gerçektir ki hepimizin aynı işi yapması mümkün değildir. Fakat her birimizin yapabileceği mutlaka bir iş vardır.

Nitelikler, nefsini ıslah etmeyenler için birer fitnedir. Bu özellikleriyle övünüp başkalarını küçümseyerek kibre bürünebilirler. İnsanların kendilerine muhtaç olduğunu düşünebilirler. Bu yönüyle kibir tehlikeli bir hastalıktır. Kişinin ahiretini boşa çıkardığı gibi onu faydalı amellerden de mahrum eder. İşte dua, nitelikli kişileri kibir ahlakından uzak tutar. Çünkü dua, Allah'a olan muhtaçlığın simgesidir. Ki kul olarak Rahmân'a muhtacız. Zengin olan ise Allah'tır. Bu yönüyle azığı dua olmayan kişilerin faydalı birey olması zordur.

1. Buhari, 61

Bunun için öncelikle, kendimizi muhasebe ederek yapabileceğimiz işi, niteliğimizi tespit etmemiz gerekir. Ben hangi alanda faydalı olabilirim? Benim fıtratım hangi amele uygundur? Rabbim bana hangi cevheri ikram etmiştir? Bu soruları kendimize sorup cevaplarını almalıyız. Bunun tespiti olmadan, gelişigüzel amel yapmak, rastgele işin ucundan tutmak fayda oluşturmadığı gibi zamanla nefsimize ve etrafımızdakilere zarar verecek duruma getirebilir bizi.

Öncü ve örnek olan Ashab-ı Kiram'a (r.anhum) baktığımızda hepsinin farklı vasıflara sahip olduğunu görürüz. Allah Resûlü (sav) ashabını bu yönüyle tanıyor, onları hizmet alanında, sahip oldukları bu vasıflarla faydalı hâle getiriyordu. O (sav) hiçbir zaman sahabeye rastgele bir görev/iş vermemiştir. Temizlikte siyahi kadını, komutanlıkta Hâlid ibni Velîd'i, istişarede Ebû Bekir'i, propagandada Hasan ibni Sâbit'i, sancak teslim etmede Alî ibni Ebî Tâlib gibi sahabileri kullanmıştır. Sahabe de o nitelikleriyle faydalı olmaya çalışmıştır.

Allah Resûlü (sav) ve Ashab-ı Kiram (r.anhum) bu hususta örneklerimizdir. Bizler de aynı yolu takip etmeliyiz ki aynı neticeye ulaşabilelim. Mutlaka benim de ümmete, davama, aileme, kardeşlerime ve bütün insanlığa faydalı olacağım niteliklerim vardır. Bunların farkında olup bu niteliklerle fedakârlık yaparak, severek, aidiyet duyarak, ciddiyetle ve engelleri göğüsleyerek hizmet edebilirim. Aksi durumda ise yapmış olmak için yaparım ki bu da faydasız, donuk ve sonuçsuz olacaktır.

Bu konuda kimimiz sahip olduğu niteliğin farkındayken kimimiz de maalesef farkında değildir. Aynı zamanda (Allah'ın rahmet ettikleri müstesna) iş yükünün altına girmemek için bu vasıflarını açığa çıkarmayanlar da mevcuttur. Bu, davaya karşı aidiyetin olmadığını gösteren çok tehlikeli bir durumdur. "Ensârlar olun!"[2] buyruğuna kulaklar tıkanmış demektir.

b. Geliştirmek

Faydalı birey olmak için sadece niteliğimizi tespit etmek yeterli değildir. Aynı zamanda kendimizi o alanda geliştirmemiz gerekir. Kendisini geliştirmeyenler paslanmış demir misalidir, aslı itibarıyla demir faydalı bir madde olsa da kullanılmadığı veya işlenmediği için paslanarak faydasız hâle gelmiştir. Sahip olduğumuz nitelikler de bu şekildedir. Geliştirilmediğinde kaybolup gider.

Kendimizi geliştirmek için ilk olarak niteliğimizi kullanacağımız alana dair teknik bilgiler, artısı eksisi vb. konularda bilgi sahibi olmamız gerekir. Bunun için kitaplar okumalı, dersler dinlemeliyiz. Zira her işin başı ilimdir. Bir donanıma sahip olmadan başlamak bizleri sadece yoracak, yolun yarısında pes etmemize neden olacaktır.

İkinci olarak, bu alanda kendini geliştirmiş kişilerin tecrübelerinden faydalanmalıyız. Bazen teori ile pratik farklılık arz edebilir. Bu durumda ise tecrübeye ihtiyaç duyarız. Bu alanda uzun zamanını vermiş, deneme yanılma yoluyla doğru sonuçlara ulaşmış, işin her noktasına hâkim kişilerle birlikte olmak, onları dinlemek, fikirlerini almak gerekir. Bu şekilde, yapacağımız hizmete dair donanıma sahip olursak daha faydalı bir birey hâline gelebiliriz.

Örneğin eğitmen bir kardeşimizin bu niteliğini faydalı hâle getirebilmesi için sınıf yönetimine, anlaşılır hitap etme tekniklerine, eğlenceli öğretime, öğrencilerin psikolojisine, sorunlara çözüm üretebilme gibi konulara dair bilgi sahibi olması gerekir. Kardeşimiz, bu alanla alakalı mutlaka kitaplar okumalı, dersler dinlemeli, aynı zamanda tecrübe sahibi kişilerle de istişare etmelidir. Bu usul, gelişimine katkı sağlayacak, tecrübesini de arttıracaktır.

Böylece hizmetlerimiz, sırf yapılsın diye yapılmaktan çıkıp faydalı hâle gelmiş olacaktır. Bugün en büyük sorunlarımızdan biri de budur: Sırf yapmış olmak için/denildiği için yapmak. Maalesef hizmet eden kardeşlerimiz bu hataya düşebiliyorlar. Oysa hizmetten asıl maksat, yapılan amel neticesinde faydanın elde edilmesidir. İşte bunun için kendimizi, sahip olduğumuz vasıfları geliştirmemiz gerekir.

Bizleri geliştirecek üçüncü nokta ise nasihate, yapıcı eleştiriye ve öneriye açık olmamız gerektiğidir. Allah Resûlü (sav), "Din, nasihattir." sözüyle dini yaşamanın nasihate kulak vermekle mümkün olduğunu öğretmiştir. Aynı zamanda Allah Resûlü (sav) attığı adımlarda ashabından fikir almış ve sahabenin önerileri olduğunda onları uygulamaktan geri kalmamıştır. Nasihate, yapıcı eleştiriye açık olmak Allah Resûlü'nden öğrendiğimiz ahlaklardandır.

Hiçbir insan kendi yoğurduna ekşi demez. Bu yönüyle insanoğlunun, eksiklerini görmesi de zordur. Çoğu zaman tam olduğunu, eksiksiz iş yaptığını düşünür. Oysa aceleci, zalim, unutkan, cedelci olan insanın tam olması nasıl mümkün olsun? Her bilenin üzerinde bir bilen vardır. Bu şiarla yapıcı eleştirilere, usul üzere yapılan nasihatlere kulak vermeliyiz. Bu, eksiklerimizi tamamladığı gibi bizleri de geliştirecek, hizmetimizi daha faydalı, kaliteli hâle getirmiş olacaktır.

Şunu unutmayalım ki, Rabbimiz (cc) bizden işlerimizi ihsan üzerine yapmamızı istemiş, bu şekilde amel yapanları sevdiğini söylemiştir. İhsan, Allah'ı (cc) görmesek bile O'nun bizi gördüğünü bilip şanına yakışır şekilde amel ortaya koymaktır. Hizmetimizde ihsan, o işi en güzel şekilde yapmak için gerekli ciddiyete, zahirî sebeplere yapışmaktır. İhsan; işimizi başımızdan savmadan, yarım yamalak olmadan özveriyle ve severek yapmaktır. Amellerimizin hem dünyada hem de ahirette meyvesini almak için azığımızda mutlaka ihsanı bulundurmalı, amellerimizi ihsanla süslemeliyiz.

2. bk. 62/Saff, 14

c. Cemaatleşmek

Cemaatleşmek, Allah ve Resûl'ünün emirlerindendir. Cemaatleşmenin hikmeti ise, rahmetin, bereketin, kuvvetin, sükûnetin, başarının kaynağı olmasıdır. Bu nedenledir ki resûller, ashabı ve havarileriyle birlikte mücadele etmişlerdir.

Sahip olduğumuz nitelikler tek başına yeterli değildir. Faydanın meydana gelişi, niteliklerin bir araya getirilmesiyle mümkündür. "Bir elin nesi var, iki elin sesi var." atasözünde olduğu gibi tek el faydayı meydana getirmede nakısken iki elin birçok faydaya hasıl olduğu aşikârdır. Tüm özelliklerimizle faydalı olmak ve potansiyelimizi tam kapasite kullanmak istiyorsak cemaatleşmeliyiz.

Örneğin davet çalışmasını düşündüğümüz zaman, kişi hangi bilgiye, özelliğe sahip olursa olsun tek başına faydalı olması zordur. Yaptıkları kısır kalacak, genişlemeyecektir. Çünkü davette çeşitlilik vardır. Davette; anlatım, sosyal medyada gündem etme, yazma, yazılanların tahkik edilip basılması, davete yönelenlerle bire bir ilgilenme gibi farklı iş yükü mevcuttur. İnsanın tek başına bu işleri yapması, yapsa bile faydanın meydana gelmesi bu yönüyle zordur. Özelliklerimizin boşa gitmemesi, faydalı hâle gelebilmesi için cemaatleşmemiz gerekir.

d. Dua etmek

Zahirî sebeplere yapıştığımız gibi manevi sebeplere de yapışmamız gerekir. Başarının kaynağı, âlemlerin Rabbi olan Allah'tır. O (cc) dilerse, bizi faydaya muvaffak kılar, dilerse kılmaz. Faydalı olmak için asıl sahibimizden yardım istemek gerekir. Bu da dua ile mümkündür.

Nitelikler, nefsini ıslah etmeyenler için birer fitnedir. Bu özellikleriyle övünüp başkalarını küçümseyerek kibre bürünebilirler. İnsanların kendilerine muhtaç olduğunu düşünebilirler. Bu yönüyle kibir tehlikeli bir hastalıktır. Kişinin ahiretini boşa çıkardığı gibi onu faydalı amellerden de mahrum eder. İşte dua, nitelikli kişileri kibir ahlakından uzak tutar. Çünkü dua, Allah'a (cc) olan muhtaçlığın simgesidir. Ki kul olarak Rahmân'a muhtacız. Zengin olan ise Allah'tır. Bu yönüyle azığı dua olmayan kişilerin faydalı birey olması zordur.

Rabbim bizleri hizmet ehli, faydalı olan kullarından kılsın. Zarar vermekten ve zarar görmekten muhafaza etsin. Allahumme âmin.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

Bir sonraki yazımızda görüşme ümidi ile...

KIRK HADİS ŞERHİ

Ömer AKDUMAN

KUSURSUZ DİN KUSURSUZ SİSTEM

İslam toplumu adaletin, güvenin, kardeşlik ve birliğin yurdudur. İslam; bu birlik, kardeşlik, güven ve adalete yönelik her bir saldırıyı kendine yapılmış bir saldırı olarak kabul eder.

İbni Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Müslim olan kimsenin kanı şu üç kişi dışında helal olmaz: Zina eden dul, cana karşılık can, dinini terk edip cemaati terk eden."[1]

Allah'ın adıyla,

İslam hukukunda korunması ve muhafazası zorunlu görülen din, can, akıl, namus ve mal olmak üzere beş maslahat/fayda vardır. Başta din olmak üzere bu beş maddenin her birinin korunması hayatidir. İnsanların dünya ve ahiret kazanımları, güvenli ve adil bir toplumun oluşması bu beş maddeyle direkt bağlantılıdır. Allah'ın (cc) ve Resûl'ünün (sav) sınırlarını çizdiği İslam hukukunun her bir hükmü bu esaslara hizmet eder. Yukarıda zikrettiğimiz ve şerh edeceğimiz hadis, bahsettiğimiz bu mühim hususun pratik bir örneğidir. Sadece bu örnek üzerinde doğru bir analiz ve değerlendirme yapılacak olsa İslam hukukunun İlahi oluşu ve mükemmelliği görülecektir.

İslam toplumu adaletin, güvenin, kardeşlik ve birliğin yurdudur. İslam; bu birlik, kardeşlik, güven ve adalete yönelik her bir saldırıyı kendine yapılmış bir saldırı olarak kabul eder. Bu nedenle ıslah faaliyetleri, eğitim çalışmaları ve ahlaki gelişim üzerinde ısrarla durulur. Günahları, dinin ve toplumun temelini sarsan isyan ve itirazları gidermek için ilmî faaliyetler ortaya konulur, şüpheler izale edilir. Fitne ve fesada açılan her bir kapı hassasiyetle tek tek kapatılır. Açan olursa müdahale edilir, engellenir, yaptırım uygulanır. Bütün toplumun din, ahlak ve güven esaslı yapısının temeline dinamit koyacak hiçbir oluşuma -bu kadar ıslah girişiminden sonra- asla müsaade edilmez. Allah'ın (cc), cezasını bire bir belirlediği günahlara ilişkin hadler, haddi aşmadan ve şefkat tuzağına düşmeden yerine getirilir.[2] Kısas cezaları canın dokunulmazlığı için zaruridir. Velinin affetmesi durumu haricinde kısas yerine getirilir.[3] Bunlar

1. Buhari, 6878; Müslim, 1676
2. "Zina yapan kadın ve erkeğin her birine yüzer değnek vurun. Şayet Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanıyorsanız, onlara Allah'ın dinini/yasasını uygularken, o ikisine acıyacağınız tutmasın. Onların cezasına müminlerden bir topluluk şahitlik etsin." (24/Nûr, 2)
3. "Ey iman edenler! Öldürme vakaları için size kısas hükmü farz kılındı. Hür

dışında kalan her bir günah ve hata konusunda yöneticiye -bazı irşad ve sınırlarla beraber- cezalandırma yetkisi verilir. Yukarıda zikrettiğimiz hadise bu pencereden bakmak gerekir. Temel ilke "elinden ve dilinden emin olunan" bir Müslim toplum inşasıdır.

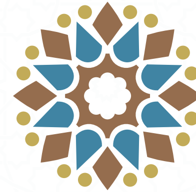
Hadis bağlamında zikredilen suçlar ve cezalarına ilişkin hikmetlere, bireysel ve toplumsal yansımalarına ve faydalarına eğilmeye gayret edeceğiz. Zira "İslam ahkâmı yüzeysel bir okumaya tabi tutulur, içindeki hikmet ve gayeler açığa çıkarılmazsa onun aklı ve ruhu tatmin eden mükemmelliği anlaşılmaz. İslam ahkâmının kalbe dokunan, ruhsal tatmine eriştiren, kişiyi arındıran, iyiliğe eriştirip kötülükten alıkoyan bir yönü vardır." [4] El-Hakîm olan Rabbimizin her hükmü, haramı ve helaliyle beraber tüm cezalandırmaları O'nun (cc) hikmetinden sadır olmuştur. Şer'i ahkâma yönelik yapacağımız araştırmalar, incelemeler ve okumalar bizi bu açık hakikate ulaştıracaktır. Hiçbir ceza veya mükâfat, serbest veya yasak abes ve yersiz değildir.

Burada hemen belirtelim ki bu karanlık çağda İslam; sürekli kaos, kargaşa, yobazlık gibi kabul edilmesi imkânsız haksız ithamlara maruz kalmıştır. Oysa temeli kendisinden başka tüm ilahları inkâr ve iman ettiğimiz Allah'a (cc) davet olan bu dinin iki ayağı varsa bunlardan birisi doğruluk, diğeri de adalettir. Şer'i ahkâm babından indirilen her bir ayet, Nebi'nin söz veya yaşamında vücut bulan her bir hüküm bu iki ayağa hizmet eder. [5] Bu cahilî dönemin her bir insanının özlemini çektiği iki kilit kavramdır, doğruluk ve adalet. En doğru ve en adil sistemi kurma adına şu zamana kadar ortaya çıkan her bir akım, din veya ideoloji başarısız olmuştur. Bunun tek istisnası, düşmanlarının dahi itiraf etmekten kendilerini alıkoyamadıkları Şeriat-i Garra-i Muhammediye'dir. Zira İlahidir, her bir hükmü isabetli, her bir hükmü yerindedir.

İslam ile aydınlık/nur, ayrılmaz bir bütündür. Zira İslam'ın fert ve toplumun selameti için ortaya koyduğu sistem kusursuzdur. Bu kusursuzluk, subhan olan Allah'ın sistemi olmasından kaynaklanır. [6] Nebi'nin (sav) gönderilişiyle başlayan süreci incelediğimizde bu söylediğimizin kesinliği gayet açık anlaşılacaktır. Cahilî karanlıklarda boğulmak üzere olan bir toplumu Allah (cc) nura eriştirmiş, böylece hakiki manada Allah'ın nuruyla aydınlanan münevverler ortaya çıkmıştır. Dün, taassup ve kabilecilik için göz kırpmadan kan döken, çocuğunu rızık endişesiyle öldüren, utanç verici gördüğü için kızlarını diri diri gömen bir toplumdan hassas kalplere sahip insanlar neşet etmiştir. Gücü ele geçirdiğinde ezen insanlardan kudret sahibi olduğunda şeriatı daha çok gözeten, gözleri yaşlı, kalpleri huşulu insanlar peyda olmuştur. Bu; İslam'ın gücüdür, İlahi oluşundan kaynaklıdır. Bu mübarek dinin mensubu olduğumuz için Allah'a (cc) hamdolsun.

Bir girizgâh olarak kabul edebileceğimiz bu yazımızdan sonra hadisi incelemeye ve her bir hükmün üzerinde özel olarak durmaya gayret edeceğiz. Başarı Allah'tandır (cc).

olana karşılık hür, köleye karşılık köle, kadına karşılık kadın (olmak üzere kısası yapın). Fakat kime de kardeşi tarafından (kısastan vazgeçilerek) bir şey bağışlanırsa artık (maktul yakınları diyeti) örfe uygun istesin. (Katil de) iyilikle ödesin. Bu, Rabbiniz tarafından (sizin için) bir hafifletme ve rahmettir. Kim de bundan sonra haddi aşacak olursa, onun için can yakıcı bir azap vardır." (2/Bakara, 178)

"Sizin için kısasta hayat vardır ey akıl sahipleri! Umulur ki sakınıp korkarsınız." (2/Bakara, 179)

4. bk. Fıkhu'l Hadis – Sünnet İlmihâli, 1/67
5. "Rabbinin kelimesi (Kur'ân), doğruluk ve adalet bakımından tamamlanmıştır. Onun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. O, (işiten ve dualara icabet eden) Es-Semi' ve (her şeyi bilen) El-Alîm'dir." (6/En'âm, 115)
6. Kusursuz olan İslam'ın yasaması Allah'a (cc) ait olsa da yürütmesi Allah'ın sınırları içerisindeki İslam yönetimine aittir. İnsanın uygulamasından yana bazı hata ve kusurların ortaya çıkabileceği açıktır. Bu İslam'ın değil, insanın kusurudur.

Salim KANDEMİR

HİDAYETE EREN VE HİDAYETE GÖTÜREN: CERÎR İBNİ ABDULLAH EL-BECELÎ

Sonra, "Kim teslim olmuşsa bunlar, doğru yolu araştırıp bulmuş olanlardır." kaidesi gereği Cerîr de doğruyu araştırıp bulmuş ve sonra teslim olmuştur. Oturduğu yerden hidayetin kendisine gelmesini beklememiştir. Kalkmış, kilometrelerce uzaktaki Yemen'den çıkıp Medine'ye gelmiştir. İslam'ın peşinden koşmuş ve hidayete muvaffak olmuştur.

جرير بن عبد الله Ebû Amr Cerîr ibni Abdullah ibni Şelîl El-Becelî

Hidayet, hiç kuşkusuz Allah'ın (cc) insana bahşettiği en büyük nimettir. Çünkü kulun dünyada selamet, ahirette saadet kazanması hidayet ehli olmasına bağlıdır. İnsan bu dünyada bazı güzelliklere sahip olabilir. Fakat ahiretin kalıcı nimetlerine ancak hidayetle erişebilir. Hidayet nimetinden mahrum olanlar ahiret nimetinden de mahrum olmaya mahkûmlardır.

Her nimetin şükrü, cinsi mukabilindendir. Hidayete eren mümin şükür gereği, ulaştığı hidayeti başkalarına da taşımalıdır. Kendisi iman dairesine dâhil olduğu gibi başkalarını da bu daireye dâhil etmeye çalışmalıdır. Allah'ın (cc) bahşettiği tüm yeteneklerle bu yolda mücadele etmelidir. Bu çaba, nimete şükrün en net göstergesidir.

İşte böyle biridir Cerîr ibni Abdullah (ra). Kendisi kutlu iman halkasına dâhil olduktan sonra başka birçok kimsenin de katılmasını sağlamıştır. Hidayetten sonraki ömrünü İslam'a hizmet ederek geçirmiştir. Bu uğurda takdire şayan uğraşlar vermiştir. Bazen halktan kimselerin hidayetine vesile olduğu gibi bazen de lider kimselerin hidayetine vesile olmuştur. Yeri gelmiş davetçi olmuş, yeri gelmiş komutan olmuş, yeri gelmiş vali olmuştur. Gerek diliyle gerek eliyle daima davasının yanında yer almıştır. Önce Allah Resûlü'nün (sav) sonra Raşid Halifelerin yanında saf tutmuştur. Bu saadet dönemlerinden sonra şekavet dönemleri gelmiş, akabinde fitneler çoğalınca tüm çekişmelerden uzak kalmaya çalışmıştır. Ve yaşamının sonunda ruhunu Rabbine selamet içerisinde teslim etmiştir.

Hidayete Doğru

Yemen'in Becîle Kabilesi'nden ve kavminin liderlerinden olan Cerîr ibni Abdullah (ra), Allah Resûlü'nün (sav) vefat ettiği yıl iman etmişti.[1] Resûlullah'ın (sav) davetini duyunca zaten hak dini bulma çabasında olduğundan iman için kalkıp gelmişti. Allah Resûlü'nü (sav) henüz görmeden kendisi ve kutlu çağrısı gönlünde bir sevgi oluşturmuştu. Temiz fıtratı tevhidi hemen kabul etmişti. Gelin, hidayet nurunun Cerîr'in kalbini nasıl aydınlatmaya başladığını okuyalım.

1. bk. El-İstîâb fî Ma'rifeti'l Ashâb, İbnu Abdilber, Dâru'l Ceyl, 1/237

Cerîr ibni Abdullah'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Medine'ye yaklaştığımda bineğimi çöktürdüm. Sonra çantamı çözüp elbiselerimi giydim. Sonra mescide girdim. O sırada Allah Resûlü (sav) hutbe veriyordu. İnsanlar bana dikkatlice bakmaya başladılar. Yanımda oturan kişiye, 'Ey Allah'ın kulu! Resûlullah (sav) beni mi andı?' dedim. 'Evet, biraz önce seni en güzel şekilde andı. Konuşma sırasında kendisine bildirildi. O da, 'Yanınıza şu kapıdan veya şu taraftan hayır sahibi Yemenli biri girecek. Onun yüzünde melek dokunuşu vardır.' dedi.

Cerîr, 'Beni böyle anmasından dolayı Allah'a (cc) hamdettim.' dedi."[2]

Allah Resûlü (sav) hidayetinin hemen öncesinde ondan böyle güzel cümlelerle ve övgüyle bahsetmişti. Bu hoş karşılama ve duyduğu övgünün akabinde Allah Resûlü'ne (sav) gelip, iman ederek biat etti.

Cerîr ibni Abdullah'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Nebi (sav) (risaletle) gönderilince ona biat etmek için geldim. Bana, 'Neden geldin ey Cerîr?' dedi. Ben de, 'Senin elinle Müslim olmak için geldim.' dedim. Beni; Allah'tan başka ilah olmadığına ve kendisinin Allah'ın resûlü olduğuna şehadet etmeye, farz olan namazı kılmaya, farz olan zekâtı vermeye ve hayrıyla ve şerriyle kadere iman etmeye davet etti. Sonra elbisesini benim için serdi ve ashabına yönelip, 'Sizlere kavminin saygın birisi geldiğinde ona ikramda bulunun.' dedi."[3]

Cerîr ibni Abdullah'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü'ne (sav) geldim ve 'Sana İslam üzere biat ediyorum.' dedim. Allah Resûlü (sav) elimi tuttu ve 'Her Müslim'e nasihat etmek üzere, de.' dedi."[4]

Cerîr ibni Abdullah'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Dedim ki: 'Ey Allah'ın Resûlü! Bana biat için şartlarını söyle.' Allah Resûlü (sav), 'Allah'a ibadet edip hiçbir şeyi ona şirk koşmayacaksın, farz olan namazı kılacaksın, farz olan zekâtı vereceksin, her Müslim'e samimi olacaksın, her kâfirden uzak duracaksın.' "[5]

Öncelikle Allah Resûlü (sav) çağlar üstü davet metoduyla Cerîr'i (ra) İslam'a kazandırmıştır. Bir kavmin liderine nasıl davranılması, nasıl tebliğ edilmesi gerektiğini hem fiilî hem sözlü olarak ashabına öğretmiştir. Tabii ki onlar üzerinden de bizlere. Demek ki davetçi, insanların konumlarına göre davranmasını bilmelidir.

Sonra, "Kim teslim olmuşsa bunlar, doğru yolu araştırıp bulmuş olanlardır."[6] kaidesi gereği Cerîr de doğruyu araştırıp bulmuş ve sonra teslim olmuştur. Oturduğu yerden hidayetin kendisine gelmesini beklememiştir. Kalkmış, kilometrelerce uzaktaki Yemen'den çıkıp Medine'ye gelmiştir. İslam'ın peşinden koşmuş ve hidayete muvaffak olmuştur.

Müminler, İslam davetinin en güzel şekilde temsil edilmeye en çok ihtiyaç duyulduğu şu zamanda Allah Resûlü'nün, "Allah'ım, yaratılışımı güzelleştirdiğin gibi ahlakımı da güzelleştir." yakarışı ve çabası içinde olmalı, Cerîr gibi ahlaklarını güzelleştirmelidir. Ancak bu şekilde yüce mertebelere erişmek mümkün olacaktır. Ayrıca sadece bu ahlaklı hâlleri bile başkalarını hidayete çekecektir.

Bugün pek çok kimsenin hidayetten mahrum olmasının sebebi aslında budur. Hidayet için çaba sarf etmemeleridir. İslam'a ilgisiz kalmalarıdır. Dinden yüz çevirmeleridir. Yoksa Allah (cc) elbette kendi yolunda çaba gösterenleri hidayete eriştirecektir.

İmana erişmek için çaba gerektiği gibi iman üzere kalmak için de çaba gereklidir. Bu yüzden müminler imanlarını muhafaza etmek için ortaya bir gayret koymak zorundadır. Dinlerine benliğinden bir şeyler katmayan kimseler er ya da geç, sahip olduğu dinin kıymetini zamanla yitirecek ve bu dini kaybedeceklerdir. Nebi'nin (sav) tabiriyle iman bir gömlek gibi eskiyecek, yırtılacak, sonra da çıkarılıp atılacaktır.[7] Unutulmamalıdır ki nefsimizi İslam üzere teslim etmenin tek yolu, Allah'ın dinine yardım etmektir:

"Ey iman edenler! Siz Allah'a yardım ederseniz, (Allah da) size yardım eder ve ayaklarınızı sabit kılar."[8]

Bu Ümmetin Yûsuf'u

Allah (cc) El-Cemîl'dir. Tüm güzelliklerin sahibi ve var edenidir. Cerîr de (ra) Allah'ın (cc) bu isminin bir tecellisiydi. En güzel şekilde yarattığı kullardan biriydi. Uzun boylu ve güzel yüzlü bir görünüme sahipti. Allah Resûlü (sav) bu güzelliğinden dolayı "Onun yüzünde melek dokunuşu vardır."[9] buyurmuştur. Ömer (ra) onun için, "Yûsuf (as) hakkında anlatılanlar dışında insanlardan Cerîr'den daha güzel suret verileni görmedim."[10], başka bir sözünde ise "Cerîr, bu ümmetin Yûsuf'udur."[11] demiştir.

Ömer'in (ra) sözüyle o bu ümmetin Yûsuf'uydu. Fakat Yûsuf olmak sadece yüz güzelliğini değil, aynı zamanda

2. Ahmed, 19180
3. Ma'rifetu's Sahabe, Ebu Nuaym, Daru'l Vatani lin Neşri, 2/592
4. Ahmed, 19161; Müslim, 56
5. Ahmed, 19153
6. bk. 72/Cin, 14
7. bk. Hâkim, 5
8. 47/Muhammed, 7
9. bk. Nesai, 8244
10. bk. Siyeru A'lâmi'n Nubelâ, Zehebî, Muessesetu'r Risale, 2/534
11. bk. Siyeru A'lâmi'n Nubelâ, Zehebî, Muessesetu'r Risale, 2/535

ahlak güzelliğini de gerektirmektedir. Bu yüzden Allah Resûlü (sav) ona, "Sen Allah'ın, hilkatini güzelleştirdiği birisin. O hâlde ahlakını da güzelleştir."[12] buyurarak onu ahlakını güzelleştirmeye irşad etmişti. O da hidayetten önceki güzel ahlakını, hidayetten sonra daha da bir güzelleştirmişti. Bunu Ömer (ra) ile arasında geçen bir kıssadan daha iyi anlıyoruz.

Eş-Şa'bî'den (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ömer bir evdeydi ve yanında Cerîr ibni Abdullah vardı. Ömer kötü bir koku aldı ve sonra 'Bu kokunun sahibi kalkıp abdest alsın.' dedi. Cerîr, 'Ey Müminlerin Emîri! Acaba bu topluluğun hepsi abdest alsa olmaz mı?' dedi. Ömer şöyle cevap verdi: 'Allah sana rahmet etsin! Cahiliyede ne güzel bir efendiydin, İslam'da da ne güzel bir efendisin.' "[13]

Biri abdestini bozuyor, Ömer (ra) ise onun abdest almasını istiyor. Adam kalkıp abdest alsa herkes kimin abdest bozduğunu öğrenecek. Cerîr (ra) adamı utandırmamak için hemen Ömer'den (ra) herkesin abdest almasını rica ediyor. Ömer (ra) onun bu davranışından çok memnun oluyor.

Daha önce Allah Resûlü'nden (sav) öğrendiğimiz bu davranışı Cerîr'de de (ra) görüyoruz. Demek ki Nebi'nin (sav) ahlakını taşıyordu. Onun gibi büyük bir hayâ ve edep sahibiydi. Allah Resûlü (sav) onun aklının olgunluğuna ve cemalinin hoşluğuna şaşırırdı.[14] Bu güzel ahlakından olsa gerek onu çok severdi. Daima yüzüne bakmaktan çekinmez, sıcak tebessümünü kendisine armağan ederdi.

Cerîr ibni Abdullah'tan rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Nebi (sav) Müslim olduğumdan beri hiçbir zaman yüzünü benden çevirmedi. Beni gördüğü her zaman mutlaka bana tebessüm etti."[15]

Müminler, İslam davetinin en güzel şekilde temsil edilmeye en çok ihtiyaç duyulduğu şu zamanda Allah Resûlü'nün (sav), "Allah'ım, yaratılışımı güzelleştirdiğin gibi ahlakımı da güzelleştir."[16] dua ve çabası içinde olmalı, Cerîr (ra) gibi ahlaklarını güzelleştirmelidir. Ancak bu şekilde yüce mertebelere erişmek mümkün olacaktır. Ayrıca sadece bu ahlaklı hâlleri bile başkalarını hidayete çekecektir.

Hani "Herkes tıynetine/mizacına/meşrebine uygun hareket eder."[17] ya, Cerîr de bu tabiatından dolayı davete uygundu. Allah Resûlü (sav) de onu bu alanda kullanmıştı. Göğsüne vurup, "Allah'ım, onun ayaklarını sabit kıl ve onu hidayete ulaştıran ve hidayet üzere kalanlardan kıl."[18] diyerek mübarek duasıyla şereflendirmiş ve kavmine öyle göndermişti.

12. bk. Siyeru A'lâmi'n Nubelâ, Zehebî, Muessesetu'r Risale, 2/534
13. Et Tabakâtu'l Kubrâ, İbni Sa'd, Dâru's Sıddik, 4/813
14. bk. Siyeru A'lâmi'n Nubelâ, Zehebî, Muessesetu'r Risale, 2/534
15. Buhari, 3035; Müslim, 2475
16. bk. Ahmed, 3823
17. bk. 17/İsrâ, 84
18. bk. Buhari, 6089; Müslim, 2475

Hidayete Eren ve Hidayete Götüren

Cerîr (ra) imanla kazandığı kuvveti artık dava yoluna sarf etmeye başlamıştı. Sahip olduğu hidayeti kavmine de taşımıştı. Evvela kavminin lideri olarak onların hidayeti için endişeleniyordu. Hak yolda onlarla birlikte yürümek istiyordu. Önceleri zaten kavminden yüz elli kişiyle birlikte iman etmek için gelmişti.

Abdulhamid ibni Ca'fer (rh), babasından şöyle rivayet etmiştir:

"Cerîr ibni Abdullah El-Becelî Hicretin onuncu yılında kavminden yüz elli kişiyle birlikte Medine'ye geldi. Allah Resûlü (sav), 'Şu dağların arasındaki yoldan size doğru, yüzünde melek dokunuşu olan Yemenli ve hayırlı biri gelecek.' buyurdu. Cerîr, bineğiyle birlikte göründü. Yanında kavmi de vardı. Gelip Müslim oldular ve biat ettiler."[19]

Sonra bir müddet kavminin yanında kalmış ve onları İslam'a davet etmişti. Hemen hemen hepsi İslam'ı kabul etmiş ve şiarlarını ikame etmeye başlamıştı:

"Allah Resûlü (sav) Cerîr'e kavminden arkada bıraktığı kimselerin durumlarını soruyordu. Cerîr, 'Allah, İslam'ı üstün kılıp açığa çıkardı, mescidlerinde ve meydanlarında ezanı duyurdu, kabileler daha önce tapılan putları yıktılar.' dedi."[20]

Ne var ki orada hâlâ Beytullah'a paralel olarak kurulmuş bir tağut, Yemen'in Kâbesi diye anılan büyük bir put vardı. Bu putların yıkılıp oranın tamamen özgürleştirilmesi gerekiyordu.

"Allah Resûlü (sav), 'Zu'l Halasa'nın durumu nedir?' diye sordu. Cerîr, 'Olduğu hâl üzere kalmaya devam ediyor. Allah (onun yıkılmasını nasip ederek) bu konuda seni sevindirecektir, inşallah.' dedi. Allah Resûlü (sav) ona bir bayrak verip Zu'l Halasa'yı yıkmak için gönderdi."[21]

Allah Resûlü (sav) bu kutlu görev için Cerîr'den (ra) talepte bulundu. O da Nebi'nin (sav) bu talebini hoşnutlukla kabul etti. Adamlarını toplayarak putperestlerin üzerine yürüdü.

Cerîr'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Resûlullah (sav) bana, 'Beni Zu'l Halasa'dan kurtarıp rahata erdirmez misin?' dedi. Ben, 'Tabii ki olur.' dedim. Sonra Ahmeslilerden yüz elli atlıyla beraber yola koyuldum. Onlar ata iyi binen kimselerdi. Ben ise atın üzerinde duramıyordum. Durumu Nebi'ye (sav) söyleyince eliyle göğsüme vurdu ve hatta göğsümde elinin izini gördüm. Sonra, 'Allah'ım, onun ayaklarını sabit kıl ve onu hidayete ulaştıran ve hidayet üzere kalanlardan kıl.' diye dua etti.

19. bk. Et-Tabakâtu'l Kubrâ, İbni Sa'd, Dâru's Sadr, 1/347
20. bk. Et-Tabakâtu'l Kubrâ, İbni Sa'd, Dâru's Sadr, 1/347
21. bk. Et-Tabakâtu'l Kubrâ, İbni Sa'd, Dâru's Sadr, 1/347

Cerîr (ra), 'Bundan sonra asla atın üzerinden düşmedim.' dedi.

Cerîr, 'Zu'l Halasa, Yemen'de Hasam'a ve Becile'ye ait, içinde ibadet edilen putların dikili olduğu bir evdi. Ona Kâbe adı veriliyordu.' dedi.

Cerîr, Zu'l Halasa'ya gitti, onu ateşle yaktı ve kırıp parçaladı. Cerîr, Yemen'e gelince orada fal oklarıyla kısmet arayan bir adam vardı. Ona 'Resûlullah'ın (sav) elçisi buradadır. Seni ele geçirecek olursa boynunu vurur.' denildi. Falcı fal oklarını çekerken Cerîr de onun yanı başına geliverdi ve 'Ya bu okları kırar ve Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet edersin ya da boynunu vururum.' dedi. Bunun üzerine falcı okları kırdı ve şehadet getirdi. Daha sonra Cerîr, Ahmes'ten Ebû Erta künyeli bir adamı Peygamber'e (sav) bu müjdeyi vermek üzere gönderdi. Peygamber'in (sav) yanına varınca, 'Ey Allah'ın Resûlü! Seni hak ile gönderene yemin ederim ki ben Zu'l Halasa'yı uyuz bir deve gibi bırakarak geldim. Bunun üzerine Nebi (sav) Ahmeslilerin atlılarına da yayalarına da beş defa mübarek dualar etti." [22]

Cerîr (ra), atası İbrâhîm'in (as) izinde, onun sünnetini bir kez daha ihya etmişti. Hidayetin önündeki engelleri kırmış ve ortadan kaldırmıştı. Tevhidi ikame ederek kavmine en güzel şekilde daveti ulaştırmıştı. Yüzlerce kişi onun sayesinde imana kavuşmuştu. Bir müddet kavminin yanında kalıp iman edenlerle birlikte Allah Resûlü'nün (sav) yanına varmış, yüzünü aydınlatmıştı.

Cerîr (ra), sadece kendi kavmine değil, aynı zamanda yakın kabilelere de davette bulunuyordu. Tevhid çağrısını onların liderlerine de götürüyordu. Allah Resûlü (sav) ile tanıştırarak iman etmelerini, iman etmiyorlarsa da müminlere yardım etmelerini hedefliyordu. Nebi (sav) bir vakit onu Yemen'e göndermişti. Orada Ben-i Kela ve Ben-i Amr'ın liderlerinden iki adamla karşılaşıp davette bulunmuştu. Sonra onları Allah Resûlü'ne (sav) getiriyordu ki Nebi (sav) vefat etmişti. Onları Allah Resûlü'ne (sav) yetiştirememişti, fakat kendilerinden dikkate değer bir nasihat almıştı:

"Yemen'de bulunuyordum. Yemenlilerden Zû Kelâ ve Zû Amr adında iki adamla karşılaştım. Onlara Resûlullah'tan (sav) bahsetmeye başladım. Zû Amr, 'Eğer arkadaşının durumu hakkında söylediklerin doğruysa onun ecelinin gelişi üzerinden üç gün geçmiş bulunuyor.' dedi. İkisi de benimle birlikte geldi. Nihayet yolun bir kısmındayken Medine tarafından gelen bir kafileyle karşılaştık. Onlara haberlerden sorduk. Onlar da bizlere 'Resûlullah (sav) vefat etti, Ebû Bekir halifeliğe getirildi, insanların durumu da iyidir.' dediler. Zû Kelâ ile Zû Amr bana, 'Arkadaşına gelmiş olduğumuzu haber ver. İnşallah, hemen döneriz.' diyerek Yemen'e geri döndüler. Ben de Ebû Bekir'e onların söylediklerini haber verdim. Ebû Bekir de 'Niye onları getirmedin?' dedi. Bu olanlardan sonra Zû Amr bana, 'Ey Cerîr, senin benim yanımda bir değerin var ve sana bir şeyi haber vereceğim. Siz Araplar, bir emîriniz vefat etti mi diğerleriniz hemen onun arkasından bir başkasını seçtiği sürece hayır içinde kalmaya devam edersiniz. Fakat bu iş kılıçla (ele geçirilen bir şey) olursa onlar melik olurlar, meliklerin öfkelenmesi gibi öfkelenir, meliklerin hoşnut olmaları gibi hoşnut olurlar." [23]

Gerçekten de öyledir. Yönetim Nebevi menhec üzere devam ederse yer gök hayırla dolar. Ama meliklerin kılıçla birbirlerinden aldığı bir şey hâline gelirse yer gök şerle dolar. Çünkü melik, yönetimi altında bulunanları kendi sevgisi ve öfkesi için uğraştırır; Allah'ın (cc) sevgi ve öfkesi için değil. Gayesi Allah'ın rızası olmayan her yönetim artık yöneticisiyle tebasıyla zulüm kusar.

Cerîr'e (ra) gelecek olursak o, Yemen ile Medine arasına köprü olup pek çok kimseyi hidayet kervanına dâhil etti. Kavmini kula kulluktan kurtarıp Allah'a (cc) kul olmalarını sağladı. Dünya ve içindekilerden daha kıymetli bir hayra muvaffak oldu.

Cerîr'in (ra) bu örnekliği üzerinden bir soru soralım. Peki, bizler bugün kimlerin hidayet kervanına dâhil olmasını sağladık? Ailemiz için, arkadaşlarımız için, akrabalarımız için ne kadar kaygılandık? Bu kaygı akabinde davet adına hangi adımları attık?

Hani Allah Resûlü (sav) bu konuyla ilgili bir örnek veriyor ve "Benim ve sizin durumunuz, ateş yakıp da ateşine cırcır böcekleri ve pervaneler düşmeye başlayınca onlara engel olmaya çalışan adamın durumuna benzer. Ben sizi ateşten korumak için kuşaklarınızdan tutuyorum, siz ise benim elimden kurtulmaya, ateşe girmeye çalışıyorsunuz." [24] buyuruyor ya, bugün yakınlarımızla durumumuz gerçekten de böyledir. O hâlde bizler de çevremizdeki cırcır böcekleri gibi ateşe koşan kimseleri kuşağından tutup çekmeli ve onları kurtarmalıyız. Cerîr de kavmini ateşten böyle kurtarmıştı. Şair onun hakkında ne güzel söylemiş:

لَوْلَا جَرِيرٌ هَلَكَتْ بَجِيلَةُ... نِعْمَ الْفَتَى وَبِئْسَتِ الْقَبِيلَةْ

Cerîr olmasaydı Becile helak olurdu,

Ne güzel bir genç ne kötü bir kabile... [25]

Devam edecek, inşallah...

22. Buhari, 4357; Müslim, 2476

23. Buhari, 4359; Ahmed, 19224
24. Müslim, 2285; Ahmed, 15211
25. bk. El İstîâb fî Ma'rifeti'l Ashâb, İbnu Abdilber, Dâru'l Ceyl, 1/238

Farklı Bir Bakış Açısı

On beş yaşındayım.

Bilgisayarım ve telefonuma bakmadan birkaç saat geçirdiğimde eksiklik hissediyorum.

Çevrem buna bağımlılık diyor.

Ama,

Ben bu dünyanın içine doğdum.

Bebekken ağlayarak derdimi anlatırdım. Yetişkinler susmamı ister, bir dikdörtgende hızla oynayan değişik şekiller ve renkler gösterirlerdi. Daha kendimi ve dünyayı tanımadan o şekillerle tanıştım.

Bazen yemek yemezdim, yine o ekran gelirdi. Ben hipnotize olurken ağzıma bir şeyler verilirdi, yutardım. Tat almayı öğrenemedim. Ne yediğimi bilemedim.

Biraz büyüdüm, çocuk oldum. İçim kıpır kıpırdı. Enerjiden yerimde duramaz, koşmak ve oynamak isterdim. Yeni tanıdığım dünyayı merak eder, soru sorardım.

Annem ve babam sürekli durmamı ve susmamı söylerdi. Çünkü çok işleri vardı.

Yetiştirecek işleri, okunacak şeyleri, konuşacak arkadaşları ve yenilecek yemekleri olurdu.

Benimle koşmaz, koşan şeylerin olduğu ekranı verirlerdi bana.

Benimle konuşmaz, konuşan ekranı verirlerdi bana.

Müzik olduğu için de sesini kısmamı söylerlerdi.

Arkadaşımla oynamak isterdim. "Şimdi olmaz." der ve o sihirli ekranı uzatırlardı bana.

Ben ekranlarla büyüdüm. Alıştım onlara. Şimdi ise bana kızıyorlar.

"Bağımlı" diyorlar bana.

Yıllarca susturmak, oyalamak için verdikleri ekranları şimdi almak için uğraşıyorlar.

Kendileri saatlerce o ekrana bakarken benden ayrılmamı bekliyorlar.

Yetişkin olmak hep böyle tuhaf bişey mi?

SIRALI KUŞAKLAR VE MUVAHHİD JENERASYON

OKUMA PARÇASI

Kerem ÇAĞLAR

İnsanlık tarihinin bazı zaman aralıklarında o dönemki neslin isimlendirildiği ve toplumda hâkim olan değerler, sosyal değişimler, kültürel kodlarla şekillenen düşünceler ve davranış kalıpları bulunmaktadır. İnsanlık âleminde iktisadi veya sosyal hareketler ve dalgalanmalarla oluşmuş zaman aralıkları "kuşak", "nesil" veya "jenerasyon" olarak isimlendirilir.

Jenerasyon veya kuşak kavramları başka bir ifadeyle şöyle de tanımlanabilir: Aynı kuşaktaki kişilerin sıralı tarihlerdeki doğum yılları, içerisinde dünyaya geldikleri toplum ve o toplumun kültürel iklimi; ilgili zaman aralıklarında hüküm süren ekonomik, siyasi, hukuki ve sosyal hareketler; inanç ve ideolojiler, ahlaki normlar, değer yargıları ve davranış kalıpları... Bunların birçok yönden ortak noktaları da bulunmaktadır. Tabiatıyla her bir jenerasyonun/kuşağın, biri diğerinden farklı özellikleri ile hadiseleri ve olguları değerlendirme kriterleri vardır.

İslam tarihinde bu anlamda ilk olarak söz edilebilecek kuşak, Hicret sonrası Medine'de doğan "Hicret nesli"dir. Hicret sonrası Yahudilerin, "Biz Muhammed ve ashabına sihir yaptık, artık onların çocuğu olmayacak."[1] şeklinde yaptıkları etkili propaganda devam ederken Abdullah ibni Zubeyr'in (ra) doğumu,[2] özellikle Muhâcirler arasında tarifsiz bir sevince vesile olmuştu.

Kuzey ve Batı bölgelerinde Emevilerin hâkim olduğu İslam coğrafyasının Doğu ve Güney vilayetlerinde, yani yarıya yakın kesiminde on yıl kadar halife olarak hüküm süren Abdullah ibni Zubeyr (ra) "Hicret nesli" genç sahabilerin önde gelenlerindendir. Bu dönemin en önemli figürlerinden bir diğeri de Abdullah ibni Zubeyr ile aynı kuşaktan olan Mervân ibni Hakem'dir (ra).

Mekke, M 630'da fethedildiğinde İslam'a giren müşriklerin önde gelenlerinden biri olan Hakem ibni Ebi'l As'ın oğlu Mervân, Hicret sonrası M 623 yılında doğmuştur. O da bu anlamda "Hicret nesli"nden sayılır. Emevilerin Sufyanî kolu iktidardan çekilince Emevi Devleti'nin başına geçmiş ve Mervâniler denilen dönemi başlatmıştır. Hicret neslinin en belirgin özelliği dönemsel şartların zorunlu kılıp şekillen-

1. bk. Rasulullah'ın Hayatı İle İslami Hareket Metodu, 1/326
2. Buhari, 3910

Malum olduğu üzere bizler sadece nefsimizle ilgili değil, bize yetişen veya bizden sonra gelecek olan nesillerimizden de sorumluyuz: Yeni nesli dünyevi ve uhrevi olarak, açık ve yıkıcı tehdit ve tehlikelere karşı koruma sorumluluğu.

dirmesinden dolayı aynı zamanda cesur savaşçı askerler olmaları idi. Bu jenerasyonun pek çok önemli şahsiyetinde görüldüğü üzere siyasette ve iktidar sahibi olma hususunda ihtiraslı bir kuşak olduğu anlaşılmaktadır.

Herhangi bir kuşak/nesil hakkında daha bariz bir tanımlamada bulunmak ve belirgin hatlarını ortaya çıkarabilmek için evvela içinde bulunduğu toplumun inancı, tarihi, medeniyeti ve kültürü biraz daha teferruatlı incelenmelidir.

Farklı Kuşaklar, Aynı İnsanlar

Batı dünyasında kuşakların doğum tarihleri ve yaşadıkları dönemin özellikleri dikkate alınarak **Sessiz Kuşak** (1925-1945), **Bebek Patlaması Kuşağı** (1946-1964), **X Kuşağı** (1961-1981), **Y Kuşağı** (1981-2000) ve **Z Kuşağı** (2001 sonrası) şeklinde sınıflandırmalar yapılmaktadır. Son yıllarda Türkiye'de de bu sınıflandırmalar esas alınarak kuşakların özellikleri ve aralarındaki ilişkilerin analizine yönelik giderek artan bir ilgi vardır.[3]

Her bir kuşak gelişme imkânı bulabildiği siyasal ve kültürel iklimden müspet veya menfi olarak etkilendiği gibi aynı zamanda teneffüs ettiği bu iklimi kendisi de etkileyebilmektedir. Tasnif edilen kuşakların belirgin özelliklerinden kısaca şöyle bahsedebiliriz:

Sessiz Kuşak: Savaş Kuşağı veya Gelenekselci Kuşak olarak da bilinir. 1925-1945 arası doğumluların oluşturduğu bir jenerasyondur. Bu süreçte ortaya çıkan en temel olay, tüm dünyayı etkileyen 1929 Ekonomik Krizi ve 2. Dünya Savaşı'dır. Dünyadaki en dar veya en küçük jenerasyon olarak bilinen Sessiz Kuşağın bireyleri, ekonomik kriz kaynaklı işsizlik, kıtlık ve kemer sıkma politikaları gibi daha çok finansal sorunlar ağı içerisinde yaşamışlardır.

Sandviç Kuşağı olarak isimlendirilen kuşak **Bebek Patlaması Kuşağı** olarak da adlandırılır. Kuşağın bu ismi almasında etkili olan en önemli faktör olarak 2. Dünya Savaşı'ndan sonra yaklaşık bir milyar bebeğin dünyaya gelmiş olması gösterilir. Hâlen yaşıyor olanlar şu sıralar yetmişli yaşlarındadır. Bu jenerasyonun alamet-i farikası bireylerin iş canlısı ve aşırı çalışkan olmalarıdır. Ayrıca itaatkâr bir karaktere sahiplerdir. Buna ilaveten uzun saatler çalışmak ve verilen görevleri sorgulamadan eksiksiz yerine getirmek, iyimser ve idealist olmak gibi nitelikler de bu kuşağın tanımlayıcı etkenleri arasında değerlendirilir.

Bu jenerasyon üzerinde yapılmış sosyal araştırmalardan bazılarına göre bu kuşak mensupları hakkında aşırı şımartılmış ve kendilerine özel hissettirilmiş oldukları yönünde bilgiler elde edilmiştir. Jenerasyonun yönetim tarzı genellikle karşılıklı iletişim temelinde ve ideolojik odaklıdır. **Bebek Patlaması Kuşağı;** büyük nüfusları, büyük egoları ve işkolik tavırlarıyla tarihe damgalarını vurmuştur. Şu ânda Türkiye dâhil, başta Avrupa ve Amerika kıtaları olmak üzere dünya ülkelerinin önemli bir kısmını bu kuşaktan liderler yönetmektedir.

X Kuşağının 1965-1979'lu yıllar arasında dünyaya gelmiş olanlardan oluştuğu varsayılır ve bu isimle sınıflandırılır. Ülkemizde bu jenerasyonu etkileyen olaylardan en önemlisi, 1980 öncesinde tevhid inancından mahrum olan bu kuşağın sağ sol şeklinde kutuplaştırılıp çatıştırılmasıdır. Bu satırların yazarı olarak ben de aynı kuşaktan olduğum için merdaneli çamaşır makinesiyle, transistörlü radyoyla, bantlı teyple ve pikapla tanışan ilk nesil olduğumuzu söyleyebilirim.

Uluslararası bazı çıkar odaklarının baskısı, devlet eli ve imkânlarıyla nüfus planlaması zulmüne maruz kalan kuşak da bu kuşaktır. Nüfus planlaması mavalını yutanlar daha az çocuk sahibi olarak refah açısından daha iyi yaşamayı öngörmüşler, ancak refaha ulaşınca felaha ulaşamayacaklarını da defaatle müşahede etmişlerdir. Biraz da zorunluluktan dolayı teknolojiyi benimsemeye başlamışlardır. Bu jenerasyon; genel olarak eğitime önem veren, kitap okumayı tercih eden, değişimlere ayak uydurabilen bir yapıdadır. **X Kuşağının** şu özelliğini de atlamamak gerekir: Bu kuşak, dünyanın farklı bölgelerinde benzer niteliklerle ortaya çıkmış ilk global kuşaktır. Toplumcu, idealist, kanaatkâr ve sadık bir kuşak olarak da isimlendirilebilir.

Bu kuşak mensupları çoğunlukla toplumda genel kabul gören fikirlere zıt görüşlere sahiptir. Kendi doğruları vardır ve politik bakımdan sert sözler sarf eder. İşkolik olmadan iş, aile ve arkadaşlık ilişkilerini aynı ânda yürütmeye ve iş ortamı ile aile hayatını denge içerisinde sürdürmeye özen göstermişlerdir. Bu kuşağa mensup kimselerin bürokrasiyle araları iyi değildir. Fakat genel olarak, şer'i ya da tağuti olsun fark etmez, hâkim otoritenin uygulamaları karşısındaki duruşları içe kapanık ve yer yer sinik niteliktedir. Bu kuşak eğitimli oldukları hâlde kısmen de olsa karamsar, şüpheci ve birçok meselede hayal kırıklığına uğramış durumdadır.

Y Kuşağı 1980 ile 1999 yılları arasında doğan nesli kapsamaktadır. **Y Kuşağında** yer alan bireylerin büyük bir kısmının anne babası iş hayatında aktif olarak çalışmaktadır. Çevremizden de müşahede ettiğimiz gibi bu kuşakla beraber evlilik ve ebeveynlik yaşı oldukça yükselmiştir. Anne baba olma yaşı neredeyse yirmi sekiz otuzlara ulaşmaktadır. Bu husus toplumun temeli olan aile kurumunun geleceği açısından endişe vericidir ve aynı zamanda toplum içerisinde yoz ahlakın yayılmasını kolaylaştırıcı bir etkiye sahiptir. Önceki kuşak ebeveynlerden farklı olarak bu kuşaktaki anne babalar çocuklarının olabildiğince iyi şartlar altında büyümesi ve kaliteli bir eğitim alması konusunda oldukça duyarlıdır. Bu kuşak mensuplarında ferdiyetçilik yüksek düzeydedir. Küreselleşmeyle birlikte değişen dünyanın çocukları biçiminde tanımlanan bu kuşak muhtemelen

3. bk. Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi, Yıl 2019, S 11, s. 361

yakın tarihin en eğitimli, en çok iletişim gücüne sahip ve kendisine fazlasıyla güvenen kuşağını oluşturmaktadır.

Y Kuşağı; genç, aklını kullanabilen, özgürlükçü ve teknolojiye yatkın olarak betimlenmektedir. Günlerinin neredeyse yarıdan fazlası medya ve iletişim teknolojileriyle etkileşim hâlinde geçen bu kuşak için rahat bir hayat sürmek kıymetlidir. Bu kuşak için teknoloji, yaşamlarındaki pek çok şeyin simgesi konumundadır. Teknoloji, **Y Kuşağının** bir önceki kuşak olan **X Kuşağına** göre en üstün oldukları yetkinlik alanıdır. Hızlı tüketmekten hoşlanan bu jenerasyon grubu, kişiselleştirilmiş alanları daha çok sevmektedir.

Z Kuşağı temsilcileri 2000'lerin başlarında ve sonraki yıllarda doğan ve şu sıralar onlu yaşların sonları ile yirmili yaşların başlarında olan gençlerdir. Bu kuşak, kendisinden önceki nesilde olduğu gibi teknolojiyle içli dışlıdır. Hatta şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki **Z Kuşağı** gençleri teknoloji bağımlısı bir nesildir. Bilhassa günümüzdeki gelişmiş teknolojik Android ve iOS cihazları ve gün geçtikçe gelişen internet altyapısı bu kuşak gençlerinin büyük çoğunluğunun bağımlı bireyler hâline gelmelerini kolaylaştırmıştır. Bu nedenle **Z Kuşağı** yer yer **"Dijital Jenerasyon"** ismiyle de anılır.

Z Kuşağı adıyla anılan yeni neslin dijital bir çağda doğmuş ve büyümüş olmaları nedeniyle önceki nesillerden farklılaşacağı gerçeği göz ardı edilemez. İleri sürülenin aksine dijital bilgi ve yeteneklere fazladan bir eğitime gereksinim duymaksızın sahip oldukları varsayımı eleştirilse de yeni nesil için internet teknolojileri ve dijital donanımların günlük hayatın bir parçası olduğu gayet açıktır. Bazı bilim insanları bu kuşak için insanlık tarihinin el, göz, kulak ve benzeri gibi motor beceri senkronizasyonunun en yüksek olduğu kuşak ifadesini kullanmışlardır. 2000 yılı ve sonrası teknolojinin de tüm dünyada ilerlediği ve yüksek bir seviyeye ulaştığı bir dönemdir. Bu dönemde oluşan **Z Kuşağını** diğer kuşaklardan ayıran en temel özellik oldukça hırslı olmalarıdır. Büyük bir kısmı materyalist düşüncelere savrulan **Z Kuşağının** diğer kuşaklardan bir diğer farkı da bilgileri çok çabuk ve hızlı bir şekilde alabilmeleri, analiz edebilmeleri ve konuya yönelik yorum getirebilmeleridir.

Bu kuşağın bilgiye kolay erişen, aynı ânda pek çok farklı işle ilgilenebilen ve iletişim araçlarını etkili kullanabilen bir nesil olduğu apaçıktır. Dönemin imkânlarına hızlı erişebilen ve onları etkin şekilde kullanabilen bu nesil aynı zamanda içinde yaşadığı sosyal yaşam alanının geleceğe uzanan köprüsü niteliğindedir.

Bireyselliğe önem veren, en yeni iletişim araçlarını kullanan, iş arkadaşlarıyla dost olmayı tercih eden, yeniliğe açık, haberleşmek için e-posta yerine sosyal medyayı kullanan, arkadaşlık ilişkilerini ise ağırlıklı olarak Facebook ve benzeri mecralar üzerinden yürüten ve teknolojiyi doğal yaşam standardı olarak algılayan bir kuşaktır. Bilgisayar, MP3 çalar, iPod, cep telefonları ve DVD oynatıcılarıyla büyüyen **Z Kuşağı**, teknolojiyi ileri derecede kullanabilmektedir. **Z Kuşağının** muhtemelen daha yakın tarihte yaşamış olanlara göre daha farklı aile geçmişleri olacaktır. Bu kuşağın mensupları aşırı bireyselleşme ve yalnızlık yaşamaları -ve yaşayacak olmaları- nedeniyle **"Yeni Sessiz Kuşak"** şeklinde anılmaya başlamışlardır.

Bu noktada Alfa Kuşağında doğmuş çocukların Müslim ebeveynlerine önemli bir hatırlatmada bulunmak istiyorum. Önceki kuşaklardan tevarüs eden onca tecrübeyle beraber en büyüğü şu ân dokuz on yaşlarında olan çocuklarımızı sanal dünyanın girdabına kaptırmadan gerçek hayatın içinde tutmaya çalışmak, dünyevi istikbal ve ahiret akıbeti açısından fevkalade önemlidir.

Günümüzde iş hayatında yaşları itibarıyla henüz tam anlamıyla var olmadıkları için iş yaşamındaki davranış ve tutumları hakkında net bir şey söylenemez. Yüksek içerikli teknoloji içinde yetişmelerinden ötürü sanal dünyayla ilgili konularda **Y Kuşağından** daha çok bilgililerdir. Bilgisayarı kitaba, metinleri konuşmaya tercih eden, dışarıda çok fazla zaman geçirmeyen **Z Kuşağının** uzaktan uzağa da iletişim kurabilmesi yalnız yaşamayı tercih ettiklerine işaret etmektedir. **"Derin Duygusal"** olarak nitelendirilen **Z Kuşağının**, Türkiye'nin -net olmamakla birlikte- %15 ila 20'sini oluşturduğu tahmin edilmektedir.

Z Kuşağı internetin tam merkezinde yer almaları hasebiyle günlük işlerini hızlı gerçekleştirebilmekte, birçok işi eş zamanlı olarak kolay bir şekilde sonuçlandırabilmektedir. Bu da **Z Kuşağını** diğer kuşaklardan bir adım öne çıkarmaktadır.[4]

Kuşaklar bahsini kapatmadan **Alfa Kuşağı** olarak isimlendirilen ve tamamı 21. Yüzyılda doğan/doğacak olan jenerasyondan da kısaca söz etmek gerekir. Genellikle 2013 yılı ve sonrasında doğanlar için kullanılır bu tanım. Son on yılda evlenen ve çocuk sahibi olan ebeveynlerin çocukları bu gruptandır. Çocukları bir ve üzeri yaşlarda olanların da iyi bildiği üzere **Alfa Kuşağı**, genel itibarıyla oyuncaklar veya geleneksel medya araçlarından ziyade güncel teknolojik aygıtlarla vakit geçirmekten hoşlanır. Birçoğu içine kapanıktır. Ellerindeki telefon, tablet veya

4. Makalenin bu bölümü hazırlanırken kısmen Gümüşhane Ü İletişim Fak. Elektronik Dergisi, (GİFDER) C 6, S 2, Eylül 2018, s. 1498'den istifade edilmiştir.

bilgisayar alındığında ne ölçüde asosyalliğe meyyal oldukları daha net müşahede edilir.

Bu noktada **Alfa Kuşağında** doğmuş çocukların Müslim ebeveynlerine önemli bir hatırlatmada bulunmak istiyorum. Önceki kuşaklardan tevarüs eden onca tecrübeyle beraber en büyüğü şu ân dokuz on yaşlarında olan çocuklarımızı sanal dünyanın girdabına kaptırmadan gerçek hayatın içinde tutmaya çalışmak, dünyevi istikbal ve ahiret akıbeti açısından fevkalade önemlidir.

Muvahhid Z Kuşağı

Şu ânda son genç kuşaktır **Z Kuşağı.** Ömrün kalbidir, sermayesidir; güzeldir. Dolu dolu hayaller, gökkuşağı umutlar, olgunlaştırıcı deneyimler, acemilikler…

Fıtratı bozulmamış gençlerin en çok "olduğu gibi görünmesi" güzeldir. Neyse odur. Maske takanı azdır böylelerinin. Ön yargılarla hüküm vermek yerine merak eder, sorup soruşturur. Şahsiyetin oluşmasında büyük katkısı olan ilim ve deneyim sahibi olmak önemlidir onlar için. Tecrübe edecek, belki yanılacak; fakat doğru olana ulaşmanın bir yolunun da bu olduğunu bilecektir.

Evet, içinde bulunduğu çağın, yetiştiği ortamın rengini ve kokusunu alıyor yeni nesiller. Yukarıda az da olsa bazı özelliklerinden söz ettiğimiz kuşakların ahvalinden de anlaşıldığı üzere her nesil, kendi özelliklerini de beraberinde getiriyor içinde yaşadığı çağa. Yüzyıl, hatta yarım asır önce hayal bile edilemeyen pek çok şey bugün hayatımızın vazgeçilmezleri olmuş âdeta. Sosyal medya ve hayal sınırlarını zorlayan dijital oyunlar…

Sorumluluk sahibi, geleceğe dair ümitlerini korumak veya güçlendirmek isteyen bilinçli insanların çoğu genel manada genç kuşakla, özellikle de **Z Kuşağıyla** ilgili serzenişler ve şikâyetler yazar, çizer ve konuşur. Bunun büyük ölçüde doğru olduğu kuşkusuzdur. Fakat her zaman bardağın boş tarafına odaklanmamak gerekir. Belki de insanlığın en eski sorunlarından ve sorularından biridir, gençliğin ahvali ve akıbeti.

Aslında ebeveynlerin çoğu ister ki evlatları kendilerine benzesin, sözünden çıkmasın, kendilerinin daha önce yapmış oldukları hatalara düşmesin. Şu bir gerçektir ki birer insan olarak ebeveynlerin ekseriyeti herkesten "daha çok" olmanın peşindedir. Daha iyi bir yaşam, daha güzel bir ev, daha kaliteli yiyecek, daha şık bir kıyafet, daha gösterişli eşya. Daha çok mal, mülk ve para… Herkesten "daha çok" olmanın istisnası evlatlardır, ebeveyn için. Bu hususlarda başkalarıyla yarışırlar ve çocuklarını her zaman kendilerinden daha ileride görmek isterler.

Bu isteklerin gerçek hayatta karşılığı nedir? Buna da biraz bakmak gerekir. Her anne baba kendi mizacını ve meziyetlerini çocuklarında görmek isterken hiç de hesapta olmayan can acıtıcı gerçeklikle yüzleşmek zorunda kalıyor. Tabakât kitapları okuyanların aşina olduğu bir hakikat vardır. Geçmişte yaşamış âlimlerin, komutanların, mücahidlerin ve yöneticilerin çocuklarına bakıldığında azı hariç hiç de iç açıcı bir neticeyle karşılaşılmamaktadır. Günümüzdeki durum aslında çok da farklı değil.

Mesele arkadaşın, komşunun, hemşehrinin veya kardeşlerden birinin çocuğu olunca onlarla ilgili tespitlerde bulunmak ve hükümler, hatta kararlar vermek nispeten kolay oluyor. Doğrusu yeni nesille ilgili endişeler taşımak güzeldir ve olması gereken de budur. Bunun böyle olması aslında bir derdin ve davanın varlığının sonucudur. Malum olduğu üzere bizler sadece nefsimizle ilgili değil, bize yetişen veya bizden sonra gelecek olan nesillerimizden de sorumluyuz: Yeni nesli dünyevi ve uhrevi olarak, açık ve yıkıcı tehdit ve tehlikelere karşı koruma sorumluluğu.

Yeni kuşak dediğimiz zaman aslında geleceğimizden söz etmiş oluruz. Bu meseleye sorumluluk ve aidiyet duygusuyla yaklaşmak gerekir. Evet, göz alabildiğince sorun, sorumsuzluk, yozlaşma ve ifsad var. Gençlerden söz açılınca genellikle olumsuz örneklerle anılmaktalar. Hâlbuki zamanının çoğu hayırlı ve güzel çabaların içinde geçen nice temiz yürekli genç kardeşlerimiz var. Gayretlerinden anlıyoruz ki bu çabaları sadece bu dünyayla da sınırlı değildir.

Y ve **Z Kuşağından** olan muvahhid gençlerin sayısı her geçen gün artıyor. Birkaç yıl öncesine göre daha iyiye doğru bir gidiş var. Sahih inancıyla beraber güzel ahlakıyla da **"İşte İslam'ın bahadırları!"** dedirten özellikle **Z Kuşağı** gençler!

Böyle gençlerin sayısı daha mı fazlaydı diye yaşı müsait olup otuz kırk yıl öncesini hatırlayanlara sormak gerekir. Birilerinin, temeli hevaya dayanan farklı sebeplerle yüz çevirdiği veya elinden bıraktığı sancağı her şeye rağmen devralıp cansiparane koruyacak adanmış gençler geldi, geliyor ve gelecektir, inşallah.

Selam olsun **Muvahhid Z Kuşağına!**

SİZİN PARAŞÜTÜNÜZÜ KİM KATLADI?

Zeynep BAYANCUK

Eski bir jet pilotu, emekliliğinin ardından deniz kuvvetlerinde dersler vermeye başlar. Ders çıkışında eşiyle gittiği bir restoranda yan masadan biri kalkarak yanına gelir ve "Siz Yüzbaşı Plump olmalısınız." der. Plump'ın cevap vermesine fırsat tanımadan, "Bir savaş gemisinde savaş pilotuydunuz. Uçağınızı vurmuşlardı." deyince eski pilotun şaşkınlığı iyice artar. "Bunu nereden biliyorsunuz?" diye sorunca, (bir taraftan katlama hareketleri yaparken) "Sizin paraşütünüzü ben katlamıştım, umarım paraşütünüz hemen açılmıştır." der. Eski pilot minnettarlıkla, "Elbette, katladığın paraşüt açılmasaydı bugün burada olamazdım." deyince adam tevazuyla selam verip yanlarından ayrılır.

Plump o gece bir türlü uyuyamaz. Hep o adamı düşünür. Bir paraşütün katlanma biçiminin bir pilotun hayatını kurtaracak veya sonlandıracak kadar incelikli bir iş olduğunu o zamana kadar hiç düşünmemiştir. Kim bilir, belki de paraşütü katlayan bu askerle çok kez yüz yüze gelmiş ve onu sıradan bir memur olarak görmüştür. Hayatında yeri olmayan sıradan bir dekor gibi.

Ertesi gün derse kritik bir soruyla başlar: Paraşütünüzü kim katlıyor?

Hayatımızda nice küçük detayın arkasında kimler var diye düşünmeye sevk ediyor bu kısa öykü bizi. İçinde bulunduğumuz sosyal yapının ayaklarından biri de Ecir Kapısı Derneği. Dernek kuruldu kurulalı yardımseverlerin bağışlarıyla çok büyük hizmetler gerçekleştirildi. Her hizmette pek çok insanın yüzü güldü, sıkıntısı giderildi. Bu hizmetlerin aktörleri, sadece "Veren Eller" miydi? Verenler kadar verilecek kimseleri seçenler, vermek için gidenler, verilecekleri alıp taşıyanlar, taşımak için araç ayarlayanlar, o araca şoför olanlar; verenlerden daha fazla anılmaya değer değil miydi?

Yakın zamanda bunu pekiştiren bir ses kaydı da yayınlandı. Halis Hoca'mızın, "Bu kadar eseri nasıl kaleme aldınız?" sorusuna verdiği cevapta, "Bu bir başarı ise 'ben'im başarım değil. Bu, 'biz'in başarısı." demesi de bundan mütevellitti.

Depremin ardından gerçekleştirilen faaliyetin bir kısmı yayınlanınca, "Biz"i oluşturan aktörlerden bazılarını ve "paraşütü nasıl katladıklarını" gördük. Uzun bir süre ailelerinden uzak kalsalar da yaralı kalplere merhem olmanın mutluluğunu yüzlerinden okuduk. Birimizi bin yapacak sadakalarımızı büyük bir titizlikle sahiplerine ulaştırırken kaynakları daha fazla insana aktarabilmek için ne ince hesaplar yaptıklarına şahit olduk. Hazır konteyner alıp kurulumuna karışmamak kolaydı, ama onlar maliyeti düşürüp bir konteyner daha fazla almak adına bu işi de kendi üzerlerine aldılar. Zorlandılar, ama başardılar... Yaşam alanları kurulmuş, bayram yaklaşmıştı. Artık dönebilirlerdi, dönmediler; bayramı yaralı kalplerle geçirdiler... Çünkü hayat kurtaran paraşütler, itinayla katlananlardı.

Biz onları sadece seyrettik, Ecir Kapısına tebrikler yağdırdık, dualar ettik. Paraşütü katlayanlara teşekkür etmeyi, dua etmeyi, tebrikte bulunmayı ise ihmal ettik. Bu satırlar aracılığıyla ben kendi adıma onlara teşekkürü bir borç bilirim. İyi ki varsınız, sizler bu yılın Kahramanlarısınız...

Ana fikri destekleyici örneği Ecir Kapısı faaliyetlerinden verdim. Ancak aynı durum Kirazlı'da en üst katta kimi zaman soğuğa kimi zaman da sıcağa rağmen mutfakta çalışan aşçı ablalarımız; Hemdem Kafe'de pasta börekleri yapan şeflerimiz ve servis için nöbetleşe orada duran ablalarımız; mescidlerimizi temizleyen, adları dahi anılmayan hanım kardeşlerimiz; Ramazan boyunca leziz yemeklerle iftar sevincini bize yaşatan aşçı amcamız ve yardımcı abilerimiz; spor salonlarımızın işleyişini sağlayan tüm kardeşlerimiz ve hiç görünmeyen, ama onlar sayesinde tıkır tıkır işleyen bir düzene sahip olduğumuz her birim için geçerlidir. Hepinizden Allah (cc) razı olsun. O'nun rızası cennetteki tüm nimetlerden en üstün olanıdır:

"Allah, mümin erkek ve kadınlara altından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetleri ve Adn Cennetleri'ndeki güzel meskenleri vadetmiştir. Allah'ın rızası ise hepsinden daha büyüktür. Bu, kurtuluşun en büyüğüdür."[1]

1. 9/Tevbe, 72

Dr. Gözde TERCUMAN

HAYATIN ZAYIFLIK DÖNEMİ: YAŞLILIK

Ey gençliğim! Aldığın nefes sayılı ve zaman geçtikçe yaşlanıyorsun. Yaşlandıkça çabuk yorulacaksın, aldığın nefes vücuduna yetmeyecek, zorlanacak ve eskisi gibi Allah yolunda koşturamayacaksın. Son nefesin bedeninden çıkmadan önce kendin için bir şeyler yap, öyle ki hesabın zor olduğu günde mizanını ağırlaştırsın.

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,

Allah'a hamd, Resûlü'ne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

"Sizi zayıflıktan yaratan, zayıflıktan sonra size kuvvet veren, sonra kuvvetin ardından size zayıflık ve yaşlılık veren Allah'tır. Dilediğini yaratır. O, (her şeyi bilen) El-Alîm, (her şeye güç yetiren, mutlak kudret sahibi olan) El-Kadîr'dir."[1]

Şüphesiz ki bizi zayıflıktan yaratan, sonra bize anne karnında evreler takdir eden, sonra doğumla dünyaya getiren, çocukluk ve gençlik yıllarında elimizden tutan; öğreten, merhamet eden, muhafaza eden, sonra olgunluk/yetişkinlik çağına eriştirip hikmetli ve basiretli kılan, beden gücüyle ve akılla bizi destekleyen, sonra ömür verip yaşlandıran, zayıflık hâline geri çeviren Allah ne yücedir!

Cansız varlıkların zaman içindeki değişimine eskime ve yıpranma denirken, canlı varlıkların zaman içerisindeki değişimi yaşlanmak olarak adlandırılır. Yaşlanmak tüm canlıların yaşamının içindeki doğal bir süreçtir, ömrü yeterse insan da yaşlanacak ve ömrün zayıflık çağını; yaşlılığı tadacaktır.

İnsan, kendi bedenini kullandığı kadar hayatındaki hiçbir şeyi bu kadar uzun süre ve sürekli kullanmaz. Dolayısıyla zaman ilerledikçe bedenin deforme olması ve birtakım değişikliklerin yaşanması kaçınılmazdır.

İnsan yaşının ilerlemesiyle yaşlandığı gibi duygusal ve ruhsal olarak örselenmesi, hastalıkların sonucu, gerilimli ve yorucu bir yaşam temposu nedenleri ile yetersiz ve dengesiz beslenme, fiziksel ve düşünsel aktivite eksikliği gibi yaşam baskılarıyla da yaş almadan yaşlanabilir. Bu nedenle yaşlanmayı belli bir yaşa atfetmek bakış açısını daraltır. Oysa yaşamda verimliliği düşmüş, hedefleri, hayalleri ve beklentileri azalmış, üretkenliği kaybolmuş, zihinsel yetenekleri zayıflamış bir insan yaş almamış olsa dahi yaşlanmış bir hayat sürüyordur. Verimli ve üretken; hedefleri, hayalleri ve beklentileri olan ve bunlar için çalışan, elinden gelen çabayı ortaya koyan, zihinsel yeteneklerini koruyan ve biriktirdiği tecrübelerle içinde yaşadığı topluma faydalı olan bir insan yaşı ne kadar ilerlerse ilerlesin hayatın içerisinde aktif rol alabiliyordur.

1. 30/Rûm, 54

Ölümü tam anlamıyla tefekkür edememiş toplumlarda insanlar, yarına çıkacağının garantisi olmadığı hâlde, sadece yaşlanmış insanları ölüme yakın görebilir ve ölümden yeterli nasihati alamayabilir; şeytanın da vesveseleriyle gençliğini ve bugününü erteleyip, tûl-i emellerin peşinde yaşlanabilir. Allah'a sığınırız.

Yaşlanmak, vücutta meydana gelen hasarların tüm yaşam boyunca birikmesidir. Biriken hasar, yıllar içerisinde yaşlı bireyin bedensel kapasitesinin azalmasına sebep olur. Yaşlılık, bireyin fiziksel ve ruhsal gücünün bir daha yerine gelmeyecek şekilde yavaş yavaş kaybedilmesidir. Kırılganlığın arttığı, sağlamlığın azaldığı bir süreçtir.

Zaman birçok şeyi değiştirir...

Yaşlandıkça beyin hacmi azalır, beyin hücreleri ölmeye başlar. Zihinsel yetenekler kademeli olarak kaybolur. İyi öğrenilmemiş veya sürekli kullanılmayan bilgiler unutulur. Beynin bilgiyi işleme hızı azalır; okuduğunu anlamak güçleşir, öğrenmek ve öğrendiğini yaşamda uygulamak zorlaşır. Dikkat süresi kısalır. Belli bir göreve yoğunlaşma ve aynı ânda birden çok görevi yerine getirebilme becerisi azalır. Problem çözme yeteneği körelir. Alışılmadık durumlar karşısında akıl yürütme ve çözüm odaklı düşünebilme kapasitesi düşer.

O yüzden ey gençliğim! Henüz öğrenebiliyorken öğren, Rabbimizin güzel isimlerini hıfzet, El-Alîm olan Allah'tan faydalı ilim talep et. Allah'ın kelamı Kur'ân'ı öğren, yaşamına dâhil et. Zihnin henüz aktifken Allah Resûlü'nün (sav) siretini, sünnetini fehmet. Allah'ın (cc) dinini hayatında kılavuz olarak kabul et. Kendin öğrendiğin gibi çevrene de öğret. İçinde yaşadığın topluma rehberlik et, bu dinin mirası olan öncüleri takip et.

Yaşlı kalbin enerjisi azalır, fonksiyonları zayıflar. Bedenin ihtiyaçları karşısında çalışma gücünü arttıramaz, daha çok kan pompalayıp daha hızlı çalışamaz. Yaşlanan kalp yorgun bir kalptir. Gençliğindeki gibi güçlü çalışıp bedene yetemez, daha çok dinlenmeye ihtiyaç duyar. İnsan yaşlandıkça fiziksel aktivite kapasitesi azalır. Vücutta bir hastalık olduğunda veya stres geliştiğinde çabuk düşkünleşir, tolere edemez. Yaşlı kalp savunmasız bir kalptir. Telafi edici mekanizmalar zamanla zayıflar, yaşlanan kişinin bedeni ve kalbi yaşadığı zorlukları karşılamakta yetersiz kalır.

Ey gençliğim! Yaşın ilerledikçe kalbin eski gücünde çalışamayacak. Koştuğunda, bir şeyleri yapmak için efor sarf ettiğinde bedenine uyum sağlayıp ihtiyacın olanı sana veremeyecek. Yaşlandıkça zayıflayan kalbin yorulacak, çarpıntılar hissedecek, ağrıları olacak. Zamanı belirlenmiş o gün gelip kalbin durmadan önce Allah'ın dini için koştur. Henüz kalbin ve kalbinden çıkan damarlar sertleşip katılaşmadan sen de kalbini yumuşat, ahlakını güzelleştir. Selim bir kalple Allah'a ulaşmak için çabala.

Ey gençliğim! Öyle bir gün seni bulabilir ki beden gücün tükenir, kendi vücudunu bile taşıyamayacak hâle gelebilirsin. O gün gelmeden önce dinin direği namazını ikame et, amellerini ıslah et; şirksiz, bidatsiz, riyasız amellerle Rabbini razı et.

Yaşlandıkça kişinin akciğerlerinde oksijeni alan ve karbondioksiti dışarı atan alan azalır. Zamanla kullanılmayan ölü boşluk alanları oluşur ve akciğer kapasitesi düşer. Göğüs duvarı sertleşmeye başlar. Sertleşen göğüs duvarının içinde akciğerlerin genişleyip havayla dolması zorlaşır. İnsan yaşlandıkça nefes almak için daha çok çabalaması gerekir.

Ey gençliğim! Aldığın nefes sayılı ve zaman geçtikçe yaşlanıyorsun. Yaşlandıkça çabuk yorulacaksın; aldığın nefes vücuduna yetmeyecek, zorlanacak ve eskisi gibi Allah yolunda koşturamayacaksın. Son nefesin bedeninden çıkmadan önce kendin için bir şeyler yap, öyle ki hesabın zor olduğu günde mizanını ağırlaştırsın.

İnsan yaşlandıkça kas gücü azalır, kas kaybı hızlanır, kas kalitesi düşer. Özellikle bacaklardaki kas kütlesindeki kayıp kollardan fazladır. Bu nedenle yürüme, koşma ve denge problemleri görülür. Zemindeki cisimlere takılıp düşmeler sık yaşanır. Kas miktarı ve gücü -yaşam boyu yapılan ve özellikle ileri yaşta da devam eden- egzersizle önemli ölçüde korunur. Kişinin yaşlanmadan önce basit de olsa bir egzersiz alışkanlığı kazanıp, yaşlılık döneminde az da olsa devam ettirmesi önemlidir.

Yaşla birlikte kemikler zayıflamaya başlar, kemik kütlesinde kayıp meydana gelir. Kemiklerde kırılma olasılığı artar ve kırılan kemiğin iyileşmesi yavaşlar. Özellikle D vitamini eksikliği kemik kayıplarını arttırır. Yaşlanmanın kemik üzerindeki etkisi bedeni taşıyan büyük kemiklerde ve omurgada belirgindir. Artan kemik kaybı beden duruşunun bozulmasına ve oturma, yürüme, koşma gibi hareketlerin beceriksizleşmesine sebep olur.

Ey gençliğim! Kasların zayıflamadan, kemiklerin kendisini onaramayacak kadar yaşlanmadan önce salih amellerin peşine düş. Öyle bir gün seni bulabilir ki beden gücün tükenir, kendi vücudunu bile taşıyamayacak hâle gelebilirsin. O gün gelmeden önce dinin direği namazını ikame et, amellerini ıslah et; şirksiz, bidatsiz, riyasız amellerle Rabbini razı et.

Ey gençliğim! Kulakların işitiyorken, “Rabbinize iman edin!” diyen münadiye kulak ver. İşit, işittiğine itaat et, iman et.

Kemikle birlikte kemik iliği de yaşlanır. Zamanla yağlanan kemik iliğinde kan hücrelerinin üretimi azalır. Aynı zamanda bağışıklık sisteminde görev alan bazı hücre tiplerinin fonksiyonları bozulur. İnsan yaşlandıkça enfeksiyonlara açık hâle gelir. Basit tipteki enfeksiyonları daha ağır geçirir veya daha uzun sürede atlatabilir.

Diş etlerinde çekilmeler görülür, dişler dökülmeye başlar. Dişler çürümeye yatkın hâle gelir. Dilin işlevleri azalır, çiğneme üzerindeki yardımcı etkisi bozulur, tükürük miktarındaki azalma ile birleştiğinde yaşlılarda yutma zorlukları görülür. Yutulan lokma yemek borusunda daha zor ilerler. Yemek borusunun yiyecekleri mideye taşıma becerisi zamanla bozulur. Yenilen şeyler mideyi daha fazla rahatsız eder. İştah azalır. Midenin besinleri sindirmesi yavaşlar, zorlaşır. Yenilen besinlerin ince bağırsaklarda sindirimi ve kana emilimi azalır. Özellikle vitamin ve minerallerin emilimi bozulur. Kişi yediklerinden faydalanamaz hâle gelir. Yaşlılarda vitamin eksiklikleri ve beslenme bozuklukları sık görülür. Kalın bağırsakların hareketleri yavaşlar, sindirilip posaya çevrilmiş besinler kalın bağırsakta daha uzun süre kalır. Kalın bağırsakta kalma süresi uzadıkça suyu azalır ve dışkı sertleşir. Bu nedenle hazımsızlık ve kabızlık problemleri sık görülür. Makat bölgesindeki kaslar gevşer, insanlar yaşlandıkça istemeden altına kaçırabilir.

Yaşla birlikte koku alma keskinliği körelir ve dildeki tat tomurcuklarının sayısı azalır. Azalan tat ve koku alma yeteneği yaşlı insanların yediklerinden lezzet almasını engeller.

Ey gençliğim! Yaşlılık gelip bir şey yiyemez, tat alamaz ve yediklerinden faydalanamaz hâle gelmeden önce Allah’ın yeryüzünde senin için yarattığı nimetlerin helal ve temiz olanlarından ye. Yediğin zaman dengeli ol, ölçüyü kaçırma. Yediğini paylaş ve sadakasını/zekâtını ver. Yediklerin bedenine enerji veriyorken enerjini Allah’ın razı olduğu işlerde harca. Helal sınırlar içerisindeki lezzetleri tat ve Rabbine şükret.

Yaşlandıkça böbrekler küçülmeye başlar. Filtreleme yeteneği bozulur. İdrar oluşturma ve vücuttan atıkları uzaklaştırma kapasitesi düşer. İdrar torbasının kasları gevşer, yaş ilerledikçe insanlar istemeden altına kaçırabilir.

Yaşlandıkça işitme keskinliği azalır. Duyma kabiliyeti zayıflar. Bazı yaşlılar duyma yetileri korunduğu hâlde söylenenleri anlamada güçlük yaşar.

Ey gençliğim! Kulakların işitiyorken, “Rabbinize iman edin!” diyen münadiye kulak ver. İşit, işittiğine itaat et, iman et. Kulağına perde gerilip, ağırlık asılmadan önce Allah’ın (cc) ve Resûl’ünün (sav) sana emrettiklerini anlamaya çalış, duyduklarını tefekkür et. Gençliğinde ve yaşlılığında kulağının hakkını ver, fakat harama kulak verme.

Ömrü yeten her insan yaşlanacak, bazılarının yaşlılık dönemi daha iyiyken bazılarınınki zor olacak. Yaşlılığın iyilik hâlini genel olarak beş kategoride değerlendirebiliriz:

• Bilinçli ve düzgün beslenme alışkanlığı geliştirmiş, düzenli fiziksel aktivite yapan, zararlı alışkanlıklardan uzak duran bir yaşlı **fiziksel iyilik** hâlindedir.

• Yaşı ilerlemiş olsa da yaşamda bir amacı olan, güçlü ve sağlam etik değerlere ve ahlaka sahip bir yaşlı **manevi iyilik** hâlindedir.

• Yeni şeyler öğrenmek için çabalayan, zihnini sürekli öğrenme ile meşgul eden, karşısına çıkan problemleri çözebilen ve yaratıcı düşünebilen bir yaşlı **zihinsel iyilik** hâlindedir.

• İnsanlarla iyi ilişkiler kurabilen, güzel iletişim hâlini sürdürebilen, topluma ve çevreye tecrübeleriyle ve varlığıyla pozitif katkıda bulunabilen veya buna çabalayan bir yaşlı **sosyal iyilik** hâlindedir.

• Başkalarının ve kendisinin duygu ve düşüncelerini anlayabilen, duygusal açıdan dengede olan bir yaşlı **duygusal iyilik** hâlindedir.

Yaşlanan veya yaşlanmaya başlamış bir insanın fiziksel, manevi, zihinsel, sosyal ve duygusal anlamda iyilik hâli içerisinde olabilmesi için gençlik ve yetişkinlik yıllarından itibaren birikim yapması gerekir.

Rabbimiz (cc), bizleri gençliğinde ve yaşlılığında kendisine ve çevresine faydalı olan müminlerden eylesin.

Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamdolsun.

YETİŞKİNLERDE ÖZ GÜVEN

Psk. Elif DURUK

Allah'ın adıyla,

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a, salât ve selam Resûl'üne olsun.

Öz güven kelimesi oldukça popüler, dillere pelesenk olmuş bir kavram. Gelin, bu sayımızda öz güven kavramını daha pragmatist bir yönden inceleyelim ve yetişkinler perspektifinden öz güven ne demek, öz güvene neden ihtiyaç duyarız, öz güveni arttırmanın yolları mevcut mu gibi sorulara beraber cevap bulmaya çalışalım.

Öz güven kelimesinin literatürdeki karşılığına baktığımızda -farklı tanımların olmasıyla beraber- genel bir özellik olmaktan daha çok bireyin belli bir aktiviteyi başarılı biçimde yerine getireceğine yönelik inancı ve bireyin kendi yargı, yetenek, güç ve kararlarına güvenmesi şeklinde tanımlanmıştır.[1] Öz güven ve öz yeterliğin literatürde birbirinin yerine kullanıldığı da görülmektedir.[2] Bu kitabi tanımı biraz daha açmak istersek aslında öz güven, tamamıyla sahip olunan sabit bir ruh hâlinden ziyade karşılaşılan konu ve duruma göre seviyesi artıp azalabilen bir beceridir. İnsanoğlunun diğer tüm duygu durumlarının sabit bir seyirde yol almadığı gibi öz güven de değişkenlik arz eder. Bir konu hakkında 10 üzerinden 8 puan öz güvenli hissedebilirken başka bir konu hakkında 10 üzerinden 1 puan öz güvenli hissedebiliriz.

Peki, bu seviyeyi belirlemede etken olan etmenler kısaca nelerdir? Bir konuya dair öz güvenli hissedip hissetmememiz aslında o konuya dair gerekli donanıma, yani bilgiye ve yeterli oranda tecrübeye sahip olup olmamızla oldukça ilintilidir. Yani bir konu hakkında yeterince bilgi sahibi ve profesyonelleşecek kadar deneyim sahibiysek aslında o konu hakkında öz güven sahibi olabiliriz. Bunu bir örnek üzerinden açıklamak gerekirse yabancı dildeki bir metni tercüme etme konusunda yeterli bilgi ve deneyime sahip olmayan biri bu konuda öz güven sahibi olamayacakken hamur işleri yapma konusunda yıllarca deneyim kazanmış biri su böreği açmaktan çekinmeyecektir. Elbette ki bu bakış açısını hayatın geneline vurduğumuzda birçok alanda kendini geliştirmeye odaklanmış ve yeterlilik seviyesini

Araştırma sonuçları gösteriyor ki yüksek öz güvenli insanlara göre düşük öz güvenli insanlar başarısızlıklardan çok daha negatif olarak etkileniyorlar.

1. Feltz, D. L. (1988). Self-confidence and sports performance. Exercise and Sports Science Reviews, 16, 423-458.
2. Akın A (2007). Öz-Güven Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özellikleri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(2), 167- 176.

Kendimize ve başkalarının hatalarına karşı katı ve kıyıcı olmamak gelişmeye ve büyümeye fırsat verir. Her yaşanılan yeni olayda kendimize ait belki de hiç tanımadığımız yeni bir yönümüzü keşfettiğimizi hatırlamak gerekir. Önümüze bakabilmek, yeni deneyimler elde etmek için başkalarına merhametli olduğumuz gibi kendimize de merhamet gösterip fırsat tanıyalım.

arttırmaya çalışan bireylerin daha geniş alanlarda daha öz güvenli bir profil çizdikleri aşikârdır.

İşin güzel tarafı bu bir beceri ise geliştirilmeye açık bir yapı demektir. Yapılan birçok çalışmayla kanıtlanmış olan beynin "kullan ya da kaybet" ilkesi üzerinden konuya bakmak istersek öz güven becerimizi bir kas gibi görebilir ve bu kasımızı çalıştırarak gelişmesine katkı sağlayabiliriz. Peki, neden bu konuya ehemmiyet verelim, neden bu konuda kendimizi geliştirelim? Konuyu uzatmamak ve yazının girişinde de belirttiğim gibi daha pragmatist yaklaşmak adına bu kısmı sizin hayal gücünüze bırakmak istiyorum. Birçok konu hakkında öz güven sahibi olan bireylerin aslında ne gibi pozitif ayrıcalıklara sahip olabileceğini hepimiz tahayyül edebiliyoruz. Bununla birlikte alandaki bir çalışmadan da kısaca bahsetmek isterim. Waterloo Üniversitesinde yapılan bir araştırmada yüksek öz güvenli insanlar ile düşük öz güvenli insanların başarısızlıkla baş edebilme yetilerinin birbirinden anlamlı derecede farklı olduğu bulunmuş. Araştırma sonuçları gösteriyor ki yüksek öz güvenli insanlara göre düşük öz güvenli insanlar başarısızlıklardan çok daha negatif olarak etkileniyorlar. Öz güveni yüksek olan bireyler başarısızlıklar sonrasında kendi güçlü yönlerine odaklanıp zayıf noktalarını baskılayabiliyorken düşük öz güvenli bireylerin aksiliklerden daha olumsuz yönde etkilenip, kendilerine dair olumlu benlik algılarına yönelmekte zorluk çektikleri gözlemlenebiliyor.[3]

Peki, pratik olarak öz güven artışına katkı sağlayabilecek adımlar nelerdir? Gelin, yazımızın son kısmında hep beraber bunu inceleyelim:

Yazının üst kısmında da geçtiği üzere öz güven, yeterlilik duygusu üzerine temellenir. Bu yüzden en azından bir konu hakkında iyi derecede bilgi ve tecrübe sahibi olmaya çalışmak oldukça önemlidir. Burada dikkat edilebilecek belki de ana hususlardan biri kendimizi yeteneklerimize uygun bir alanda geliştirmeye çalışmak olmalıdır. Kişiler severek yaptığı şeyleri daha çok iştahla yaparlar. Örneğin edebiyata yatkınlığınız varsa edebiyat üzerine eğilmek ve orada profesyonelleşmek sizin için matematik çalışmaktan çok daha verimli ve eğlenceli olacaktır. Kendi fıtratınıza uygun olan noktayı tespit edip güzel yapabildiğiniz şeyi daha da güzel yapmak için emek vermek, akışı yakalamanıza yardımcı olabilir.

Yeni mekânları ve insanları deneyimlemek, bakış açımızı geliştirecektir. Farklı kültürler hayatımıza zenginlik katar. Bunun için konfor alanımızdan biraz uzaklaşmak yeterli. Örneğin, hiç gitmediğimiz bir kütüphaneye gitmek, hiç uğramadığımız bir semtin caddelerini arşınlamak ve insanları incelemek, sohbet etmek; küçük ama aydınlatıcı deneyimler sunabilir.

Bazılarımız hayata daha dezavantajlı başlayabiliyoruz. Biz Müslimler bunun bir imtihan olduğu bilincine sahip olmakla beraber yaşanılan zamanın ruhundan mütevellit yer yer ebeveynlerimizi suçlama eğilimlerine sahip olabiliyoruz. Öz güven ekseninden bakacak olursak, "Eğer benimle şöyle ilgilenilseydi şimdi kendimi daha iyi ifade ederdim, eğer bunlar küçükken olmasaydı şimdi herkes içinde fikirlerime daha cesurca sahip çıkardım." gibi argümanlarımız olabilir. Ancak unutulmaması gereken nokta, her şeyin bir nasip meselesi olduğunu kabul etmenin yanı sıra ebeveyn suçlama argümanlarının bir son kullanma tarihine sahip olduğudur. Elbette ki geçmiş yaşantılar üzerimizde tortularını bırakabilir, ancak onlarla yola devam edip etmemeyi tercih etmek belli bir yaştan sonra bizim seçimimizdir. Zira Allah (cc), "Her nefis, kazandığı (ameller) karşılığında rehindir. (Yaptıkları akıbetini belirler.)"[4] buyurmuştur.

Öz güven eksikliği yaşayan kişiler, genelde dışarıdan nasıl göründüğüne dair olumsuz bir imajinasyona sahip olabilirler. İnsanlar beni beğenmeyecek, beni kınayacaklar, yanlış cümleler kuracağım gibi yargılayıcı ön kabuller zihni çokça meşgul edebilir. Bununla başa çıkmak adına izlenecek yöntem, insanların kınamasından korkmamak için inadına çekindiğiniz şeyi yapmaktır. Peki, bunu nasıl adımlamak gerekir? Öncelikli olarak iç sesinizden neler geçtiğine lütfen dikkat edin. İçsel konuşmalarınızda istemediğiniz şeylere değil, istediğiniz şeylere odaklanın: "Sesimin titremesini istemiyorum, korku hissetmek istemiyorum..." gibi düşüncelere odaklanmak yerine, "Kendini ifade eden biri olmak istiyorum, kendinden emin biri olmak istiyorum..." gibi istenilen durumu belirten düşüncelere yönelmek size hedefleriniz için rehberlik edebilir. İç sesimizi istenilen duruma yöneltmekle birlikte elde ettiğimiz rehberlik sonucunda belli adımlar atmak gerekecektir. "Kendini ifade eden biri olmak istiyorum, peki bunun için ne yapmalıyım? Elimi kaldırıp söz ala-

3. Dodgson, P. G., & Wood, J. V. (1998). Self-esteem and the cognitive accessibility of strengths and weaknesses after failure. Journal of Personality and Social Psychology, 75(1), 178–197. https://doi.org/10.1037/0022-3514.75.1.178

4. 74/Muddessir, 38

bilirim, bakışlarımı hocamdan kaçırıp yokmuşum gibi yapmaktan vazgeçebilirim…" Aklınıza gelen bu adımları lütfen bir kâğıt kalem alarak yazıya dökün ve her birine 0 ila 10 arasında sizin için ne kadar zor bir adım olacağına dair puan verin. Ve en basit olan basamağa adım atın. Oluşturduğunuz bu listedeki ilk basamaktan başlamak öz güven gelişimine katkı sağlayacaktır. Unutmayalım, öz güven inşa edilen bir beceridir.

Bedeninize iyi bakın. Sağlıklı beslenmek, yürüyüş gibi hafif sporlar, cildinize uygulayacağınız bakımlar ya da sağlığınız için içtiğiniz bir bardak bitki çayı sizi değerli hissettirecektir. Neye emek verirsek o çiçeklenir, kendinize sahip çıkın.

Düşüncelerimiz nasıl ki bedenlerimizi etkiliyorsa bedenlerimiz de düşünce sistemimize etki edebiliyor. Yapılan araştırmalar dik duran bir sırt postürünün[5] kendi düşüncelerinize güvenme noktasında öz güvende artışa katkı sağladığını göstermektedir.[6] Bu konuda zorlanan kişiler online platformlarda bulunan pek çok egzersiz videosundan yararlanabilirler.

Kendinizden beklentiniz gerçekçi olsun. "Herkes beni sevmeli, ben fikir belirttiğimde karşıt bir fikir duymayacağımdan emin olmalıyım…" gibi elde edilmesi mümkün olmayan hedefler, kişiliğinizden ödün vermenize neden olan kapılar aralayabilir. Örneğin, herkes beni sevmeli şeklinde bir düşüncesi olan kişi kendi fikirlerini özgürce dile getiremez ya da kendisini, düşündüğünden daha farklı lanse ederek farkında olmadan yalan ve manipülasyon oyunlarına kayabilir. Bu da kişinin içindeki yetersizlik ve değersizlik şemalarını hareket ettirir, ki neticede yüzeyde kişi iyi ilişkiler inşa ettiğini zannederken alttan alta öz güven eksikliği, güvensizlik ve sevilmeme yapılarını besler. Kınayıcının kınamasından korkmak aslında güç dengesindeki ipleri karşıdakine altın tepside sunmaya benzer. Etken değil edilgen olursunuz, bu da istenilen öz güvene sahip olmak noktasında zedeleyici olabilir.

Kendimize ve başkalarının hatalarına karşı katı ve kıyıcı olmamak, gelişmeye ve büyümeye fırsat verir. Yaşanılan her yeni olayda kendimize ait belki de hiç tanımadığımız yeni bir yönümüzü keşfettiğimizi hatırlamak gerekir. Önümüze bakabilmek ve yeni deneyimler elde etmek için, başkalarına merhametli olduğumuz gibi kendimize de merhamet gösterip fırsat tanıyalım. Yaptığımız eylemlerle kendimizi hayal kırıklığına uğratabiliriz, önemli olan affedici olup ayağa kalkmaktır:

"Affetsinler, hoş görsünler (yaptıklarını görmezden gelsinler). Allah'ın sizi bağışlamasını istemez misiniz? Allah (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'dir."[7]

Son olarak şu konuya değinerek yazımızı bitirmek isterim: Öz güven oldukça kıymetli bir içsel kaynaktır. Ancak öz güven ile özünü bilmezliği birbirine karıştırmamalıyız. Elimizde olan gücün, ilmin, tecrübelerin ya da mevki ve makamların bizi olduğumuzdan daha üstünmüş gibi hissettirme noktasındaki yanılsama hâli, her insan için oldukça cezbedici. Unutulmaması gereken asıl mesele, bize bu ve benzeri kaynakları bahşedene güvenmek ve her bilenin üstünde bir bilen olduğunu[8] hatırlamaktır. İşin sonunda midesi acıktığında ona dahi söz geçiremeyen aciz varlıklarız. Ancak Rahmân dilerse güç ve temkin sahibi olabiliriz.

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.

5. Postür, bir kişinin otururken veya ayakta dururken vücudunun duruş şeklini ifade eder.
6. Ohio State University. "Body Posture Affects Confidence In Your Own Thoughts, Study Finds." ScienceDaily. ScienceDaily, 5 October 2009.

7. bk. 24/Nûr, 22
8. bk. 12/Yûsuf, 76

Bahri TUNÇBİLEK

ZÜHRE: BU GEZEGENDE TERS GİDEN BİR ŞEYLER VAR

Zühre'yi diğer gezegenlerden ayıran önemli bir özelliği, kendi ekseni etrafında Dünya ve Güneş Sistemi'ndeki bilinen diğer gezegenlerin tersi yönünde dönmesidir. Bu yüzden bu gezegende Güneş batıdan doğar ve doğudan batar. Ancak bu ters dönüş hareketinin nedeni tam olarak aydınlatılabilmiş değildir.

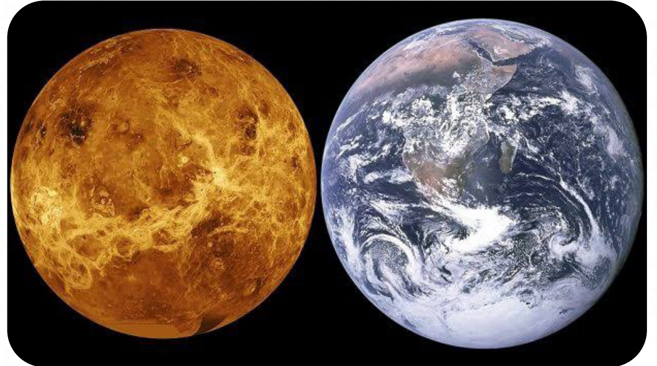

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,

Kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım.

"Gökleri ve yeri yaratan kimse, onların benzerini, yaratmaya kâdir olmaz mı? Elbette (kâdirdir). O (çokça yaratan) El-Hallâk, (her şeyi bilen) El-Alîm'dir. Bir şey dilediğinde, emri ona: 'Ol!' demesidir. O da oluverir. Her şeyin otorite ve hükümranlığını elinde bulunduran (Allah), tüm eksikliklerden münezzehtir ve O'na döndürüleceksiniz."[1]

Gökte de yerde de tek ilah olan Allah'a hamd; yaratılmışların en hayırlısı olan, Allah'ın seçilmiş elçisi Muhammed'e salât ve selam olsun. Önceki yazımızda Zühre gezegeninin yörünge özelliklerinden ve ayrıntılı olarak tarihçesinden, eski toplumlardaki konumundan bahsetmiştik. Bu yazımızda da bu parlak gezegenin fiziksel özelliklerini ve yapısını yakından inceleyeceğiz, inşallah.

Zühre, sıralama olarak Güneş'e en yakın ikinci gezegen ve bizim en yakın komşumuzdur. Dünya ile Zühre boyutları bakımından benzer, ancak diğer özellikleri bakımından birbirlerinden epeyce farklı iki kayaç gezegendir.

Zühre gezegeni büyüklük olarak gezegenimize çok benzemektedir. Zühre'nin çapı, Dünya'nınkinden sadece 600 km daha küçüktür. Kütlesi ise Dünya'nın kütlesinin yaklaşık %82'si kadardır. Zühre'nin yüzeyindeki bir cisme etki eden çekim ivmesi Dünya'nın yüzeyindekine benzerdir. Yani o gezegende yürüyor olsaydınız ağırlığınız Dünya'nın yüzeyindekinden sadece biraz daha az olurdu. Bu benzerliklere rağmen Zühre'nin diğer özellikleri gezegenimizden çok farklıdır.

1. 36/Yâsîn, 81-83

Zühre; Güneş Sisteminde Güneş'e uzaklık bakımından ikinci, sıcaklık bakımından da birinci sıradaki gezegendir. Güneş'e uzaklık bakımından ikinci sırada olmasına rağmen en sıcak gezegen olmasının nedeni, atmosferinin gelen Güneş ışınlarının dışarı çıkmasına izin vermemesidir.

Zühre'nin Atmosferi

Zühre gezegeni ortalama 456 °C (santigrat) derecelik yüzey sıcaklığıyla cehennemi anımsatan bir atmosfere sahiptir. Zühre'nin çok sıcak olmasının nedenlerini şöyle sıralayabiliriz:

– Zühre gezegeni Güneş'e, Dünya'ya göre yaklaşık 42 milyon km daha yakındır.

– Zühre'nin atmosferi, %96 oranında bir sera gazı olan karbondioksitten oluşmaktadır. Sera gazları, Güneş'ten gelen enerjinin bir kısmının, gezegenin yüzeyinden yansıyarak tekrar uzaya yayılmasını engellemesiyle ısının gezegenin atmosferinde hapsolmasına ve sıcaklığın yükselmesine neden olur. Aynı zamanda sera etkisi nedeniyle Zühre'nin gece ve gündüz arasındaki sıcaklık farkı da oldukça azdır.

– Zühre'nin yaklaşık 120 km kalınlığında çok yoğun bir atmosferi bulunmaktadır. Zühre'nin atmosferinde, yüzeyden yaklaşık 33 km yükseklikte başlayıp 61 km yüksekliğe kadar ulaşan kalın bir bulut katmanı bulunur. Bu bulut katmanı büyük oranda sülfürik asitten oluşur. Bu nedenle eğer Zühre'nin yüzeyinde olsaydınız hiçbir zaman yıldızları göremezdiniz.

Güneş'ten gelen ışınların büyük bir kısmı Zühre'nin atmosferindeki kalın bulut tabakası tarafından uzaya geri yansıtılır. Bundan ve Dünya'mıza en yakın gezegen olmasından ötürü, Ay'ın olmadığı gecelerde gökyüzündeki en parlak gök cismi olarak görülür.

Zühre'nin atmosferi çok yoğun olduğu için gezegenin yüzeyinde hissedeceğiniz atmosfer basıncı, Dünya yüzeyindeki basıncın yaklaşık 91 katı kadar olur. Bu basınç değeri yaklaşık olarak okyanusun 900 metre derininde hissedeceğiniz basınca eş değerdir.[2]

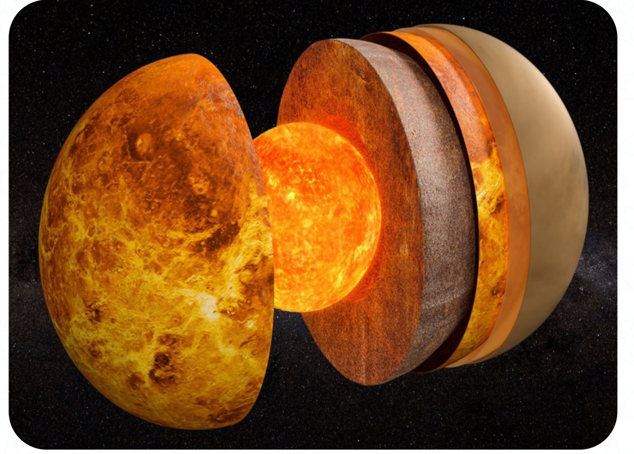
Zühre'nin İç Yapısı ve Yüzey Özellikleri

Dünya ile neredeyse aynı büyüklüğe ve yoğunluğa sahip olan Zühre muhtemelen gezegenimizle aynı iç yapı ve kimyaya da sahiptir. Gezegenin kalbinde katı bir merkez ile eriyik hâlindeki bir dış katmana sahip 6000 km çapında metal bir çekirdeğin olduğu düşünülüyor. Çekirdeğin etrafında ise kalınlığı 3000 km'yi bulan erimiş sıcak kayaçlardan oluşan kalın bir manto tabakası bulunduğu; bu manto tabakasının da üzerini kaplayan ve volkanik kayaçlardan (bazalt) oluşan kırılgan kabuk kısmının kalınlığının ise 20 km olduğu tahmin ediliyor.

2. Tübitak Bilim Genç Dergisi, Güneş Sistemini Tanıyalım: Venüs, Doç. Dr. Selçuk Topal; İçeriğe ulaşmak için sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutabilirsiniz.

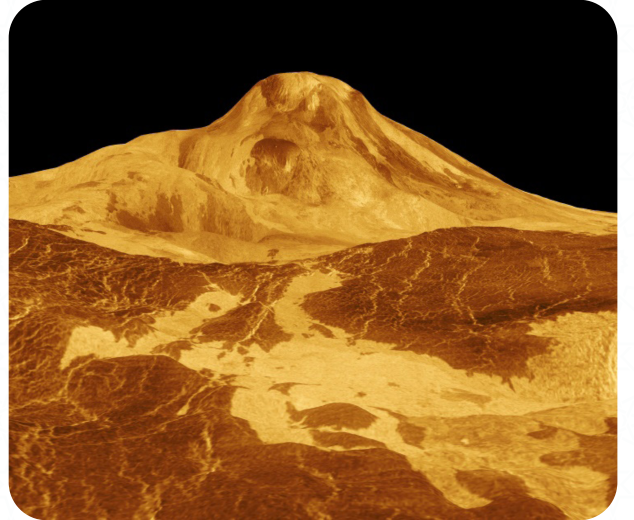
https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/venus

Zühre, Dünya'mıza benzer bir iç yapıya sahip olmasına rağmen gezegenimize kıyasla zayıf bir manyetik alana sahiptir. Bunun nedeni Zühre'nin kendi ekseni etrafında çok yavaş dönüyor olmasıdır.

Zühre'nin çekirdeği muhtemelen Dünya'nınki gibi çoğunlukla demir ve nikelden oluşmaktadır, ancak yoğunluğundaki düşüklük çekirdekte kükürt gibi daha hafif elementlerin de bulunabileceğine işaret ediyor. Yine Dünya'da olduğu gibi gezegenin iç ısısıyla sıvılaşan kayaç yapıdaki manto, konveksiyon akıntılarıyla yavaşça aşağı ve yukarı doğru hareket etmektedir. Bu akımlar erimiş kayaçları kabuktan dışarı iterek yüzeyde volkanlar oluşturur.[3]

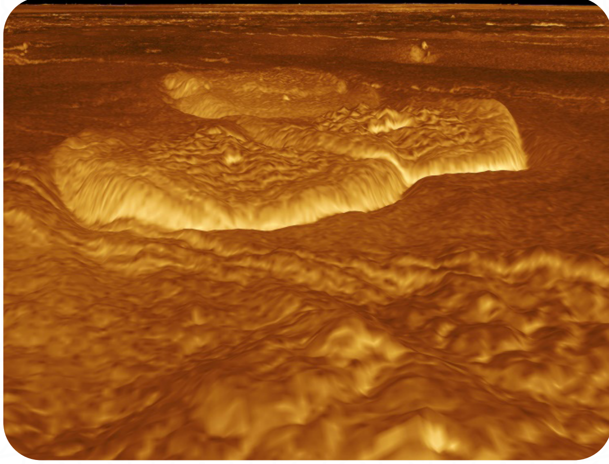
Zühre'nin ikinci en yüksek dağı ve en yüksek yanardağı olan 8 km yüksekliğindeki Maat Mons Yanardağı. Zühre'nin yüzeyinin bu perspektif görünümü Magellan Uzay Sondası'nın radar görüntülerine dayanmaktadır. Ön planda uzun lav akıntıları görülmektedir.

Mantonun üzerinde ince bir katman hâlinde bulunan kabuk; bazalt ve diğer silikatlı kayaçlardan oluşur. Bazı kısımlarda mantonun üst bölümündeki büyük volkanik kuvvetler kabuğun üzerinde şişkinlikler oluşturur.

Bu şişkin yapılar, taraklı kenar kubbeleri olarak adlandırılır. Kenarlarında toprak kayması gibi toplu yıkım

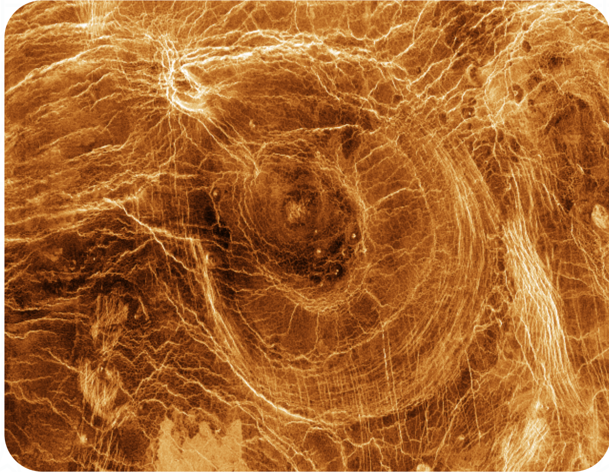
3. TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, Gezegenler, Etkileyici Görsellerle Güneş Sistemimiz, s. 60

olaylarına maruz kaldıkları düşünülüyor. Bazen bu şişkinliklerin etraflarına dağılmış enkaz birikintileri görülebilir.

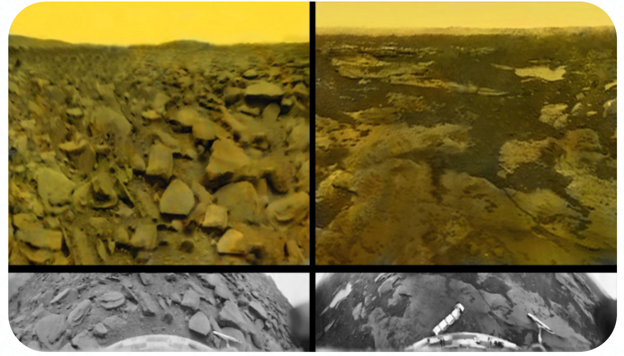
Zühre'nin Alfa Bölgesi'ndeki gözleme kubbelerinin, Magellan Uzay Sondası radar görüntülerine dayanarak bilgisayar tarafından oluşturulan perspektif görünümü.

Zühre'nin yüzeyinin diğer benzersiz özellikleri, novalar (magma püskürtüsü) ve araknoidlerdir (örümcek ağı çatlakları). Bir nova, büyük miktarlarda magma yüzeye püskürdüğünde görüntü alan radar için oldukça yansıtıcı olan yayılmış sırtlar ve hendekler oluşturduğunda meydana gelir. Bu hendekler magma odasının çökmesinden kaynaklanan bir çöküntünün oluşturduğu, lavın çıktığı merkezi nokta etrafında simetrik bir ağ meydana getirir.

Zühre'de Araknoid (Örümcek Ağsı) Yüzey Şekli

Zühre'nin yüzeyi ve coğrafyası, 20. yüzyılın son çeyreğine değin, gezegen bilimi tarafından bazı özellikleri ortaya çıkana kadar bir spekülasyon konusuydu. Çünkü karbondioksitten oluşan yoğun atmosferi ve kalın bulut tabakaları gezegenin yüzeyinin uzaydan görünmesine imkân vermiyordu. 1975 ve 1982 yılları arasında gönderilen Venera isimli Rus yapımı iniş araçları, ilk defa Zühre yüzeyine inişler yaparak tortu ve nispeten köşeli kayalarla kaplı gezegen yüzeyinin görüntülerini Dünya'ya yolladı.

1975 yılında Sovyet iniş aracı Venera 9 tarafından gönderilen bu (sol alttaki) görüntünün, başka bir gezegenin yüzeyinden çekilen ilk fotoğraf olması nedeniyle astronomide özel bir yeri vardır.

Zühre'nin Yörüngesi

Zühre'yi diğer gezegenlerden ayıran önemli bir özelliği, kendi ekseni etrafında Dünya ve Güneş Sistemi'ndeki bilinen diğer gezegenlerin tersi yönünde dönmesidir. Bu yüzden bu gezegende Güneş batıdan doğar ve doğudan batar. Ancak bu ters dönüş hareketinin nedeni tam olarak aydınlatılabilmiş değildir.

Zühre'nin dönüş yönündeki farklılığın sebebiyle ilgili olarak kabul edilen görüşlerden birine göre Zühre de başlangıçta kendi ekseni etrafında diğer gezegenlerle aynı yönde, saat yönünün tersinde dönüyordu. Ancak daha sonra dönme ekseni 180° değişti (yani eksen eğikliği 180° oldu). Bu görüşe göre aslında Zühre baş aşağı şekilde aynı yönde dönmeye devam ediyor. Bilim insanlarınca bu değişimin, Güneş'in güçlü kütle çekiminin Zühre'nin yoğun ve kalın atmosferi üzerinde sahip olduğu güçlü gelgit etkisi ve Zühre'nin çekirdeği ile manto tabakası arasındaki sürtünme etkisiyle meydana geldiği düşünülüyor.[4]

Zühre'nin kendi etrafında dönüşünü tamamlaması Dünya günü olarak 243 gün sürer ve bu dönüş hızıyla kendi ekseni etrafında en yavaş dönen gezegen özelliğini alır.

Zühre, Güneş etrafındaki yörüngesini ise yaklaşık 225 günde tamamlar. Kendi ekseni etrafında ve Güneş'in çevresinde dönme süreleri birbirine yakın olduğu için Zühre'nin bir günü Dünya'dakinden oldukça farklıdır. Zühre'de gün doğumu 117 Dünya gününde bir olur ve bu da Zühre yılına göre yılda sadece iki kez gün doğumu gerçekleştiği anlamına gelir.[5]

"Göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbidir. Doğuların da Rabbidir."[6]

4. TÜBİTAK Bilim Genç Dergisi, Venüs Neden Dünya'nın Tersi Yönde Dönüyor?, Dr. Tuba Sarıgül; İçeriğe ulaşmak için sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutabilirsiniz.
   https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/venus-neden-dunyanin-tersi-yonde-donuyor
5. TUA (Türkiye Uzay Ajansı, Venüs makalesi; İçeriğe ulaşmak için sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutabilirsiniz.
   https://tua.gov.tr/tr/blog/gunes-sistemi/venus
6. 37/Saffât, 5

Sayılarla Zühre

Çapı: ~12.102 km

(Dünyamızın çapı ~ 12.700 km)

Kütlesi: ~4,9 x 10^{24} kg

(Dünya'nın kütlesinin yaklaşık %82'si kadar)

Yüzey Sıcaklığı: min. 438 °C, ort. 456 °C

max. 482 °C

Güneş'e Uzaklığı: ~108.200.000 km

Yörünge Dönüş Süresi: ~224 Dünya günü

(Güneş etrafındaki dönüş süresi)

Ortalama Yörünge Hızı: ~35 km/sn

(1 saniyede 35 km)

Yıldızıl Gün Süresi: ~243 Dünya günü

(Kendi ekseni etrafında dönüş süresi)

Ekvatoryal Dönüş Hızı: ~6,52 km/sa

(1 saatte 6,52 km /Dünyamızın dönüş hızı 1 saatte ortalama 1670 km)

Zühre'yi Ziyaret Eden Uzay Araçları: Venera Programı Uzay Araçları (Sovyet Rusya) Vega 1-2 (Sovyet Rusya), Mariner Programı Uzay Araçları (Amerika), Pioneer Venus 1-2 (Amerika), Magellan Uzay Sondası (Amerika), MESSENGER (Amerika), Venüs Ekspress (Avrupa Uzay Ajansı), Akatsuki (Japonya Uzay Ajansı)

Zühre'yi Ziyaret Etmesi Planlanan Uzay Araçları: VERITAS (Amerika), EnVision (ESA Avrupa Uzay Ajansı), DAVINCI (ESA Avrupa Uzay Ajansı), Bepi Colombo (ESA- JAXA Avrupa ve Japon Uzay Ajansları), Venera–D (Rusya), Shukrayaan-1 (Hindistan)

Zühre Hakkında Bilinmesi Gereken 10 Bilgi

1. Güneş'e en yakın ikinci gezegendir.

2. Güneş Sistemi'ndeki en sıcak gezegendir. Yüzey sıcaklığı 482 °C'ye kadar ulaşabilir.

3. Zühre'nin yüzey sıcaklığı sera etkisi nedeniyle gece ve gündüz pek değişmez.

4. Zühre'nin yüzeyindeki atmosfer basıncı Dünya'dakine göre yaklaşık 91 kat daha büyüktür.

5. Yörüngesi çembere en yakın olan gezegendir.

6. Zühre kendi ekseni etrafında diğer gezegenlere göre ters yönde döner.

7. Zühre'nin bir günü bir yılından daha uzun sürer.

8. Dünya dışında bir uzay aracıyla incelenen ilk gezegendir.

9. Yüzeyine ve yörüngesine en çok uzay aracı gönderilmiş gezegendir.

10. Bir halkası ve uydusu yoktur.

Rabbimizin bizlere musahhar kıldığı Dünya'mızın da içinde bulunduğu Güneş Sistemi'ni detaylı olarak öğrenmeye çalıştığımız yazı dizimizin bu bölümünde Zühre gezegenini keşfetmeye çalıştık. Bir sonraki sayımızda tekrar görüşmek ümidiyle Allah'a emanet olun...[7]

7. Bu yazıdaki sayısal ve teknik bilgiler için Wikipedia İnternet Ansiklopedisi, Venüs isimli maddeden ve TÜBİTAK Bilim Genç Dergisi İnternet Sitesi, Güneş Sistemini Tanıyalım: Venüs isimli makaleden; görseller için NASA internet sitesi fotoğraf arşivinden faydalanılmıştır.; İçeriğe ulaşmak için sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutabilirsiniz.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Ven%C3%BCs

https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/venus

https://nssdc.gsfc.nasa.gov/photo_galleri/photogallery-venus.html

ÎXTÎLAF, TEFRÎQÊ Û TAÎFETU'L MANSURA

Osman SADIKOĞLU

Hewceye ku em wî pêxemberê ku rêzan û rehberê hîdayetê ye nas bikin û jiyana xwe ya rojane li gorî sunnet û sîyer û rêbaza wî sererast bikin.

Wekî ku tê zanîn tiştê ku pir gazin jê tê kirin yek jî tefrîqê û îxtîlafa di nava ummetê de ye. Ji ber vê yekê ummet li dij hevdu bi çavnebarîtî û kîn û nefretê tevdigerin. Rasûlullah (ass) bi agahdarîya pêkhatin û dîtina gelek îxtîlafan eshabîyên xwe hişyar kiriye. Weke ku me di destpêkê de gotibû, qebûlkirina tiştê ku pêxember (ass) me pê agahdar kiriye pêwistîya îmanê ye. Di navbera însanan de dibe ku îxtîlaf çêbin û ya rastîn ev ji rewşeke ji rêzê ye. Ew ê di her mijarê de rêya çareserîyê daye pêşîya me û ji wan tiştên ku me ji cehenemê rizgar bike û me bigihîjîne cennetê em ji wan agahdar dike Rasûlullah e (ass). Herwiha ka gelo çareserîya vê pirsgirêkê çi ye?

Rasûlullah (ass) çareserîya vê nîşanê me dide û ji me re wiha dibêje:

"...Ji nav we her kî bigihîje wan dewran, bila bi sunneta min û bi sunneta xelîfeyên min ên raşid û kâmil û rêzan ve bigire/bizeliqe! Bi diranên xwe yên kursî xwe bi wan ve bigirin."[1]

Yanê dema ummet ket îxtîlafê û ji hevdu re buxz kirin; Rasûlullah (ass) bi me daye zanîn ku xelasî û rizgarî û îttîhad û yekgirtin di tabîbûna sunneta wî de û di şopînerîya rê û rêbaza xelîfeyên wî yên raşid û di usûla eshabîyan rêzan de ye. Rasûlullah (ass) di hedîsekî din de me agahdar dike ku ev ummet wê kom bi kom bikevin tefrîqayê.

"Ew ên Cihû/Yahûdî bûn heftê û yek (71) firqe, ji wan yek ne tê de ew ên din bi tevahî dikevin cehennemê. Fille/Xiristîyan jî bûn heftê û dido (72) firqe, ji wan yek ne tê de ew ên din bi tevahî dikevin cehennemê. Ev ummeta min jî wê bibin heftê û sê (73) firqe. Firqeyek ji wan ne tê de ew ên din bi tevahî wê bikevin cehennemê."[2]

"...Belê heta li vir bi pêwistîya 'Muhammedun Rasûlullah' em Rasûlullah (ass) ji dil û can tesdîq dikin û dipejirînin. Lê em ji Rasûlullah (ass) pirs dikin ku eshabîyan jî ev pirs ji wî kiribûn: "Ya Rasûlullah! Ew firqeya ku wê xelas bibe kîjane gelo?" Rasûlullah (ass) wiha bersiv da: "Ewana ew kes in ku li ser rê û rêbaza min û eshabê min in."

Ji vê hedîsê fêm dibe ku ummet bi îxtîlafan wê kom bi kom bikevin tefrîqêyê û wê bibin dijminê hevdu. Pirên wan

1. Tirmizî, Îlim, 16; Ebû Dâwûd, Sunnet, 5
2. Ebu Dawûd, Sunnet, 1; Tirmizî, Îman, 18; Ibn Mace, Fiten, 17; Ibn Hanbel, 2/332

dê bikevin agir de. Lê firqeyek tenê ne tê de, lewre ew "Firqetu'n Nacîye" ne. Yanê firqeya xelasbûyî ye. Ew kom jî "Ehlê sunnet we'l cemaet" e. Ew taîfe ye ku ji alîyê Allah (ac) piştgirîya wan hatîye kirin, yanê Taîfetu'l Mansûra ye.

Dema em li taybetîyên vê firqeyê dinêrin van xisûsan dibînin. Ew, li ser rê û rêbaza Rasûlullah (ass) û eshabên wî ne. Digel ku îro kesên muslîm di îxtîlafê de ne û muslîm di rewşa dijminantîya hevdu de ne jî, dema hûn ji wan vê mijarê bipirsin bersiva her yek ji wan wê ev be: "Em îtaeta Allah û Resûlê wî dikin û meqseda me ya herî giring îtaetkarîya Allah û Resûlê wî ye." Lê em ê baş binêrin ka ev kes an kom li ser rê û rêbaza Rasûlullah (ass) û eshabîyên wî ne an na.

Navê Taîfetu'l Mansûra bi xwe ve dikin lê ka bira ew ji wê taîfeya xelasbûyî ne. Dibe ku ew ne wisan in, lê îdîaya hezkirina Allah (ac) û Nebîyê wî dikin. Ev, bitenê wek gotineke ziwa dimîne û jê pê de ne tiştekî din e. Eger em bixwazin ji vê gotinê fêm bikin divê em bi sunnet û bi sîyera wî pêxember (ass) baş nas bikin. Em binêrin ka di serê ewil de Allah (ac) di vê mijarê de li ser me çi ferman kiriye û pêxember (ass) van fermanên îlahî ji me re çawa rave û hîn kiriye em bizanibin. Eshabîyên wî Qur'an çawa fêm kirine qenc bê zanîn da ku wê demê mirov rastîyê û rêşaşîtîyê û Firqeya Nacîye (Koma Xelasbûyî) û Firqeya Halîke (Koma Helakbûyî) ji hevdu veqetîne û nas bike. Her kesên ku amel dikin, Allah (ac) amelê hemûyan qebûl nake. Li ser vê mijarê Allah (ac) wiha gotiye:

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْاَخْسَرٖينَ اَعْمَالًا

اَلَّذٖينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا

"Bibêje: 'Ma em ji we re wan ên ku ji ber amelên xwe herî zêde zîyan kirine, bibêjin?' Ew in ku; hemû keda wan a di heyata dinyayê de pûç û betal bûye jî, lê dîsa zen dikin ku ew amelên qenc dikin."[3]

وَقَدِمْنَٓا اِلٰى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَٓاءً مَنْثُورًا

"Em berê xwe didin amelên ku kirine û (amelên wan) dikin wekî zerreyên/pirîskên toza ku li ber bayê dikeve/ wekî ku qet ne hatiye kirin tu tişt namîne."[4]

Nexwe li îndallah hin kes hene ku amel kirine û şixulîne û westîyanê lê ketine ezabeke biêş û jan. Amelên ku ne bi îxlas û ne muwafiqê sunneta Rasûlullah (ass) in, li îndallah ne meqbûl in.

Weke ku di ayetê de jî diyar dibe, ew mirov şixulîye û westîyaye lê şixula, wî westana wî, amel kirina wî an jî qencbûna nîyeta wî, ew kes xelas nake. Lê ew amel, eger şertên qebûlkirinê di xwe de bihewîne û pêk bê, wê demê dê bê qebûlkirin. Ji bo amelek li îndallah meqbûl be, bi îttîfaqa aliman du şert hene:

1- Divê ew amel bi îxlas hatibe kirin. Yanê ew kes divê wê amelê bitenê ji bo Allah bike.

2- Amelê ku tê kirin divê muwafiqê sunneta Rasûlullah (ass) be.

مَنْ اَحْدَثَ فِى اَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ

"Her kî tiştekî ku di vê dînê me de tune û piştre bêxe nav de, ew tişt jê nayê qebûlkirin."[5]

فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَٓاءَ رَبِّهٖ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهٖٓ اَحَدًا

"...Êdî kî hêvî dike ku wê leqayî Rabbê xwe bê (û mukâfatekê jê bistîne) bila amelên salih bike û qet tu tiştî ji Rabbê xwe re şirîk çêneke."[6]

Ulemayê Îslamê dema ku vê ayetê tefsîr dikin wiha dibêjin: "Yanê bila ev amel muwafiqê sunnetê bibe, bila ne dij an derê sunneta pêxember be. Melaîket, ji bo wan amelên ku dibin wesîleya cennetê wiha gazî mûmînan dikin: "Di berdêla van amelan de bikevin cennetê!" Wê rojê li kafiran jî wiha tê gazîkirin: "Berdêla kar û amelên we de ji we re ha ev ceza û musîbet û xusran heye." Amelê salih wê rojê yek tenê be jî girîngîya wê pir zêde ye. Dibe ku wê rojê ji ber yek amelek jî mirov bikeve cehenemê. Lê girîngîya amelên hişk û ziwa hatine kirinê tune ye.

Umer (ra) di rê de keşeyekî Fille dibîne. Ji ber rojî/perhîzê zilamekî qels û reng lê nemayî bû. Umer (ra) van ayetên sûreya Xaşîye dixwîne:

عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌۙ تَصْلٰى نَارًا حَامِيَةً

"Xebitîye/amel kiriye û betiliye/westîyaye. Wê bikeve agirê har."[7]

Kesê daxwaza dereceya bilind û li îndallah pejirandina amelên xwe hêvî bike ev mijar li ser wî berpirsîyarîyekî mezin e ku pêxember (ass) û sunnet û sîyera wî û rê û rêbaza wî hîn bibe û li gorî wê amel bike. Eger ne bi vê awayê be qet bi tu awayî mirov nagihîje mertebeyên/dereceyên bijare. Bi vê gotinê Allah (ac) ew ên tabîê

3. Meala Tewhîd, 18/Kehf, 103,104
4. Meala Tewhîd, 25/Furqan, 23
5. Muslîm, Aqdîye, 17; Buxârî, Sulh, 5
6. Meala Tewhîd, 18/Kehf, 110
7. Meala Tewhîd, 88/Xaşîye, 3-4

pêxember nabin, wan wek kafir binav dike. Allah (ac) çawa ku di pir ayetan de hezkirina wan diderewîne, dibêje wan îman neanîye. Allah (ac) di heman demê de wan bi ezabeke biêş û jan hişyar dike. Allah (ac) wiha ferman dike:

فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ اَمْرِهٖٓ اَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ اَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ

"...Ew ên bêemrîya wî kirine bila ji fitneyeke ku wê bê serê wan an jî ji ezabeke biêş û jan bitirsin." [8]

Îmam Ahmed b. Hanbel (rh) dema fitneyê tefsîr dike wiha dibêje: "Tu dizanî fitne çi ye? Fitne ew ê ku tu li dij emr û nehiyên wî de muxalefeta pêxember bikî. Dema ku tu tabiê pêxember nebûyî, wê demê ew fitneya bê serê te çi ye?" Îmam Ahmed (rh) wiha pê de diçe: "Ha ew şirk bixwe ye." Me di wan ayetên pêşîn de jî dîtibû ku Allah (ac) gotibû "wan îman ne anîye." Ew ên nabin tabiê pêxember, welew bibêjin "me îman anîye" û "em îtaeta Allah (ac) û Resûlê wî dikin" lê ji îtaet û tabîbûnê rû vedigerînin, Allah (ac) ji wan re dibêje ku hûn ne mumîn in.

قُلْ اَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَۚ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ

"Bibêje: 'Îtaeta Allah û Rasûlê wî bikin.' Eger ew (ji vê) rû vegerînin bi rastî Allah ji kafiran hez nake." [9]

Ew kes îdîaya îmanê bike jî wekî ku di ayetê de diyar e Allah (ac) wî wek kafir binav dike. Yanê wan kesan îman neanîne. Birastî ev, xusraneke herî mezin e.

Rasûlullah (ass) Ji Bo Mûmînan Mînaka Herî Xweşik E

Îtaeta Allah (ac) û Resûlê wî ji bo însanan roja qiyametê jî feydeya herî mezin û nûr û rûmeteke mezin e. Lê belê ew mirovên di jiyana xwe ya dinyayê de îtaeta Allah (ac) û Resûlê wî nekirine û ew nas nekirine û ji pêwistîyên "Muhammedun Resûlullah" ne haydar bûn û vê peyvê bitenê bi gotinê tînin ser ziman di wê roja bi erjeng de nagihîjin rizgarîya herî mezin.

Eger mirov dev ji sunnetê berdin û li gor rênînên olnas û zanyar û şêx û seyda û ustadên xwe tevbigerin ev rewş dê wan bal bi îxtîlafê ve bikişkişîne. Lewre ew kesên hanê bi ekserîyet ji hewa û hewesên xwe diaxivin û tevdigerin. Ma qey dibe ku evdên Allah (ac) bibin tabiê hewa û hewesa hin kesên weke wan kesan ku ew bixwe jî evd in.

Eger esil spartek ne Qur'an û sunneta Rasûlullah (ass) be, her şêx û seyda û ustad û xoce bi awayekî din dibêjin û berê peyrevên xwe didin bi hêlên ji hev cuda. Raman û nêrîn û helwesta wan ne bi ser hev ve ye. Dema însanan dev ji peyrevîtîya Rasûlullah (ass) berdan û rêbaz û terîqa şêx û meleyan û seyda û ustadan şopandin, wekî ku îro em dibînin ekserîyeta wan ji hev du belawela bûn. Di navbera wan de çavnebarîtî û hesûdî û kîn dest pê kir. Di vê rewşê de êdî ne mimkun e ku ew bibin ji "Taîfetu'l Mansura". Berevajî wê bibin komek ji koma ew heftê û du komên helakbûyî.

Bi kurtahî, eger em van şîretan li însanan bikin, divê di serê pêşî de em bixwe hîn bibin û di jiyana xwe de bi cih bînin. Li cem Allah tu feydeya gotina peyva hişk û ziwa tune. Li îndallah gotina "min îman anî" bê biha yê. Lê hewceye ku ev îman wek amel jî xuya bibe. Heke ne wisan be îdîaya hezkirina me ya Allah (ac) û rasûlê wî ne rast e.

Birastî divê derdekî me yê wiha her hebe. Hewceye ku em wî pêxemberê ku rêzan û rehberê hîdayetêye nas bikin û jiyana xwe ya rojane li gorî sunnet û sîyer û rêbaza wî (ass) sererast bikin. Allah (ac) wiha ferman dike:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فٖى رَسُولِ اللّٰهِ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللّٰهَ كَثٖيراًؕ

"Sond be ji bo we di Rasûlullah de, ji ew ên ku hêvîya Allah û roja axîretê dikin û Allah pirzêde zikir dikin re nimûnetîyeke xweşik heye." [10]

Der barê vê ayetê de Ibnî Kesîr (rh) di tefsîra xwe de wiha neqil dike: "Ev ayeta kerîme di mijara ku Rasûlullah (ass) ji bo însanan di peyvên xwe de û di amelên xwe de û di rewşên xwe de wek mînak bê girtin esilekî pir mezin e. Ha ji ber vê yekê hemû însan roja Ehzabê, di sebra xwe de û di berxwedana xwe de û di dilgirêdayîya xwe ya Allah (ac) de û di xebata xwe de û lihêvîmayîna xwe ya alîkarîya Allah (ac) ku hemû tengezarîyan diborîne de, hetanî roja qiyametê bi mînakgirtina wî (ass) hatin emirkirin.

Dawîya beşa (4.) çaremîn, dê bidome înşaAllah.

8. Meala Tewhîd, 24/Nûr, 63
9. Meala Tewhîd, 3/Al-î Îmran, 32
10. Meala Tewhîd, 33/Ehzab, 21

RASÛLULLAH SEVGİSİ VE ALAMETLERİ

Kitabın Yazarı: Prof. Dr. Fadl İlâhî

Yayınevi: Guraba Yayınları

Basım Tarihi: 2007

Sayfa Sayısı: 120

Ebat: 105x160 mm (Cep Boy)

Kitap Hakkında

İtiraf etmek gerekirse kitabın kırmızı gül motifli olması ilk etapta Türkiye'deki kalitesiz yayıncıların içi gereksiz bilgilerle dolu kitaplarını anımsatmıştı. Fakat kitabı okuyan kişi, kitabın boyutuna ve kapak seçimine karşın oldukça doygun ve kaliteli olduğunu fark edecektir.

Kitabın ilk bölümünde yazar Allah Resûlü'nün (sav) candan, maldan, evlatlardan ve dahi tüm insanlardan çok sevilmesi gerektiği ilkesini işlemiş; sevmeyenlerin karşılaşacağı tehditlere temas etmiştir:

"De ki: 'Şayet babalarınız, çocuklarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, elinize geçen mallar, zarara uğramasından korktuğunuz ticaret ve hoşunuza giden evler; size Allah'tan, Resûl'ünden ve O'nun yolunda cihaddan daha sevimli olursa, Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin. Allah, fasıklar topluluğunu hidayet etmez.' "[1]

İkinci bölümde Allah Resûlü'nü (sav) sevenlerin elde edecekleri iman lezzeti, cennette birlikte olma müjdesi gibi haberleri izah etmiştir.

Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Üç şey vardır ki bunlar kimde bulunursa o kişi imanın tadını almıştır: Allah (cc) ve Resûl'ünün (sav) kişiye herkesten daha sevimli olması, bir kişiyi sadece Allah için sevmek ve tekrar küfre girmeyi ateşe atılmaktan daha kerih görmek."[2]

Enes'ten (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Adamın biri Allah Resûlü'ne (sav) sordu: 'Kıyamet ne zaman?'

Allah Resûlü (sav), 'Sen ona ne hazırladın?' diye cevap verdi.

1. 9/Tevbe, 24
2. Buhari, 16; Müslim, 43

Yazar kuru kuruya sevgi iddiasında bulunanlara geçmişten bazı örneklikler sunmuş ve örneklerin sonunda bizi bu örnekliklerle kıyas yapmaya çağırmıştır. Allah Resûlü'nü sevmenin alameti; O'nu görmeyi, onun sohbetinde bulunmayı çok arzulamak ve bunlardan mahrum kalmayı dünyada her ne olursa olsun herhangi bir şeyi kaybetmekten daha ağır bilmektir diyerek bu başlık altında onlarca örnek vermiş ve meseleyi kavramamızı sağlamıştır.

Adam, 'Çok bir şey hazırlamadım, ama ben Allah'ı ve Resûl'ünü seviyorum.' dedi.

Allah Resûlü (sav), 'Sen sevdiklerinle berabersin.' buyurdu.

(Enes (ra) der ki:) Allah Resûlü'nün (sav) bu sözüne sevindiğimiz kadar başka hiçbir şeye bu kadar sevinmemiştik. Ben Allah'ı, Resûl'ünü (sav), Ebû Bekir'i ve Ömer'i seviyorum. Onların amelini yapamasam da sevgim nedeniyle onlarla olmayı umuyorum."[3]

Yazar üçüncü bölümde sevginin alametlerini konu edinmiş,[4] kuru kuruya sevgi iddiasında bulunanlara geçmişten bazı örneklikler sunmuş ve örneklerin sonunda bizi bu örnekliklerle kıyas yapmaya çağırmıştır.

Allah Resûlü'nü (sav) sevmenin birinci alameti; O'nu (sav) görmeyi, onun sohbetinde bulunmayı çok arzulamak ve bunlardan mahrum kalmayı dünyada her ne olursa olsun herhangi bir şeyi kaybetmekten daha ağır bilmektir diyerek bu başlık altında onlarca örnek vermiş ve meseleyi kavramamızı sağlamıştır.

Bu örneklerin bazılarını özetleyerek paylaşmak istiyoruz:

- Ebû Bekir'in (ra) hicrette Allah Resûlü'ne (sav) arkadaşlık yapacağını öğrendiğinde sevincinden ağlaması
- Bir sahabenin cennette Allah Resûlü'nü (sav) görememekten korkması
- Ömer'in (sav), son ânlarında Allah Resûlü'nün (sav) yanında defnedilmeyi istemesi
- Ebû Bekir'in (ra) hilafeti sırasında bir hutbesinde Allah Resûlü'nün (sav) adını zikredince dayanamayıp ağlaması
- Ensâr'dan on bir kişinin sırayla düşmanı kırmak ve Allah Resûlü'nü (sav) korumak için canlarını feda etmeleri
- Ebû Talha'nın (sav) savaş meydanında göğsünü Allah Resûlü'nün (sav) göğsüne siper etmesi
- Sa'd ibni'r Rebi'nin (ra) can çekişirken dahi Allah Resûlü'nün (sav) esenlik içinde olmasına önem vermesi
- Ebû Katâde'nin (ra), Allah Resûlü (sav) uyurken bineğinden düşmesin diye korumak amacıyla gece boyunca yanında yürümesi
- Rükûda olan sahabelerin kıbleye yönelme emrini işitir işitmez, doğrulmadan Mescid-i Aksâ'dan Kâbe'ye yönelmeleri
- Evcil eşek eti haram kılınır kılınmaz tüm tencerelerin boşaltılması
- Şarap haram kılınır kılınmaz Medine sokaklarında şaraptan seller oluşması
- Yol kenarında yürümekle emrolunan kadınların omuzlarını duvara sürte sürte yürümeleri
- Enes ibni Nadr'ın (ra), sahabeleri din için ölmeye teşvik etmesi
- Harâm ibni Milhân'ın şehit edildiği esnada, "Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki kurtuldum!" demesi

Bu örnekler, kitaptaki örneklerin yanında oldukça azdır. Kitap, her biri birbirinden güzel onlarca nakil için edinmeye ve okunmaya değerdir.

Bir sonraki kitap tanıtımında görüşmek duası ile...

3. Buhari, 3688; Müslim, 2639
4. Allah Resûlü'nü (sav) sevmek ve sevgi alametlerine dair geniş bilgi için bk. Tüm Resûllerin Ortak Müjdesi, Halis Bayancuk, s. 29 vd.

YERYÜZÜNÜN HALİFESİ: ADEM(as)

ENES DOĞAN

tevhid

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!"
(39/ZUMER, 17)

TEVHİD DERGİSİ

TEVHİD DERSLERİ

TEVHİD MEALİ

KIBLEGÂH

ABONELİK İÇİN

tevhiddergisi@gmail.com
www.tevhiddergisi.org

+90 545 762 15 15